

Hechos

Cha' 'in Espíritu 'in Ndiose

1 ¹Culoo quityi ngua'an tñan 'in um, cua' mtsan' 'in um, ñi Teófilo, nchгаа ña'an nu m'ni Jesús lo'o nchгаа cha' nu ngulo'o ñi ti' xa nu mdyisnan m'ni ñi tñan, ²tsaya' mdiyaa tsaan nu ycuen ñi nde ni' cuaan. Una culo nducua la, lo'o cha' cuiya' 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose ycuí' ñi lo'o yu ta'a mda'an ñi, yu nu cua' ngulohui ñi, ñi tñan ntsu'hui cha' cu'ni. ³Una xa cua' mdyiqui'o ñi, ti' ngulo'o tloo ñi 'in yu cha ni' chcua yla tsaan, si'yana ca cuiya' tsu'hue ti yu si'yana lo'o ca ñi, ti' ycuí' ñi lo'o yu ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in nten. ⁴Lja nguio' ti'in yu ngulo ñi tñan 'in yu si'yana a tyi'o yu quichen Jerusalén cui' xaa, cui' ca nu quita yu tsaya' nu caan cha' nu cua' mdi'in tyaa Ndiose, cui' cha' nu cua' ycuí' ñi lo'o yu: ⁵Cha' ñi si'yana yu Xuhua mducua tya yu 'in nten lo'o tyi'a, una ni' chcua xnan ti tsaan, cha'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in um.

Xa ycuen Jesús nde ni' cuaan

⁶Xacan' yu nu nguio' ti'in can' mñicha' yu 'in ñi, lo' juin yu: Ñi X'nan hua, ¿ta cua' taa um cha' cuiya' 'in quichen Israel si'yana xiya' culo na tñan se'en lyi'ya loo na? ⁷Mxcuen ñi 'in yu: A 'ni cha' ca jlyo ti' um ñi tsaan lo' ñi xaa tsato'o sca cha' nu cua' mdi'in tyaa Stina Ndiose, si'yana scati ñi ntsu'hui cha' cuiya' can' 'in ñi, ⁸una caja cha' cuiya' 'in um xa cha'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in um, xacan' tsa ycuí' um cha' tsu'hue re 'ñan lo'o ne' Jerusalén, lo'o nchгаа nu ndi'in se'en lyi'ya loo Judea, lo'o Samaria, lo'o ña'aaan sca chcui chendyu. ⁹Ña'aaan mdyi ycuí' Jesús cha' re, tloo na'an yu m'ni Ndiose cha' ycuen ñi nde ni' cuaan, lo' ngulyijyi yu'hui ñi ni' ndlaa. ¹⁰Lja ndon nan' 'ya yu se'en nguía nchcuen ñi nde ni' cuaan, tsati ntyin ngu'ya ton tucua yu qui'yu nu mten ste', ¹¹lo' juin lo'o yu: 'Un ne' Galilea, ¿ñi cha' nan' 'ya um nde ni' cuaan? Cui' Jesús, ñi nu m'ni Ndiose cha' ycuen nde ni' cuaan, cui' tsaña'an na'an um ycuen ñi cua' ñii, cui' cuaña'an ntsu'hui cha' quiaan ñi loo chendyu re xiya'.

Ngulo ton jun 'in Matía tñan loo yu Juda

¹²Xacan' mdo'o jun loo qui'ya nu naan Olivo, mxitucui jun nde quichen Jerusalén. Cui' ti nguinu qui'ya can' se'en lca Jerusalén, tsaña'an cuiya' nu nchcui' lee 'in ne' nu tca tyi'an ne' tsaan nu nxitñan' ne'. ¹³Xa nguila jun quichen can', yten jun ña'an se'en nu cua' nchca tucua nde cuaan se'en nguinu yu Tyo, lo'o yu Jacobo, lo'o yu Xuhua, lo'o yu Ndre, yu Lpe, yu Toma, yu Bartolomé, yu Mateo, lo'o yu Jacobo sñe' yu Alfeo, lo'o yu Simón ta yu Zelote, lo'o yu Juda ta'a yu Jacobo. ¹⁴Nchгаа jun sca cha' ti 'in jun nchcui' lyi'o jun 'in Ndiose, tsatlyu lo'o María jyi'an Jesús, lo'o ta'a ngula ñi, lo'o chcuа xnan jun cuna'an ndiyoi' ti'in can'. ¹⁵Yato'o sca tsaan can', mdyiton yu Tyo lja jun ta'a na, (lo' jun nu nguio' ti'in can', ndiyaa jun sca ciento ntsu'hui cla jun), lo' juin yu 'in jun: ¹⁶Nchгаа 'un jun ta'a na, m'ni cha' yato'o tsaña'an nu mxiycui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in Davi cha' 'in yu Juda, cui' yu nu ya lo'o 'in nten nu msñi 'in Jesús. ¹⁷Tñan 'in Ndiose m'ni hua lo'o yu, cui' ta 'in hua ncuа yu. ¹⁸Una lo'o tñi nu msu'hua lyiya' ne' 'in yu si'ya cha' ngunan' nu m'ni yu, msi'i ne' sca yuu, lo' se'en mchcan' tucui yu mdyu yu loo yuu can', ytsu ni' yu, lo' ña'aan tixe'en yu mdo'o ti'in na. ¹⁹Mscua cueen cha' re ña'aan quichen Jerusalén, can' cha' mdi'in tyaa ne' nii se'en can' ca naan na Acéldama, cha' re nchca ti' chcui': Yuu se'en nguilo tne. ²⁰Si'yana nde cha' nu nguinu scua loo quityi Salmo: —Se'en lca tyi yu, ntsu'hui cha' quinu tucua lja na, a caja 'a xca tucui nu ti' tyi'in 'in na—. Nde xca cha' nu nchcui' quityi can': —Xca tucui ntsu'hui cha' sten tñan loo yu—. ²¹Can' cha' cua' ñii, 'ni cha' tyi'o hui sca yu nu ta'a mdyisnan mda'an hua lo'o Ñi X'nan na Jesús, ²²ti' tsaan nu mducua tya yu Xuhua 'in ñi, tsaya' mdiyaa tsaan nu ycuen ñi nde ni' cuaan, si'yana ca sca cha' ti 'in hua lo'o yu nu taa hua suun si'yana cua' mdyiqui'o ñi. ²³Xacan' ngulo ton jun 'in tucua yu nu ntsu'hui lja can', cui' yu naan See Barsabás, nu nchcui' ne' lo'o lca Justo, lo'o xca yu naan Matía. ²⁴Xacan' ycui' lyi'o jun 'in Ndiose, lo' juin jun: Ñi Ndiose X'nan hua, scati um jlyo ti' um nchгаа ña'an lca cusya 'in nten, quitsa' um 'in hua ti ña'an chcuаа yu re cua' ngulohui um, ²⁵nu ca sca cha' ti 'in hua lo'o yu nu cu'ni hua tñan 'in um, cui' tñan nu mxnu ti'in yu Juda can', si'yana cua' nguiaа yu se'en nu ntsu'hui cha' qui'ni ca'an 'in yu si'ya tñan ngunan' nu m'ni yu. ²⁶Xacan' ngulo jun xu'hue 'in chcuаа yu can', lo' Matía m'ni ca'an cha' 'in si'yana ca sca cha' ti 'in lo'o cha tixca yu ta'a mda'an ca Jesús.

Xa ngu'ya Espíritu 'in jun

2 ¹Xa mdiyaa ta'a Pentecostés, sca se'en ti nguio' ti'in jun, nchгаа jun. ²Tsati ntyin ngune nde ni' cuaan tsaña'an ne se'en ljyaan sca cui'in tnu, cui' ña'an lcaa ngune 'in jun se'en ndi'in jun ña'an can', ³xacan' ncuа

chcan' ngu'ya tucua sca na que jun cunda scaa jun, tsaña'an nchca ti' sca quii'. ⁴Nchгаа jun mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in jun, lo' mdyisnan ycuí' jun scasca loo cha' nu si'i 'a cha' nu nchcui' ca jun, cui' tsaña'an mxiycui' Espíritu 'in jun. ⁵Lo' Jerusalén can' mdiyaa qui'an 'a ne' judio nu mdo'o scasca quichen tnu si'yana cu'ni ne' ta'a can'. ⁶Qui'an 'a nten mdyisnan nguio' ti'in se'en ngune can', a ngujlyo 'a ti' ne' ñi lyijyi cha' ti' quiñan ti' ne' si'yana cunda scaa ne' ngune 'in ne' ña'an nchcui' jun lo'o cha' nu nchcui' ca ne'. ⁷Lye'e 'a yuhue ti' ne' lo' nchcui' ne' scasca ne': ¿Ta si'i ne' Galilea ca lca nchгаа nu ndi'in nchcui' cha' re? ⁸¿Ña'an ta ne 'in na cunda scaa na cha' nu nchcui' ne' lo'o cha' nu nchcui' ca na ti' xa ngula na? ⁹Lo'o ne' Partia ndi'in ne' re lo'o na, lo'o ne' Media, lo'o ne' Elam, ne' mdo'o quichen Mesopotamia, ne' mdo'o se'en lca Judea, ne' mdo'o Capadocia, lo'o ne' Ponto, lo'o ne' nu mdo'o se'en lyi'ya loo Asia, ¹⁰ne' Frigia, ne' Panfilia, lo'o ne' Egipto, lo'o ne' Africa nu mdo'o nde loo la quichen Cirene, lo' ndi'in ne' Roma lo'o na re, nu lca ycuí' ca ne' judio, a cunta lo'o ne' nu ntsu'hui ña'an cha' nu cua' ntsu'hui na, ¹¹lo'o ne' Creta lo'o ne' Arabia ndi'in ne' re, cunda scaa cha' nu nchcui' na, ne 'in na ña'an nchcui' ne' re cha' tsu'hue 'in Ndiose. ¹²Nchгаа ne' can' ndi'in yuhue ti' ne', a jlyo 'a ti' ne' ñi lyijyi cha' ti' quiñan ti' ne', lo' scasca ne' ñicha' ta'a ne': ¿Ñi cha' ta nchca ti' chcui' cha' nu nchca re? ¹³Una ntsu'hui nu nde nstyí lyi'o 'in yu, lo' nchcui' ne': Na cu'hui yu re.

Cha' nu culoo ycuí' yu Tyo lo'o nten

¹⁴Xacan' mdyiton yu Tyo lo'o ta'a tixca yu ta'a mda'an Jesús, lo' mdyisnan ycuí' cueen yu lo'o nten can': Nchгаа 'un, ta'a lca na ne' judio, 'un nu ndi'in Jerusalén re, ca jlyo ti' um lo' quine 'in um cha' nu chcuin' lo'o um. ¹⁵Yu nu ndi'in re si'i na cu'hui yu ña'an nu 'un ñan ti' um, lo' na tca ntsu'hui ti braa cua' caa tlya. ¹⁶Cui' ca nu nchca ña'an cha' nu mxiycui' Ndiose 'in yu Joel, lo' nchcui' na: ¹⁷—Ndeña'an ntsu'hui cha' cu'nin, juin Ndiose, xa tsatii cha' nu nchca loo chendyu re: Cu'nin cha' cha'an yu'hui nchгаа nten lo'o Espíritu 'ñan, xiycuin' 'in sñe' um, yu tsa suhue ti ña'an xñii yu cha' nu ntsu'hui cha' ca, cui' cuaña'an yu cula chcuí' sla yu cha' can'. ¹⁸Nu cha' ñi s'ni, cu'nin cha' cha'an yu'hui Espíritu 'ñan 'in nguso 'ñan, yu qui'yu lo'o nu cuna'an chcuí' can' cha' tsu'hue 'ñan lo'o nten. ¹⁹Nan' cu'nin cha' nu tnu nde ni' cuaan lo'o loo chendyu re: Ntsu'hui cha' quilo tne, ntsu'hui cha' squin quii' nu tnu, lo' xtyi sñi ti quinu ti'in xacan'. ²⁰Cucha ntsu'hui cha' tyuhui' na, lo' coo' chca nga'á na ña'an nchca ti' tne. Tsato'o cha' re xa ti' lyijyi cu'ni cuiya' ñi nu lca X'nan um cha' 'in nten chendyu, cui' tsaan nu cu'nin sca cha' nu tlyu xa ca chcan' loo cha' cuiya' 'ñan. ²¹Nchгаа nu tsa qui'an ti' si'yana lcan X'nan, can' nu tyi'o laa—. ²²'Un ne' Israel, quine 'in um cha' nu chcuin': Cua' jlyo ti' um si'yana Jesús Nazaret, lo'o cha' cuiya' nu mdaa

Ndiose 'in ñi qui'an 'a cha' nu tnu m'ni ñi tloo na'an um, lo' ncuca cuiya' ti' um si'yana Ndiöse ngulohui 'in ñi. ²³Una si'ya cha' nu cua' mdi'in tyaa Ndiöse cua' s'ni yato'o nguinu Jesús tuyaa' um, lo' mdyaa um cunta 'in ñi 'in ne' nducun' lo' yjuí ne' 'in ñi loo cusi, ²⁴una Ndiöse m'ni ñi cha' mdyiqui'o Jesús, ngulyoo ñi 'in can' se'en ndijin ne' nu ti'i, a ncuca 'in cha' ndyija can' xñi su'hua yaa' 'in ñi. ²⁵Si'yana ndeña'an ngua'an scaua Davi cha' 'in ñi: —Nchgaa xaa ndi'in Ñi X'nan na lo'on, a sca cha' ntsu'hui cha' cutsen si'yana ndon ñi tso' cueen ñan. ²⁶Can' cha' tsu'hue ntsu'hui tiqueen, nducui tin' nchcuin' cha' re, a ndyuhue tin' xa ntsu'hui cha' cajan, ²⁷si'yana a xnu su'hua um cusya ñan yaa' cha' ndyija, ñi a taa um ya' cutso' ti'in cunan', nan' nu lca Sñe' um nu luhui lati. ²⁸Ngulo'o um sca tucueen nu taa chendyu ñan, cui' um cu'ni um cha' ca tsu'hue lca tiqueen la tloo um—. ²⁹Un nu ndi'in re, nchca tin' chcuin' la ya' lo'o um cha' 'in Davi nu ncuca nten cula 'in na, ña'an ngujui yu lo' mtsi' yu, lo' hasta cua' ñii jlyo ti' na la mtsi' yu. ³⁰Ncuca yu sca nu mxiyui' Ndiöse 'in, cui' ñi mdi'in tyaa tla ñi cha' re lo'o yu, ngujlyo tsu'hue ti' yu si'yana loo ta nten 'in yu ntsu'hui cha' caan Cristo nu ntsu'hui cha' culo ca tñan 'in na, ³¹ti' xacan' cua' na'an Davi ña'an mdyiqui'o Cristo, can' cha' juin yu si'yana a nguinu yu'hui cusya 'in ñi yaa' cha' ndyija, ñi a ytso' ti'in cunan' ñi. ³²Cui' ñi nu lca Jesús m'ni Ndiöse cha' mdyiqui'o, lo' nchgaa hua ndaa hua suun si'yana cuaña'an yato'o. ³³Xacan' mchcuan ñi sca cha' cuiya' nu tlyu nde tso' cueen 'in Ndiöse, a cunta mchcuan ñi Espíritu nu cua' mdi'in tyaa Sti ñi cha' cha'an yu'hui ni' cusya 'in na, cui' cha' nu na'an tloo um cua' ñii lo' ne 'in um. ³⁴Si'yana yu Davi a nchca scuén yu nde ni' cuaan xa nu juin yu: —Ndiöse X'nan na juin ñi lo'o Ñi X'nan: Chcuca tso' cueen ñan, ³⁵lja xicu'nin 'in ta'a cusuun quinu nde tuquiya'—. ³⁶Can' cha' cua' ñii, 'un ne' Israel, ca cuiya' ca ti' um si'yana Jesús nu mjiyi'in ca'an um 'in loo cusi, Ndiöse cua' m'ni ñi cha' lca Ñi X'nan na, lo' lca ñi Cristo. ³⁷Cui' xaa ngu'ya sca tu'hua ni' cusya 'in ne' xa ngune 'in ne' cha' can', lo' mñicha' ne' 'in yu Tyo lo'o nchgaa la ña'an ta'a mda'an Jesús: 'Un jun ta'a na, ¿ñi na tca cu'ni hua? ³⁸Xacan' mxcuén yu Tyo can': Tyaa ti' um 'in Ndiöse lo' chcuca tya um lo'o cha' cuiya' 'in Jesucristo si'yana cuten qui'ya nducui um, lo' cha'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiöse 'in um. ³⁹Si'yana ntsu'hui cha' qui'ni ca'an cha' tsu'hue re 'in um, lo'o sñe' um, lo'o nchgaa nten nu ndi'in tijyo' loo, nchgaa nu cua' ngulohui Ndiöse X'nan na. ⁴⁰Qui'an 'a cha' ti' ycuí la yu Tyo lo'o nten can', mdaa yu cha' tnu tiquee 'in ne', lo' juin yu: Tyi'o tso' um tucueen ngunan' nu nguiaa um. ⁴¹Yato'o nchgaa nu m'ni cunta cha' nu ycuí yu Tyo can' mducua tya ne', ticui' tsaan can' ndiyaa ne' tsa snan mii ne' nu mchca sca cha' ti 'in ne' lo'o jun. ⁴²Tsatlyu ndi'in lo'o jun cha' nu ndlo'o yu ta'a mda'an Jesús, sca cha' ti 'in jun nchcu jun, cui' cuaña'an sca cha' ti 'in jun nchcuí lyi'o jun 'in Ndiöse.

Tsaña'an ndi'in jun ti' culoo

⁴³Yten sca ytsen ni' cusya 'in nchгаа tucui si'ya scasca cha' nu tnu ngui'ni yu ta'a mda'an Jesús. ⁴⁴Nchгаа jun nu cua' ya qui'an ti' 'in ñi, sca cha' ti 'in jun lo'o ta'a jun, lo' tsatlyu ndi'in na 'in jun nchгаа jun. ⁴⁵Ntsu'hui nu yjui' se'en ndlo tñan, ntsu'hui nu yjui' na nu ndi'in 'in, lo' mtsa jun tñi can' cua' ña'aan 'ni cha 'in jun cunda scaa jun. ⁴⁶Sca cha' ti 'in jun ndiyoi' ti'in jun nchгаа tsaan ni' lyaa, tsatlyu nchcu jun ña'an 'in cunda scaa jun, tsu'hue ntsu'hui tiquee jun ndi'in jun lo'o suun ña'an, ⁴⁷n'ni tnu jun 'in Ndiose, lo' nten ndi'in quichen can' ndyu'hui cuiya' ti' ne' ña'an ndi'in jun lo'o ta'a jun. Cunda scaa tsaan can' ngui'ni Ñi X'nan na cha' nchca tyun la jun, nchгаа nu ntsu'hui cha' tyi'o laa.

Mhca sca yu mhccun' quiya'

3 ¹Yato'o sca tsaan yu Tyo lo'o yu Xuhua nguiaa yu se'en nducua laa, tsa ntsu'hui braa cua' snan siin xa nchcui' lyi'o ne' 'in Ndiose. ²Tulaa nu naan ndyi'ya 'a, nchгаа tsaan ndyi'an lo'o ne' 'in sca yu nu mhccun' quiya' ti' xa ngula, can' nchcua jñan yu tñi 'in ne' nu nguiten can'. ³Xa na'an yu si'yana cua' sten yu Tyo lo'o yu Xuhua ni' lyaa, mjñan yu tñi 'in chcuua yu can'. ⁴Una yu Tyo lo'o yu Xuhua mxina'an tsu'hue ca yu tloo yu can', lo' juin yu 'in: Ña'an um jan ñi. ⁵Xacan' sa 'a yu si'yana cua' xñi yu tñi 'in yu can'. ⁶Una yu Tyo can' juin yu 'in: A lo'o tñi ñian, una taan na nu lo'o 'ñan. Lo'o cha' cuiya' 'in Jesucristo Nazaret, tyiton um lo' tyi'an um. ⁷Xacan' msñi yu Tyo can' yaa' yu tso' cueen nu xiton yu 'in, ticui' xaa mhca tsu'hue quiya' yu. ⁸Sca juesa ti mdyiton yu, mdyisnan mda'an yu, yten yu lo'o chcuua yu can' ni' lyaa, mda'an yu, mdo'o cuaan yu, m'ni tnu yu 'in Ndiose si'yana cua' mhca yu. ⁹Nchгаа ne' na'an ne' ña'an nda'an yu lo' ngui'ni tnu yu 'in Ndiose. ¹⁰Cui' xaa yu'hui lyoo ne' 'in yu si'yana lca yu nu nchcua njñan tñi can' tulaa nu naan ndyi'ya 'a. Yuhue 'a ti' ne', a cunta ytsen ne' si'ya cha' nu yato'o can'.

Cha' nu ycuui' yu Tyo tulaa

¹¹Yu nu mhca quiya' can' nsñi ton yu 'in yu Tyo lo'o yu Xuhua se'en nu nguia' tucui tulaa nu naan Salomón. Nchгаа ne' msnan ne' mdyiaa ne' se'en ndon yu si'yana lyee yuhue ti' ne'. ¹²Xa na'an yu Tyo si'yana cua' nguio' ti'in nten can', mdyisnan ycuui' yu lo'o ne': 'Un ne' Israel, ¿ñi cha' nduhue 'a ti' um cha' re? ¿Ñi cha' nan' 'ya um 'in hua, ta nxque' ti' um si'yana lo'o cha' cuiya' 'in hua, uta lo'o cha' tsu'hue 'in hua mhca yu re? ¹³—Ndiose 'in Abraham, lo'o Isaac, lo'o Jacob, cui' Ndiose 'in nten cula 'in na—, m'ni ñi cha' ycuen cuaan cha' 'in Sñe' ñi nu lca Jesús, ñi nu mdyaa um cunta 'in tuyaa' yu Pilato, ñi nu ncuu ti' yu culaa yu, lo' 'un a mslyaa um. ¹⁴Yato'o mscuan tloo um 'in ñi nu Luhui lati, nu Ñi ndi'in

cha' 'in, lo' nde mjñan um cha' lyaa sca yu nu ndujui nten. ¹⁵Yjui um 'in ñi nu ndaa chendyu 'in na, una Ndiose m'ni ñi cha' mdyiqui'o can', lo' huare' ndaa hua suun cha' re. ¹⁶Si'ya cha' nu ndiya qui'an ti' hua 'in Jesús mchca yu re, yu nu ndyu'hui lyoo um lo' nan' 'ya um, lo' si'yana ndiya qui'an ti' hua 'in ñi, can' cha' siya' ti m'ni chca ñi 'in yu tloo na'an um. ¹⁷Una cua' ñii, 'un jun ta'a na, jlyo ti' hua si'yana m'ni um cha' re lo'o cha' tinto tsatlyu lo'o jun nu ndlo tñan 'in um. ¹⁸Una Ndiose m'ni ñi cha' yato'o cha' re tsaña'an cha' nu cua' mxicyui' ñi 'in nchgaa nguso 'in ñi, si'yana Cristo ntsu'hui cha' tyijyin ñi nu ti'i. ¹⁹Can' cha' cua' ñii, tyaa ti' um 'in Ndiose si'yana chca qui'ya nducui um, lo' Ñi X'nan na cu'ni ñi cha' xitñan' cusya 'in um, ²⁰lo' ca'an tñan ñi 'in Jesucristo, ñi nu cua' mdo'o ton si'yana culo laa 'in um. ²¹Una nta ñi la ni' cuaan lja nu tsato'o nchgaa la ña'an cha' nu cua' mdi'in tyaa Ndiose, tsaña'an cha' nu cua' mxicyui' ñi 'in nchgaa nu ngulohui ñi 'in ti' cua' s'ni. ²²Si'yana yu Moisés ndeña'an juin yu 'in nten cula 'in na: —Ndiose nu lca X'nan na juin ñi si'yana lja ta'a na ntsu'hui cha' caan sca yu nu xiycui' Ndiose 'in tsaña'an nu nxiycui' Ndiose 'ñan nan', can' nu cu'ni cunta um cha' nu chcui'. ²³Nchgaa nu a cuan xu'hue cha' nu chcui' can', caja nu culo tso' 'in—. ²⁴Cui' cuaña'an nchgaa la ña'an yu nu mxicyui' Ndiose 'in, ti' yu Samuel nu ljaan nde loo, ticui' cha' re mda'an ycu' yu. ²⁵Ncua yu nten cula 'in na, can' cha' ngui'ni ca'an cha' tsu'hue re 'in na, cui' cha' nu mdi'in tyaa Ndiose lo'o nten cula 'in na, lo' ndeña'an juin ñi 'in Abraham: —Loo ta nten 'in ntsu'hui cha' caan sca sñe' nu ljan lo'o cha' tsu'hue 'in nchgaa nten chendyu—. ²⁶¿Ta si'i lja na culo nducua la mxiton Ndiose 'in scati Sñe' ñi nu taa cha' tsu'hue 'in na lo'o um, ña'an ca si'yana xilo'o chon' na qui'ya ngui'ni na cunda scaa na?

M'ni cuiya' ne' cha' 'in yu Tyo lo'o yu Xuhua

4 ¹Lja nchcui' yu lo'o nten can' mdiyaa yu nu ndlo tñan ni' lyaa, tsatlyu lo'o yu nu lca que 'in yu silyiya nu ntsu'hui cuan ni' lyaa can', lo'o ne' saduceo. ²Ti'i ti' ne' si'yana ndlo'o yu 'in nten si'yana Jesús cua' mdyiqui'o ñi, lo' si'ya cha' can' nchca cuiya' ti' ne' si'yana ntsu'hui cha' tyiqui'o nu cua' ngujui. ³Msñi ne' silyiya 'in chcuaa yu can', msu'hua yu 'in na'an chcuun, lo' si'yana cua' msiin la xca tsaan can' ncua cuiya' cha' 'in yu. ⁴Una qui'an 'a nten nu ngune 'in cha' 'in Ndiose ya qui'an ti' ne' 'in ñi. Tsalca yu qui'yu nu ya qui'an ti' can', ndiyaa yu ca'yu mii yu. ⁵Yato'o xca tsaan can', cui' Jerusalén nguio' ti'in yu nu ndlo tñan ni' lyaa 'in ne' judio, lo'o qui'yu cula, lo'o ne' escriba, ⁶lo'o yu Anás, yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa can', lo'o yu Caifás, lo'o sca yu nu naan Xuhua, lo'o yu Jantro, lo'o nchgaa la ña'an nten 'in yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' nguio' ti'in can'. ⁷Xa nu cua' ndon chcuaa yu can' tloo ne' mñicha' ne' 'in yu: ¿La jui cha' cuiya' re 'in um, lo' ti nu mdaa 'in na lo'o tsaña'an nu

m'ni um? ⁸Yu Tyo can' mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in yu, lo' juin yu: 'Un nu ndlo tñan 'in hua, nchgaa 'un nu lca qui'yu cula 'in ne' Israel, ⁹cua' ñii nchca cuiya' cha' 'in hua si'ya cha' tsu'hue nu yato'o 'in yu nu ncua ti'i re, lo' ña'an ncua mchca yu, ¹⁰can' cha' quitsan' 'in um, lo' ca jlyo ti' 'un ne' Israel, si'yana lo'o cha' cuiya' 'in Jesús Nazaret, ñi nu lca Cristo, ñi nu mjiy'in ca'an um 'in loo cusi lo' m'ni Ndiose cha' mdyiqui'o, lo' si'ya Jesús ndon yu re tsu'hue lca 'in yu. ¹¹Cui' Jesús lca ñi —quee nu mscuan tloom um, 'un nu lca cuityi na'an, cua' ñii lca ñi quee nu nsñi ton 'in na'an—. ¹²Ñi a caja 'a xca tucui nu tca culo laa 'in na, cui' ca nu scati ñi nu lca Jesús mdaa Ndiose 'in nten chendyu nu tca xicuten qui'ya 'in na. ¹³Nduhue 'a ti' ne' 'in yu Tyo lo'o yu Xuhua can' si'yana lo'o cha' tnu tiquee 'in yu nchcui' yu, jlyo ti' ne' si'yana a sca cha' m'ni cha'an yu, ñi a sca tñan lyi'ya yu, xacan' ncua cuiya' ti' ne' si'yana lo'o Jesús ta'a mda'an yu. ¹⁴A xca 'a cha' ti' ncua chcui' ne' lo'o yu, si'yana sca se'en ti ndon yu lo'o yu nu mchca can'. ¹⁵Xacan' ngulo ne' tñan si'yana tyi'o yu nde lyiya' lja cu'ni cuiya' ne' cha' 'in yu lo'o ta'a nducua ne' can', ¹⁶lo' ndeña'an nchcui' ne': ¿Ña'an cu'ni na lo'o yu cua? Cua' m'ni yu sca cha' nu tnu lo' ña'aan quichen Jerusalén cua' mscua cueen cha' re, a ndyijyi 'a ña'an su'hua cutsi' na cha' re. ¹⁷Cua' ñii si'yana a quine yu'hui cha' re lyee la, tsu'hue lati xicutsen na 'in yu si'yana a chcui' 'a yu lo'o ñi xca tucui cha' 'in Jesús chcui' nu nguiaa nde loo la re. ¹⁸Xacan' mx'i'ya ne' 'in yu, lo' tla 'a mdi'in tyaa ne' cha' lo'o yu si'yana a chcui' 'a yu lo'o ñi xca tucui cha' 'in Jesús, ñi a culo'o 'a yu 'in nten cha' can'. ¹⁹Una yu Tyo lo'o yu Xuhua can' mx'cuen yu 'in ne': ¿Ti ña'an ta cha' re nu tsu'hue la na tloom Ndiose? ¿Ta tsu'hue la cha' ca ja'an hua 'in um, uta na ca ja'an hua 'in Ndiose? ²⁰Si'yana huare' a tca cula ti' hua chcui' hua lo'o nten ña'an cha' nu cua' na'an hua lo' ngune 'in hua. ²¹Tla 'a cha' ycu' ne' lo'o yu se'en nu xicutsen ti' yu, xacan' ngulaa ne' 'in yu, a jui ña'an culo qui'ya ne' 'in yu si'yana ytsen ne' 'in nten qui'an can', si'yana nchgaa ne' m'ni tnu ne' 'in Ndiose si'ya cha' nu yato'o can', ²²si'yana yu nu ncua ti'i can' cua' ndyijyin tucua yla yjan ntsu'hui yu, lo' Ndiose m'ni chca 'in yu.

Xa mjñan jun 'in Ndiose si'yana taa ñi cha' tnu tiquee 'in jun

²³Xa ngulaa ne' 'in yu, nguila yu se'en ndi'in nchgaa la ña'an ta'a nda'an yu, mdaa yu suun ña'an cha' nu ycu' yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o qui'yu cula can'. ²⁴Xa ngune 'in jun ña'an cha' nu mdaa yu can', sca cha' ti' 'in jun mdyisnan ycu' lyi'o jun 'in Ndiose, lo' juin jun: Ndiose X'nan hua, 'un ntsu'hui cha' cuiya' yaa' um lo'o nchgaa loo cha', —cui' um mtñan um ni' cuaan, lo'o chendyu re, lo'o tyi'a tujo'o, cui' um mtñan um nchgaa loo na nu ndi'in 'in na—, ²⁵cui' um mx'ycui' um 'in Davi nu ncua nguso 'in um, lo' juin um: ¿—Ñi cha' ta lyee 'a nguilo ti'in nten re, ñi cha' nsu'hua loo ne' cha' nu a ntsu'hui cunta? ²⁶Yu nu lca ree loo

chendyu re, tsatlyu lo'o yu nu ntsu'hui cha' cuiya' yaa', ndiyo' ti'in yu se'en nu xuun yu lo'on nan' nu lca X'nan yu, lo'o Cristo nu ngulohuin—. ²⁷Cha' ñi si'yana cuaña'an nguio' ti'in nten re, yu Herode lo'o yu Poncio Pilato, ne' gentil lo'o ne' Israel, se'en nu ña'an ti'i ne' 'in Sñe' um, ñi nu luhui lati nu ngulohui um, nu lca Jesús, ²⁸si'yana cu'ni ne' tsaña'an cha' nu cua' mdi'in tyaa um cua' s'ni, nchгаа cha' nu ntsu'hui cha' ca. ²⁹Cua' ñii, 'un Ñi X'nan hua, xñi um cunta ña'an nchcui' ti'i ti' ne' 'in hua, una taa um cha' cuiya' 'in hua nu lca nguso 'in um, si'yana a xicutsen ti' hua chcui' hua cha' tsu'hue 'in um lo'o nten, ³⁰lja xacan' cu'ni chca um 'in nu ti'i, cu'ni um scasca cha' nu tnu lo'o cha' cuiya' 'in Sñe' um, ñi nu luhui lati 'in um nu lca Jesús. ³¹Ña'an mdyi ycu' lyi'o jun 'in Ndiose, nguñan se'en nguio' ti'in jun, mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in nchгаа jun, lo' m'ni tnu tiquee jun ycu' jun cha' tsu'hue 'in Ndiose.

Tsatlyu ndi'in na 'in jun

³²Sca cha' ti 'in jun nu cua' ya qui'an ti' 'in Jesús, lo' sca cusya ti 'in jun ndi'in jun can', a tucui nu nchcui' si'yana na 'in lca na nu ndi'in 'in, si'yana tsatlyu ndi'in na 'in jun. ³³Yu ta'a mda'an ca Jesús, tnu 'a tiquee yu nchcui' yu lo'o nten si'yana mdyiqui'o Ñi X'nan na Jesús, lo' Ndiose m'ni ñi cha' mtsa'an yu'hui cha' tsu'hue 'in ñi ni' cusya 'in jun. ³⁴A xca 'a jun ti' ngui'ni cha' 'in jun, si'yana nchгаа jun nu ndi'in yuu 'in, ta nducua na'an 'in, ndyijui' jun 'in na lo' ndiya lo'o jun ña'aan tñi can', ³⁵ndaa jun 'in na 'in yu ta'a mda'an Jesús, lo' yu can' cua' ntsa yu 'in na cua' ña'aan 'ni cha' 'in jun cunda scaa jun. ³⁶Lja jun can' ndi'in sca yu naan See nu mdo'o se'en lca Chipre, una yu ta'a mda'an Jesús mdi'in tyaa nii yu ca naan yu Bernabé. (Nii yu nchca ti' chcui': Sñe' nu ndaa cha' tnu tiquee.) Lca yu ta nten 'in ne' Leví. ³⁷Lo'o yu can' yju' yu sca yuu 'in yu, lo' ña'aan tñi can' mdaa yu 'in yu ta'a mda'an Jesús.

Cha' 'in Ananía lo'o Safira

5 ¹Una xca yu naan Ananía lo'o Safira cuiyli'o yu, yju' jun sca yuu 'in jun, ²una m'ni cuiya' jun cha' si'yana quinu tsa chin' tñi can' 'in jun, lo' xa mdaa yu tñi can' m'ni yu cha' si'yana ña'aan na mdaa yu 'in yu ta'a mda'an Jesús. ³Xacan' juin yu Tyo 'in yu Ananía: ¿Ñi cha' mdaa um ya' nguñi lyi'o Laxa'an 'in um, ncua ti' um cuñilyi'o um 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, lo' mxu'hua se'en um tichin' tñi nu yju' um yuu can'? ⁴¿Ta si'i se'en ndlo ca um tñan lca na? Xa yju' um 'in na, ¿ta si'i cunta 'in um su tñi can'? ¿Ñi cha' mdaa um ya' yten cha' ngunan' ni' cusya 'in um? Una si'i tloo nten ycu' um cha' cuiñi re, cui' ca nu tloo Ndiose. ⁵Ña'aan ngune 'in yu Ananía cha' can' mdlyu yu lo' ngujui yu. Nchгаа ne' yten sca ytsen 'in ne' xa ynan ne' cha' can'. ⁶Cui' xaa mdiyaa tucua snan yu tsa suhue ti, nguxen te' 'in yu lo' ya tsi' 'in yu. ⁷Tsa mdijin snan braa xa

mdiyaan nten 'in yu nu ngujui can', una a ngujlyo ti' ne' ña'an cha' nu yato'o can'. ⁸Xacan' juin yu Tyo can' 'in ne': Quitsa' um 'in hua, ¿ta cui' tsacua ti ncuu yuu nu yjuí' um can'? Mxcuen ne' 'in yu: Cui' tsacua ti ncuu na. ⁹Juin yu Tyo 'in ne': ¿Ñi cha' ncuu sca cha' ti 'in um lo' ncuu ti' um cuñilyi'o um 'in Espíritu 'in Ñi X'nan na? Ña'an jan ñi, tuna'an cua cua' nguila yu nu ya tsi' 'in nten 'in um, lo' cui' cuaña'an tsa lo'o yu 'in um. ¹⁰Cui' ña'an lcaa mdlyu ne' cuna'an can' tloo yu Tyo can', lo' ngujui ne'. Ña'an nguila yu tsa suhue ti can' na'an yu si'yana cua' ngujui ne'. Xacan' ya tsi' yu 'in ne' sii' se'en su cuilyi'o ne'. ¹¹Yten sca ytsen ni' cusya 'in nchgaa jun ta'a na, cui' cuaña'an lo'o nchgaa la ña'an nten nu ynan cha' can'.

Scasca cha' nu tnu m'ni Ndiose

¹²Si'ya cha' cuiya' nu mdaa Ndiose 'in yu ta'a mda'an Jesús, ncuu m'ni yu scasca cha' nu tnu tloo na'an nten can', sca cha' ti 'in jun ndiyo' ti'in jun se'en nguia' tucui tulaa Salomón can'. ¹³Nchgaa la ña'an nten can' tsu'hue 'a cha' nchcui' ne' 'in jun, una a msti ti' ne' quio' ti'in ne' sca se'en ti lo'o jun, ¹⁴siya' cuaña'an nde lye la nguia nguilton nten nu cua' ya qui'an ti' 'in Ñi X'nan na, tsaña'an qui'an yu qui'yu lo' cuaña'an qui'an jun cuna'an. ¹⁵A cunta ndyi'an lo'o ne' 'in nu ti'i, mdi'in tyaa ne' 'in loo jaa' uta loo qui'ñan tu'hua tucueen se'en ntsu'hui cha' tyijyin yu Tyo, lo' siya' xñii ti yu cha' qui'ni ca'an 'in nu ti'i can', lo' nchca. ¹⁶Scasca quichen nu ndi'in cui' ti can', ndyi'o lo'o ne' 'in nu ti'i lo'o nu ntsu'hui cui'in xa'an 'in, mdiya lo'o ne' 'in se'en ndi'in jun quichen Jerusalén, lo' nchgaa can' mchca.

Xa m'ni lyi'o 'tnan ne' 'in yu Tyo lo'o yu Xuhua

¹⁷Yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa tsatlyu lo'o ta'a nda'an yu, cui' ta 'in ne' Saduceo, yten sca cha' xlya ni' cusya 'in ne', ¹⁸lo' ngulo ne' tñan si'yana quinu yu ta'a mda'an Jesús, lo' tsa'a yu na'an chcuan. ¹⁹Una ticui' tla can' ngu'ya ton sca angujle 'in Ñi X'nan na se'en ntsu'hui yu, lo' msla tuna'an chcuan can', xa cua' ngulyoo 'in yu xacan' juin: ²⁰Yaa um lo' sten um ni' lyaa, lo' chcui' la um lo'o nten ña'an nguiaa cha' 'in chendyu nu cui ti. ²¹M'ni yu cunta cha' can', lo' ña'an ngu'ya xaa yten yu ni' lyaa, lo' mdyisnan ngulo'o yu 'in nten can'. Una lja xacan', yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o ta'a nda'an yu, mxilya yu 'in nchgaa yu nu ntsu'hui cha' cuiya' yaa, tsatlyu lo'o qui'yu cula 'in ne' Israel, lo' ngulo ne' tñan 'in yu silyi'ya si'yana quia lyoo yu 'in yu nu ntsu'hui ña'an chcuan can'. ²²Una xa mdiyaa yu na'an yu si'yana a tucui 'a ntsu'hui can', xacan' nguia ytsa' yu 'in nchgaa yu nu nguio' ti'in can', ²³lo' juin yu: Nu cha' ñi s'ni, xa mdiyaa hua se'en nducua na'an chcuan cua, na'an hua si'yana nchcun tsu'hue na, lo' yu nu ntsu'hui cuan 'in na ndon yu tuna'an can', una xa msla hua 'in na,

a tucui 'a ntsu'hui can'. ²⁴Yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o yu nu lca que 'in silyiya nu ntsu'hui cuan ni' lyaa, lo'o nchgaa la ña'an yu nu ndlo tñan can', qui'an 'a cha' mda'an tiquee yu, lo' nguñan ti' yu ña'an tsato'o cha' re. ²⁵Una cui' xaa mdiyaa sca yu nu mdaa suun, lo' juin yu: Yu nu msu'hua um na'an chcuan, cua' ñii ndlo'o yu 'in nten ni' lyaa cua. ²⁶Xacan' mdo'o yu nu lca que lo'o silyiya 'in yu, nguia 'ya yu 'in chcuaa yu can', lo'o cha' tsu'hue ti nguian lo'o ne' 'in yu, si'yana nguitsen ne' cha' ta jyi'in nten can' quee 'in ne'. ²⁷Xa nguila lo'o ne' 'in yu, mdyaa ne' cunta 'in yu yaa' nu ntsu'hui cha' cu'ni cuiya' cha' 'in yu, lo' yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' mñicha' 'in yu: ²⁸¿Ta si'i na cua' ycuil na lo'o um si'yana a culo'o 'a um 'in nten cha' 'in yu can'? Cua' ñii, ña'aan Jerusalén cua' ngune 'in ne' cha' nu ndlo'o um, lo' nchca ti' um su'hua um qui'ya chon' hua si'ya cha' nu ngujui yu. ²⁹Mxcuen yu Tyo can' lo'o nchgaa la ña'an ta'a mda'an Jesús: 'Ni cha' ca ja'an hua 'in Ndiose culo nducua la, lo' si'i 'in nten chendyu. ³⁰Cui' Ndiose 'in nten cula 'in na ngua'an tñan ñi 'in Jesús, lo' 'un yjui um 'in ñi xa mjyi'in ca'an um 'in ñi sca sii' yca. ³¹'In ñi cua' mdaa Ndiose sca cha' cuiya' nu tlyu tso' cueen 'in ñi, si'yana ca Ñi nu ndon loo, Ñi nu ndlo laa 'in na, se'en nu xilo'o chon' ne' Israel qui'ya ngui'ni ne', lo' cu'ni ñi cha' tlyu ti' 'in ne'. ³²Huare' ndaa hua suun cha' re tsatlyu lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, cui' Espíritu nu ndaa Ndiose chu'hui ni' cusya 'in nchgaa nu ca ja'an 'in ñi. ³³Una nde lyee la ycuen tique' ne' xa ngune 'in ne' cha' can', lo' ncuca ti' ne' kujui ne' 'in yu. ³⁴Una lja can' mdyiton sca yu fariseo naan Gamaliel, lca yu sca nu ndlo'o cha' 'in lee, lo' lyee ndyu'hui cuiya' ti' nten 'in yu. Ngulo yu tñan si'yana culyoo ne' 'in yu ta'a mda'an Jesús tsa xi'i nde lyiya', ³⁵xacan' juin yu 'in ta'a nducua yu: 'Un ne' Israel, xñi na cunta ña'an cu'ni na lo'o yu cua. ³⁶A s'ni lyee mda'an sca yu ncuca naan Teudas, juin yu si'yana ntsu'hui cha' cuiya' yaa' yu, lo' mxo' ti'in yu jacua ciento yu qui'yu nu ncuca sca cha' ti 'in lo'o yu, una xa ngujui yu, nchgaa ta'a mda'an yu cua' la tucueen ngunaan yu. ³⁷Chon' nde'en can' mda'an sca yu Galilea nu ncuca naan Juda, cui' xa mda'an sñi ne' nii nten quichen, cui' cuaña'an qui'an nten mxo' ti'in yu, una xa ngujui yu ticui' ti ña'an yato'o 'in ta'a mda'an yu, cua' la tucueen ngunaan ne'. ³⁸Can' cha' cua' ñii chcuin' lo'o um: Tsu'hue lati culaa na 'in yu re, a ta quiya' na 'in yu lo'o cha' nu ndlo'o yu, si'yana cha' ta lca na cha' 'in nten chendyu, tsatii tuhue cha' 'in yu. ³⁹Una cha' lca na cha' 'in Ndiose, a tca chcuil ndijin na loo cha' cua, ña'an tu' quija lyoo na nsuun na lo'o Ndiose. ⁴⁰Nguinu tsu'hue tiquee ne' lo'o ña'an cha' nu ycuil yu. Xacan' mxi'ya ne' 'in yu ta'a mda'an Jesús, ngulo ne' tñan si'yana qui'ni yu lo' mdi'in tyaa tla ne' sca cha' lo'o yu si'yana a chcuil a yu cha' 'in Jesús, xacan' ngulaa ne' 'in yu. ⁴¹Tsu'hue ntsu'hui tiquee yu mdyi'o yu se'en can' si'yana mdaa Ndiose cha' cuiya' mdijin yu nu ti'i si'ya Jesús. ⁴²Nchgaa tsaan ndlo'o yu 'in nten ni' lyaa uta la na'an 'in ne', a ndla' ti' yu nchcuil yu cha' tsu'hue 'in Jesucristo.

Xa ngulo ton jun 'in tsa cati yu nu ta yaa'

6 ¹Cui' lja xacan' nguia nguítun jun nu ntsu'hui cha' 'in Jesús, una mdyisnan msu'hua qui'ya ta'a jun nu nchcui' cha' griego lo'o nu nchcui' cha' hebreo, si'yana lyeé la nda yaa' jun 'in ne' cuna'an nu nguínu lo'o cha' ycuí' ti nu nchcui' cha' hebreo que 'in nu nchcui' cha' griego. ²Xacan' ta'a tichcua yu can' mxo' ti'in yu 'in nchgaá jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, lo' juín yu: A ndyi'o tñan cula' ti' hua chcui' hua cha' 'in Ndiose, lo' cutsa hua na nu cunajo'o 'in jun. ³Can' cha', 'un jun ta'a na, culohuí um tsa cati yu qui'yu lja na re, yu nu ndyi'ya ña'an chendyu ndu'hui, yu nu mtsa'an yu'hui lo'o Espíritu nu Luhui 'in Ndiose, yu nu tiyaa, can' nu xnu na 'in cu'ni tñan re. ⁴Lo' huare' tsa quiñan la hua chcui' lyi'o hua 'in Ndiose lo' chcui' hua cha' tsu'hue 'in ñi. ⁵Nguínu tsu'hue tiquee jun lo'o cha' nu ycuí' yu. Xacan' ngulo ton jun 'in yu Steba, sca yu nu lyeé ndiya qui'an ti' nu mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in, lo'o yu Lpe, yu Prócoro, Nicanor, yu Timón, yu Parmenas, lo'o yu Nicolás nu mdo'o quichen Antioquía, sca yu cua' ntsu'hui ña'an cha' 'in ne' judío. ⁶Mdiya lo'o jun 'in yu tloo yu ta'a mda'an Jesús, ycuí' lyi'o yu 'in Ndiose, lo' mdi'in tyaa yu yaa' yu que. ⁷Tsa nducua lyeé la nguia nguine yu'hui cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na quichen Jerusalén, lo' cuaña'an lyeé la nchca qui'an jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, cui' cuaña'an tyun yu nu ndlo tñan ni' lyaa 'in ne' judío ya qui'an ti' 'in Jesús.

Xa nguínu yu Steba

⁸Yu Steba can' mtsa'an yu'hui yu lo'o cha' tsu'hue 'in Ndiose, nda'an lo'o yu cha' cuiya' 'in ñi, can' cha' nguí'ni yu scasca cha' nu tnu tloo nten can'. ⁹Yato'o tucua snan yu judío nu ndiyo' ti'in se'en nchcui' ne' lca Liberto, lo'o chcua xnan yu nu mdo'o quichen Cirene lo'o Alejandría, lo'o yu nu mdo'o se'en lca Cilicia lo'o Asia, mdyisnan ycuí' tyijyin ne' lo'o yu Steba can'. ¹⁰A ngujlyo 'a ti' ne' ña'an ti' xcuen ne' 'in yu, si'yana lo'o cha' tiyaa nchcui' yu si'ya cha' cuiya' nu mdaa Espíritu 'in Ndiose 'in yu. ¹¹Xacan' msu'hua lyi'ya' ne' 'in tucua snan nu chcui' si'yana ngune 'in ña'an mdaja yu Steba can' 'in Moisé lo'o 'in Ndiose. ¹²Si'ya cha' cuiñi can' nguilo ti'in nten, qui'yu cula lo'o ne' escriba. Siya' ngu'ya ti ne' msñi ne' 'in yu Steba can', lo' ya lo'o ne' 'in yu se'en nu ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'in yu. ¹³Ngulo ton ne' chcua xnan nu chcui' cha' cuiñi: Yu re a ndla' ti' yu nchcui' ca'an yu 'in laa nu luhui 'in na, a cunta lo'o cha' 'in lee ndaja yu. ¹⁴Ngune 'in hua juín yu si'yana Jesús Nazaret ntsu'hui cha' cujlyo yu se'en re, lo' xitsa'an yu nchgaá ña'an cha' nu ngulo'o Moisé 'in na. ¹⁵Nchgaá nu nducua se'en nchca cuiya' qui'ya can', mxina'an ne' tloo yu Steba can', lo' ncua chcan' tloo yu tsaña'an tloo angujle.

Cha' nu ycuí' yu Steba xa yjui ne' 'in yu

7 ¹Yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa can' mñicha' 'in yu Steba: ¿Ta cha' ñi ña'an nchcui' nchgaá yu re cha' 'in? ²Xacan' mdyisnan ycuí' yu

Steba: 'Un nu lca nten cula 'in na, quine 'in um cha' nu chcuin'. Ndiose ñi nu tlyu lati ngulo'o tloo 'in nten cula 'in na nu ncu naan Abraham se'en lca Mesopotamia, xa nu ti' lyijyi tsa ti'in yu se'en lca Harán, ³lo' juin Ndiose 'in yu: —Xnu yuu quichen tyi, tyi'o tso' lja ta nten 'in, lo' tsa ti'in xca loo yuu se'en nu nan' quitsan' 'in—. ⁴Xacan' mdo'o yu Abraham se'en ndi'in ne' caldeo, mdiya ti'in yu quichen Harán, lo' xa ngujui sti yu mxitsa'an ti'in Ndiose 'in yu loo yuu se'en ndi'in na cua' ñii. ⁵—Ñi se'en qui'ya ton sca tso' quiya' ti yu—, a mdaa ñi cha' cuiya' culo yu tñan. —Una mdi'in tyaa ñi sca cha' lo'o yu si'yana ntsu'hui cha' quinu yuu can' 'in yu lo'o sñe' yu—, siya' ñi sca sñe' yu lo' a nchca tyi'in xacan'. ⁶Ndeña'an juin Ndiose 'in yu: —Sñe' ta nten 'in ntsu'hui cha' tsa ti'in xca loo yuu, can' xitijin ne' 'in nu ti'i lo' ca nguso 'in ne' tsani' jacua ciento yjan—. ⁷Una nan' cu'ni xñan bsya 'in quichen tnu can', juin Ndiose, —lo' tsa tucua xaa xitucui loo yuu se'en ntsu'hui cha' cu'ni tnu ññan—. ⁸Xacan' mdi'in tyaa Ndiose sca cha' lo'o Abraham si'yana ca circuncida 'in yu, chon' nde'en can' mdaa ñi sca sñe' yu nu ncu naan Isaac, cui' cuaña'an m'ni yu lo'o Isaac xa ntsu'hui yu snu' ti tsaan, cuaña'an ya quiñan Isaac can' lo'o Jacob, lo' cuaña'an m'ni can' lo'o ta'a tichcua sñe' yu nu lca nten cula 'in na. ⁹Si'ya cha' jñan ti' 'in can' yato'o yjui' 'in yu See ta'a ngula se'en lca Egipto, una Ndiose a ngula yaa' ñi 'in yu See can', ¹⁰mda yaa' ñi 'in yu lo'o nchgaa nu ti'i yaan 'in yu, —mdaa ñi cha' tiyaa 'in yu lo' m'ni ñi cha' yu'hui cuiya' ti' Faraón, ree 'in ne' Egipto, 'in yu See can', ngulo ton ne' 'in yu ca yu bsya ña'aan se'en lca Egipto, tsatlyu lo'o na'an 'in ne'—. ¹¹Chon' nde'en can' ngu'ya bju'ñan ña'aan se'en lyi'ya loo Egipto lo'o Canaán, yaan nu ti'i tnu se'en can', hasta lo'o nten cula 'in na a jui' 'a na nu cunajo'o 'in ne'. ¹²Xa ynan yu Jacob cha' si'yana ndi'in trigo se'en lca Egipto, ngua'an tñan yu 'in sñe' yu, cui' nu lca nten cula 'in na, si'yana tsa 'ya ne' trigo se'en can'. ¹³Xa nu cua' nchca tucua ya' ndyi'an ne', la xacan' mtsa' la yu See si'yana lca yu ta'a ngula ne', lo' yu'hui lyoo tsu'hue yu ree Faraón ñi ta nten lca yu See can'. ¹⁴Ngulo yu See tñan 'in ta'a ngula yu, si'yana quia 'ya yu 'in Jacob nu lca sti yu lo'o nchgaa ta nten 'in yu, loo nchgaa ne' ndiyaa ne' snan yla ntsu'hui 'tñu ne'. ¹⁵Cuaña'an yato'o mdiyaa yu Jacob se'en lca Egipto, can' ngujui yu, lo' cui' cuaña'an lo'o nten cula 'in na. ¹⁶Xa mdo'o ne' can' nguian lo'o ne' tijyan nten cula 'in na se'en lca Siquem, mdi'in tyaa ne' 'in na ni' tuquee nu yjui' sñe' Hamor 'in Abraham nu ncu nten cula 'in na. ¹⁷Lja mdi'in ne' quichen Egipto lyee yton ne', una Ndiose a ngujlya ti' ñi ña'an cha' nu cua' mdi'in tyaa ñi lo'o Abraham, ¹⁸yato'o mdo'o ton xca ree se'en lca Egipto, una a yu'hui lyoo 'a yu cha' 'in yu See can'. ¹⁹Yu ree can' lo'o cha' cuiñi ngunan yu ña'an nu xitijin yu 'in ne' nu ti'i, lo' ngulo yu tñan 'in ne' si'yana xcuan ne' sñe' ne' si'yana a cuton 'a ne'. ²⁰Lja xacan' ncu cune' yu Moisé, can' nu yu'hui cuiya' ti' Ndiose 'in, lo' tsani' snan coo' nten

cula 'in yu m'ni co'lo 'in yu. ²¹Una ngula yaa' jun 'in yu si'ya cha' nu mdi'in tyaa ree can', yato'o ticuii' sñe' ree Faraón nu cuna'an mchcuan cunta 'in yu, m'ni co'lo ne' 'in yu ña'an nchca ti' sca sñe' ca ne'. ²²Moisé can' m'ni cha'an yu tsaña'an cha' 'in ne' Egipto, lo' mdon lo'o yu sca cha' cuiya' nu tlyu. ²³Xa ntsu'hui yu tucua yla yjan, ncua lca tiquee yu tsa na'an yu se'en ndlyu ta'a yu, ne' Israel. ²⁴Xa na'an yu si'yana sca ne' Egipto ndyijui ti'in ne' 'in ta nten 'in yu, cui' xaa ngula yu 'in lo' yjui yu 'in ne' Egipto can'. ²⁵Nguñan ti' yu si'yana nchgaa ta nten 'in yu qui'ya cha' tiyaa si'yana Ndiose lca nu ngua'an tñan 'in yu nu culaa yu 'in ne', una a nguñan ti' ne' cuaña'an. ²⁶Xca tsaan can' mdiyaa yu se'en nsuun tucua yu qui'yu, msu'hue yu cusuun can', lo' juin yu: Sca ta ti nten lca um, ¿ñi cha' ta nsuun um? ²⁷Yu nu nsuun can' mducua yaa' yu 'in yu Moisé, lo' juin yu 'in: ¿—Ti nu mdi'in tyaa 'in lca sca bsya uta sca bse lja hua re? ²⁸¿Ta na ñan ti' cujuí 'ñan ña'an yjui 'in sca yu Egipto lca—? ²⁹Xa ngune 'in yu cha' can', msnan yu lo' mdiyaa yu xca loo yuu se'en lca Madián, can' jui cuiyi'o yu lo' mdi'in tucua sñe' yu. ³⁰Tucua yla yjan mdijin, yu Moisé nda'an yu sca se'en ngutyi se'en nducua qui'ya Sinai, can' ngulo'o tloo sca angujle 'in yu loo quii' ndiquin lja yca quiche' can'. ³¹Yuhue 'a ti' yu xa na'an yu cha' can', ya ton yu cui' la si'yana cu'ni quii tsu'hue yu 'in na, xacan' ngune 'in yu ycuí' Ñi X'nan na: ³²—Nan' lcan Ndiose 'in nten cula 'in, Ndiose 'in Abraham, Ndiose 'in Isaac, Ndiose 'in Jacob. Mdyisnan mchcuan yu Moisé lo' a mxina'an 'a yu se'en ndiquin can'—. ³³Lo' juin Ñi X'nan na 'in yu: —Lyoo quinan ntsu'hui quiya' si'yana se'en luhui 'a ndon. ³⁴Nan' cua' na'an lo' jlyo tin' si'yana cha' ñi ndijin sñe' nu ti'i se'en lca Egipto, cua' ngune 'ñan tsaña'an nu njñan ne' 'ñan, lo' ngu'ya ton si'yana culo laan 'in ne'. Can' cha' cua' ñii ca'an tñan 'in tsa se'en lca Egipto—. ³⁵Yato'o yu nu mscuan tloo ne' 'in xa juin ne': ¿Ti nu mdi'in tyaa 'in lca sca bsya uta sca bse lja hua? Can' yu nu ngua'an tñan Ndiose 'in xa ngulo'o tloo angujle 'in yu se'en ndiquin yca quiche' can', si'yana ca yu sca nu ndon loo lati nu culo laa 'in ta nten 'in yu tuyaa' ne' Egipto. ³⁶Mdo'o lo'o yu 'in ne' se'en lca Egipto xa m'ni yu scasca cha' nu tnu, lo'o se'en lca tujo'o nga'á, cui' cuaña'an loo yuu ngutyi se'en mda'an ne' tsani' tucua yla yjan. ³⁷Cui' Moisé lca nu juin 'in ne' Israel: Lja ta nten 'in na, Ndiose X'nan na, ntsu'hui cha' xiton ñi sca nu xiycui' ñi 'in tsaña'an nchcuin' lo'o um cua' ñii, can' nu cu'ni cunta um cha' nu chcuí'. ³⁸Cui' Moisé can' lca nu mdon lja nten cula 'in na se'en nguio' ti'in ne' Israel loo yuu ngutyi can', xa ycuí' sca angujle lo'o yu loo qui'ya Sinai, lo' mchcuan yu cunta cha' tsu'hue nu taa chendyu 'in na. ³⁹Una nten cula 'in na a ncua ja'an ne' 'in yu, cui' ca nu nde mscuan tloo ne' 'in yu, lo' ncua lca tiquee ne' xitucui ne' se'en lca Egipto, ⁴⁰xa juin ne' 'in yu Aaron: —Tñan um lcuin jo'o 'in hua nu chcuá loo se'en nguiaa hua, si'yana yu Moisé nu ngulyoo 'in hua se'en lca Egipto, a jlyo ti'

hua ñi na ncua 'in yu—. ⁴¹Xacan' mtñan ne' sca lcuin bta cune' nu ca jo'o x'nan ne', lo' mdiquin tucua ne' 'ni tloo can', lo' si'ya na nu mtñan yaa' ne' can', tsu'hue ntsu'hui tiquee ne' ngui'ni ne' ta'a. ⁴²Can' cha' Ndiose ngula yaa' 'in ne', lo' mdyisnan m'ni tnu ne' na nu nducua ni' cuaan, cui' tsaña'an cha' nu mxiycui' Ndiose 'in yu nu ngua'an scua quityi cua' s'ni: —Un ne' Israel, ¿ta ñan ti' um si'yana 'ñan nan' m'ni tnu um xa mdiquin tucua um scasca 'ni tloo jo'o x'nan um xa mda'an um loo yuu ngutyi tsani' tucua yla yjan? ⁴³Ngu'ya um sca te' na'an 'in jo'o Moloc, lo'o lcuin cui' nu lca jo'o x'nan um Renfán, lcuin nu mtñan yaa' nten m'ni tnu um. Can' cha' cua' ñii cu'nin cha' tsa lo'o ne' 'in um sca se'en tijyo' lati que 'in Babilonia—. ⁴⁴Cui' cuaña'an mda'an lo'o nten cula 'in na te' na'an nu nguia' xa mdi'in tyaa Ndiose cha' lo'o ne' se'en ngutyi can', lo' mtñan yu Moisé 'in na chcu' ña'an ngulo Ndiose tñan 'in yu, tsaña'an lcuin nu na'an xñii yu. ⁴⁵A cunta mdiya lo'o ne' te' na'an can' xa yten Josué loo yuu 'in ne' gentil, lo' mhcuan yu cunta 'in na si'yana Ndiose lca nu m'ni cha' mdo'o ne' se'en can', can' mdi'in te' na'an can' tsaya' mdiyaa tsaan nu ngulo yu Davi tñan. ⁴⁶Can' yu nu yu'hui cuiya' ti' Ndiose 'in, lo' mjñan yu cha' cuiya' cha' tca tñan yu sca se'en tyi'in ñi, cui' Ndiose 'in Jacob. ⁴⁷Una yu Salomón m'ni yu cha' nguia' sca laa 'in ñi. ⁴⁸Cha' ñi si'yana Ndiose, ñi nu tlyu lati nducua ni' cuaan, a ndyi'in ñi ni' lyaa mtñan yaa' nten chendyu, tsaña'an nchcu' quityi nu ngua'an scua nguso 'in ñi cua' s'ni: ⁴⁹—Ni' cuaan lca na se'en nducuan, lo' chendyu re lca na se'en nxitñan' quiyan', ¿ña'an ta tñan um sca na'an 'ñan, nchcu' Ñi X'nan na, uta sca se'en ntsu'hui cha' xitñan'? ⁵⁰¿Ta si'i cuin' mtñan nchgaa loo na nu chcan' loo chendyu re? ⁵¹'Un lca um nten nu lye' ti', tla cusya 'in um, lo' nducun tunsca um—, scaña'an ti nxcuan tloo um Espíritu nu Luhui 'in Ndiose. Tsaña'an m'ni nten cula 'in na, lo' cuaña'an ngui'ni um cua' ñii. ⁵²¿Ta nde'en nu mxiycui' Ndiose 'in cua' s'ni, na a mna'an ti'i nten cula 'in na? Yato'o yjui um 'in nu mda'an ycu' si'yana ntsu'hui cha' caan sca nu ñi ndi'in cha' 'in, a s'ni mdyaa um 'in ñi tuyaa' ne' nducun' lo' yjui um 'in ñi, ⁵³'un nu mhcuan cunta cha' 'in lee nu mdaa angujle, una a mxu'hua se'en um 'in na. ⁵⁴Xa ngune 'in ne' cha' can', lyee 'a ycuen tiquee ne' lo'o yu Steba can', hasta nchcu lyi'ya ne' ndon ne'. ⁵⁵Una yu Steba mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in yu, mxina'an yu nde ni' cuaan lo' na'an yu sca xaa nu tsu'hue ña'an se'en nducua Ndiose, lo' tso' cueen 'in ñi nducua Jesús. ⁵⁶Lo' juin yu: Ña'an jan ñi, chcan' 'ñan nguila tucua ni' cuaan, lo' Yu Qui'yu nu Mdo'o nde ni' Cuaan nducua ñi tso' cueen 'in Ndiose. ⁵⁷Xacan' msi'ya yja cueen ne', lo' mducun ne' tunsca ne', lo' siya' ngu'ya ti ne' chon' yu, ⁵⁸ngulo ne' 'in yu nde tu'hua quichen, can' mjyi'in ne' quee 'in yu, lo' te' tucuin nu lco' ne' mdyaa ne' cunta 'in na 'in sca yu naan Saulo. ⁵⁹Yu Steba can' ycu' lyi'o yu 'in Ndiose lja njyi'in ne' quee 'in yu, lo' juin yu: Jesús, 'un ñi nu lca X'nan

hua, chcuam um cunta cusya 'ñan. ⁶⁰Ña'aaan mdyi'ya xtyin' yu, ycuil' cueen yu: Ñi X'nan hua, a cu'ni um cunta ña'an qui'ya ngui'ni ne' re lo'on. Xa mdyi ycuil' yu cha' re ngujui yu.

Mxitijin yu Saulo 'in jun nu ti'i

8 ¹Yu Saulo, sca cha' ti 'in yu lo'o ne' nu yjuil' 'in yu Steba can'. Cuiil' tsaan can' nde lyee la mxitijin ne' nu ti'i 'in jun nu cua' ya qui'an ti' 'in Jesús, jun nu ndi'in Jerusalén, cua' la tucueen ngunaan jun. Ntsu'hui jun nu mdiyaa se'en lyi'ya loo Judea lo'o Samaria, una ta'a tichcua yu ta'a mda'an Jesús, a la mdo'o yu. ²Ne' nu ya tsi' 'in yu Steba can' lca ne' chacui' nten nu suun, lo' lyee ynan lo'o ne' 'in yu. ³Una yu Saulo can', lyee la mxitijin yu 'in jun ta'a na nu ti'i, yten yu cunda scaa na'an, lo' ncuan quii suhue' yu 'in jun, yaa jun na'an chcuam, yu qui'yu lo'o jun cuna'an.

Xa mdiyaa cha' tsu'hue 'in Ndiose quichen Samaria

⁴Jun nu cua' la tucueen ngunaan can', mdyisnan ycuil' jun cha' tsu'hue 'in Jesús se'en mdiyaa jun. ⁵Sca yu naan Lpe mdiyaa yu quichen Samaria, lo' mdyisnan ycuil' yu cha' tsu'hue 'in Cristo. ⁶Sca cha' ti 'in ne' ndon nscan ne' cha' nu nchcui' yu, si'yana na'an ne' cha' nu tnu ngui'ni yu, ⁷si'yana xa ndlo yu cui'in xa'an ntsu'hui 'in nten, nxi'ya yja cueen ne', a cunta qui'an 'a nu ti'i m'ni chca yu, ne' nu a nchca tyi'an lo'o nu nchcun' quiya', ⁸can' cha' tsu'hue 'a ntsu'hui tiquee nchgaa nten can'. ⁹Cui' can' ndi'in sca yu jlyo ti' naan Simón, lyee 'a cua' nguñilyi'o yu 'in ne' Samaria can', m'ni yu 'in yu si'yana lca yu sca nu ndon loo 'a. ¹⁰Cula luhue ne' tsu'hue ndon nscan ne' cha' nu nchcui' yu, lo' nchcui' ne' si'yana tlyu 'a cha' cuiya' 'in Ndiose nda'an lo'o yu. ¹¹Tsu'hue n'ni cunta ne' cha' can', si'yana cua' s'ni ñilyi'o yu 'in ne' lo'o cha' jlyo ti' 'in yu. ¹²Una xa ycuil' yu Lpe can' cha' tsu'hue 'in Jesucristo ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan, ya qui'an ti' ne' lo' mducua tya ne', yu qui'yu lo'o jun cuna'an. ¹³Lo'o yu Simón ya qui'an ti' yu lo' mducua tya yu, lo' mdyisnan mda'an yu lo'o yu Lpe can', nduhue 'a ti' yu ña'an cha' nu tnu ngui'ni yu. ¹⁴Una yu ta'a mda'an ca Jesús, yu nu ndi'in Jerusalén, xa ynan yu cha' si'yana lo'o ne' Samaria cua' ncuan xu'hue ne' cha' 'in Ndiose, cui' xaa ngua'an tñan yu 'in yu Tyo lo'o yu Xuhua si'yana tsa'a yu se'en can'. ¹⁵Xa mdiyaa yu can' ycuil' lyi'o yu 'in Ndiose, si'yana lo'o ne' Samaria cha'an yu'hui Espiritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne', ¹⁶si'yana ti' lyijyi chu'hui ñi ni' cusya 'in ne', cui' ca nu mducua tya ne' lo'o cha' cuiya' 'in Jesús. ¹⁷Xacan' chcuua yu mdi'in tyaa yu yaa' yu 'in ne', cui' ña'an lcaa mtsa'an yu'hui Espiritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne'. ¹⁸Una xa na'an yu Simón si'yana tsaloo ndi'in tyaa ti yu yaa' yu 'in ne' lo' nchcuan ne' Espiritu nu Luhui 'in Ndiose, xacan' ncua ti' yu xi'i yu cha' cuiya' can', ¹⁹lo' juin yu: Lo'on nan' nchca

tin' taa um cha' cuiya' re ñan, si'yana xa tyi'in tyaan yaan' 'in ña'an nu ti, lo'o can' chcuán Espíritu nu Luhui 'in Ndiose. ²⁰Xacan' mxcuén yu Tyo can' 'in yu Simón: Tsato'o quinan' nu'huin lo'o tñi 'in, si'yana ñan ti' tca caja cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o tñi. ²¹A ntsu'hui cha' qui'ni ca'an cha' cuiya' re 'in, ñi a mdiyaa xu'hue lo'o cha' re, si'yana a ñi ndi'in cha' 'in tloo Ndiose. ²²Xilo'o chon' qui'ya 'in lo' jñan 'in Ndiose, tina'an ti' cu'ni ñi cha' tlyu ti' 'in lo'o ña'an nu ñan ti' cusya 'in. ²³Nan' jlyo tin' si'yana tla 'a cusya 'in, qui'ya 'in mducun na cha' tiyaa 'in. ²⁴Mxcuén yu 'in Simón can': Jñan um 'in Ñi X'nan na si'ya cha' ñan, si'yana a sca cha' nu ycuí' um cua caan ñan. ²⁵Xa mdyi ycuí' yu Tyo lo'o yu Xuhua cha' 'in Ndiose lo'o ne' Samaria, mxitucuí yu nde Jerusalén. Qui'an 'a quichen suhue ti mdijin yu se'en lyi'ya loo Samaria, ycuí' yu cha' tsu'hue 'in Jesús.

Cha' 'in yu Lpe lo'o yu Etiopía

²⁶Yato'o sca angujle 'in Ñi X'nan na mdo'o ycuí' lo'o yu Lpe can': Ndlá ti cu'ni, lo' tsaá tucueen nu ndyi'o Jerusalén nu ndiyaa quichen Gaza, cui' tucueen nu ndiyjyín loo yuu ngutyi can'. ²⁷Cuí' xaa mdo'o yu nguiaa yu. Can' na'an yu 'in sca yu Etiopía, lca yu sca yu eunuco nu ntsu'hui cunta cha' cuilyi'ya ndi'in 'in Candace, ne' cuna'an 'in ree Etiopía, lo' ya y'ni tnu yu 'in Ndiose quichen Jerusalén. ²⁸Xa mxitucuí yu nducua ycuí' yu quityi 'in Ndiose ni' carreta 'in yu, quityi nu ngua'an scua yu Isaíá nu mxicyuí' Ndiose 'in cua' s'ni. ²⁹Xacan' ycuí' Espíritu 'in Ndiose lo'o yu Lpe: Ya ycuá 'in carreta cua. ³⁰Xa mchcua yu carreta can', ngune 'in yu si'yana quityi ngua'an scua yu Isaíá nguia ycuí' yu can'. Xacan' juín yu Lpe can': ¿Ta ndyi'ya um cha' tiyaa cha' nu nchcui' quityi cua? ³¹Mxcuén yu 'in: ¿Ña'an ta qui'yan cha' tiyaa cha' a caja nu quítsa' ñan? Xacan' mjñan yu cha' tsu'hue 'in yu Lpe can' si'yana chcuá sca se'en ti lo'o yu. ³²Quityi 'in Ndiose se'en nchcui' yu can' nchcui' na: —Ya lo'o ne' 'in ñi ña'an nchca ti' sca slyá' se'en ntsu'hui cha' cujuí ne' 'in 'in. Lo' ña'an nchca ti' sca slyá' cune' nu a nxi'ya xa nsi'yu ne' quichan', cuaña'an m'ni co'on ñi 'in ñi. ³³Xa mdijin ñi nu ti'i, a jui nu tyi'o cha' 'in ñi. A sca ta nten 'in ñi tca taa suun cha' 'in ñi, si'yana cui' xaa jui nu ngulyoo 'in ñi loo chendyu re—. ³⁴Xacan' juín yu eunuco 'in yu Lpe can': Cu'ni um cha' tsu'hue quítsa' um 'ñan, ¿ti nu 'in cha' nchcui' na, ta nchcui' yu cha' 'in yu ticuui' yu, uta na nchcui' yu cha' 'in xca tucuí? ³⁵Ticuui' loo quityi nu nchcui' yu can' mdyisnan ycuí' yu Lpe cha' tsu'hue 'in Jesús. ³⁶Tucueen nguiaa yu can', mdiyaa yu sca se'en ntsu'hui tyi'a, lo' juín yu 'in yu Lpe can': Nde ntsu'hui tyi'a. ¿Ta ndyijyi ña'an cha' chcuá tyan cua' ñii? ³⁷Mxcuén yu Lpe can': Tca na cha' 'un ndiya qui'an ti' um lo'o nu chcuí cusya 'in um. Lo' juín yu: Ndiya qui'an tin' si'yana Jesucristo lca ñi Sñe' Ndiose. ³⁸Cuí' xaa ngulo yu tñan si'yana xican' ton ne' carreta

can', chcuua yu ngu'ya ton yu lo' yten yu loo tyi'a, xacan' mducua tya yu Lpe can' 'in yu. ³⁹Ña'aaan mdyi'o yu loo tyi'a can', a ncua chcan' 'a yu Lpe can' si'yana Espíritu 'in Ñi X'nan na nguia lo'o 'in yu, una tsu'hue 'a ntsu'hui tiquee yu eunuco can' nguiaa yu. ⁴⁰Lo' xa ngüi ti' yu Lpe can' cua' ndon yu quichen Azoto, lo' mda'an ycu' yu cha' tsu'hue 'in Jesús cunda scaa quichen mdijin yu tsaya' mdiyaa yu se'en lca Cesarea.

Xa ya qui'an ti' yu Saulo 'in Jesús

9 ¹U Saulo can', nde lyeec la ycuen tique' yu lo'o jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Ñi X'nan na, nu ncua ti' yu cuju' yu 'in jun, can' cha' yaa yu se'en ndi'in yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa, ²lo' mjñan yu quityi cha' cuiya' nu tsa lo'o yu 'in na scasca se'en ndiyo' ti'in ne' judio quichen Damasco, se'en nu quinu jun nu cua' ntsu'hui tucueen 'in Jesús, yu qui'yu uta ne' cuna'an, lo' quian lo'o yu 'in jun nde Jerusalén nu chu'hui jun na'an chcuua. ³Cua' tiyaa ti yu quichen Damasco xa nu tsati ntyin msti sca xaa nu mdo'o la ni' cuaan, lo' msu'hua lo'o na 'in yu. ⁴Can' mdlyu yu, lo' ngune 'in yu jui sca nu ycu': Saulo, Saulo, ¿ñi cha' nda'an y'ni lyi'o 'ñan? ⁵Xacan' juin yu: ¿Tucui ca lca 'un Ñi X'nan hua? Mxcuen ñi 'in yu: Nan' lcan Jesús nu nda'an y'ni lyi'o. ¿Ta a jlyo ti' si'yana ticui' ngui'ni nu ti'i lo'o, ña'an nu ngui'ni cua? ⁶Mdyisnan mchcuua yu si'yana lyeec ytsen yu, lo' juin yu: Ñi X'nan hua, ¿ñi na ta nchca ti' um cu'nin? Xacan' juin Ñi X'nan na 'in yu: Tyiton lo' sten loo quichen cua, la cua caja nu quitsa' 'in ña'an ntsu'hui cha' cu'ni. ⁷Yu ta'a nda'an yu Saulo can', lyeec ytsen yu si'yana ngune ca 'in yu ña'an jui nu ycu', una a tucui na'an yu. ⁸Mdyiton yu Saulo lo' msla yu quiloo yu, una a ncua chcan' 'a 'in yu. Ta'a nda'an yu can' msñi yaa' yu, lo' yten lo'o 'in yu quichen Damasco. ⁹Can' mdi'in yu snan tsaan a ncua chcan' 'a 'in yu, ñi a ycu 'a yu, ñi a yi'o 'a yu. ¹⁰Una quichen Damasco can' ndi'in sca yu nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, naan yu Ananía. Ñi X'nan na m'ni ñi cha' na'an xñii yu sca cha', lo' juin ñi: Ananía. Mxcuen yu 'in ñi: Nde ndon, Ñi X'nan hua. ¹¹Xacan' juin Ñi X'nan na 'in yu: Tyiton, lo' tsa tucueen nu naan Ñi Ya', lo' ña'an 'in yu Juda quia nan 'in sca yu mdo'o quichen Tarso nu naan Saulo, si'yana nchcui' lyi'o yu 'ñan, ¹²lo' cua' ñii na'an xñii yu si'yana mdiyaa sca yu naan Ananía se'en ndi'in yu, lo' mdi'in tyaa yaa' 'in yu si'yana quila xaa quiloo yu. ¹³Xacan' mxcuen yu Ananía: Ñi X'nan hua, lyeec 'a cua' ynan cha' 'in yu cua, tsala ña'an cua' mxitijin yu 'in jun nu ti'i, nu cua' ngulohui um nu ndi'in quichen Jerusalén, ¹⁴lo' mdiyaan yu nde re lo'o cha' cuiya' 'in yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa can', si'yana scan' yu 'in nchga' nu ndiya qui'an ti' 'in um. ¹⁵Lo' juin Ñi X'nan na 'in yu: Yaa lya, si'yana lca yu sca nu cua' mdo'o hui 'ñan, si'yana tsa ycu' yu cha' tsu'hue 'ñan tloo ree lo'o ne' gentil, a cunta lo'o ne' Israel. ¹⁶Nan' quitsan' 'in yu tsala nu ti'i ntsu'hui cha' tyijjin yu si'yan. ¹⁷Xacan' mdo'o yu Ananía nguiaa

yu, lo' yten yu ña'an can'. Mdi'in tyaa yu yaa' yu 'in yu Saulo can', lo' juin yu: Ñi ta'a na Saulo, Jesús ñi nu lca X'nan na, ñi nu ngulo'o tloo 'in um tucueen yaan um, ngua'an tñan ñi ñan si'yana quila xaa quiloo um, a cunta cha'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in um. ¹⁸Ticui' xaa can', mdo'o tyu sca na quiloo yu ña'an nchca ti' x'ñan cula, cui' ña'an lcaa nguila xaa quiloo yu, mdyiton yu lo' mducua tya yu. ¹⁹Mdyisnan ycu yu, lo' cuaña'an nguila juesa 'in yu. Ti' nguinu yu chcu xnan tsaan lo'o jun nu ndi'in quichen Damasco.

Ycui' Saulo cha' 'in Ndiose quichen Damasco

²⁰Xacan' mdyisnan ycui' yu cha' tsu'hue 'in Cristo cunda scaa se'en ndiyo' ti'in ne' judio, lo' nchcui' yu si'yana cui' ñi lca ñi Sñe' Ndiose. ²¹Yuhue 'a ti' ne' 'in yu, lo' nchcui' ne': ¿Ta si'i yu re lca yu nu mxitijin 'in jun nu ti'i, nu cua' ya qui'an ti' 'in Jesús quichen Jerusalén? ¿Ta si'i can' cha' ca mdiyaan yu re si'yana scan' yu 'in ne', lo' quia lo'o yu 'in ne' tloo yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa quichen Jerusalén? ²²Una yu Saulo can' nde lye la ycui' yu lo'o ne' judio nu ndi'in quichen Damasco. Ngulyo scua la yu cha' 'in Jesús si'yana cui' ñi lca ñi Cristo, lo' a ngujlyo 'a ti' ne' ñi lyijyi cha' ti' quiñan ti' ne'.

Xa mdo'o laa yu Saulo tuyaa' ne' judio

²³Cua' yaa ña'an ndijin tsaan can', mdya ycui' ne' judio nu ndi'in quichen can' si'yana kujui ne' 'in yu Saulo, ²⁴una jui nu mtsa' 'in yu cha' can'. Tla lo' cucha ntsu'hui ta ne' 'in yu tuna'an se'en ntsu'hui cha' tyi'o yu tu'hua quichen can' si'yana kujui ne' 'in yu. ²⁵Xacan' jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, msu'hua jun 'in yu sca ni' xcuhui, lo' tla can' mdyi'ya jun 'in yu lo'o sca tiso tu'hua quee chon' lo'o can'.

Xa nguila yu Saulo quichen Jerusalén

²⁶Una xa nguila yu quichen Jerusalén, ncu ti' yu quio' ti'in yu lo'o jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, una nchgaa jun ytsen jun 'in yu, a ya qui'an ti' jun si'yana lo'o yu cua' ntsu'hui yu cha' 'in Jesús. ²⁷Xacan' yu Bernabé ya lo'o 'in yu se'en ndi'in yu ta'a mda'an Jesús, lo' mdaa yu suun si'yana yu Saulo cua' na'an yu 'in Ñi X'nan na tucueen yaa yu quichen Damasco lo' ycui' ñi lo'o yu, a cunta m'ni tnu tiquee yu ycui' yu cha' tsu'hue 'in Jesús lo'o nten ndi'in can'. ²⁸Cuaña'an mdyisnan mda'an yu Saulo lo'o jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús quichen Jerusalén. ²⁹A ntsen yu nchcui' yu cha' 'in Ñi X'nan na, nu hasta nxicune ta'a yu lo'o ne' judio nu nchcui' cha' griego, lo' ngunan ne' ña'an nu kujui ne' 'in yu. ³⁰Xa ynan jun ta'a na cha' can', ya lo'o jun 'in yu se'en lca Cesarea, xacan' ngua'an tñan jun 'in yu quiaa yu quichen Tarso. ³¹La xacan' nchgaa laa mdi'in tiin na, jun nu ndiyo' ti'in se'en lca Judea, Galilea, lo'o Samaria. Cuaña'an

tsa nducua lyee la nguia nguilo jun, ntsu'hui sca ytsen 'in Ñi X'nan na ni cusya 'in jun, lo' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose ndaa cha' tnu tiquee 'in jun, lo' cuaña'an nguia nguiton la jun nchgaa se'en.

Xa mchca yu Enea

³²Yato'o mdijin yu Tyo scasca se'en ndi'in jun nu cua' mdo'o hui 'in Jesús, lo' mdiyaa yu se'en ndi'in jun quichen Lida. ³³Can' na'an yu 'in sca yu naan Enea, nu cua' ntsu'hui snu' yjan nscua ti'i loo qui'ñan, lo' a nchca tyi'an yu. ³⁴Xacan' juin yu Tyo 'in yu: Enea, Jesucristo cu'ni chca ñi 'in um cua' ñii, tyitucui um lo' cu'ni chu'hue um loo s'ñan um. Ticui' xaa mdyitucui yu. ³⁵Nchgaa ne' ndi'in quichen Lida lo'o Sidón na'an ne' si'yana mchca yu, lo' ya qui'an ti' ne' 'in Ñi X'nan na.

Xa mdyiqui'o Dorca

³⁶Quichen Jope ndi'in sca ne' cuna'an nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, lo' naan ne' Tabita, lo' cha' re nchca ti' chcuil: Dorca. Qui'an 'a cha' tsu'hue m'ni ne', mda yaa' ne' 'in nu ti'i ña'an 'in, cui' cuaña'an lo'o lcuan. ³⁷Lja xacan' ncu'a ti'i ne' lo' ngujui ne'. Xa nu cua' mxicuta ne' 'in, ycuen lo'o ne' 'in se'en cua' nchca tucua na'an nde cuaan, se'en ntsu'hui cha' xcua yuu. ³⁸A tijyo' nguinu quichen Lida se'en lca Jope can', lo' ynan jun ta'a na cha' si'yana quichen Lida ndi'in yu Tyo, cui' xaa ngua'an tñan jun tucua nu tsa te'en 'in yu si'yana jñan cha' tsu'hue 'in yu tsa'a yu cui' xaa. ³⁹Mdo'o yu Tyo can', nguiaa lo'o chcuua yu can' nde quichen Jope, mdiyaa jun se'en nducua na'an can' lo' ycuen lo'o jun 'in yu se'en nscua nu ngujui can'. Nchgaa ne' cuna'an nu nguinu lo'o cha' ycuil ti' ndi'in ynan ne', msu'hua lo'o ne' 'in yu Tyo lo' mdyisnan ngulo'o ne' scasca loo te' nu mxcuan Dorca xa nu ti' lo'o. ⁴⁰Ngulo yu Tyo can' 'in nchgaa ne' nde lyiya'. Mdyi'ya xtyin' yu lo' mjñan yu 'in Ndiose. Xacan' mxina'an yu se'en nscua nu ngujui can', lo' juin yu: Tabita, tyiton. Ticui' xaa msla ne' quilo'o ne'. Xa na'an ne' 'in yu Tyo can', cui' xaa mdyi tucua ne', ⁴¹msñi yu yaa' ne', lo' mxiton yu 'in ne'. Xacan' mxil'ya yu 'in nchgaa jun ta'a na lo'o ne' nu nguinu lo'o cha' ycuil ti' can', lo' na'an jun si'yana cua' mdyiqui'o nu Dorca can'. ⁴²Mscua cueen cha' can' sca chcuil quichen Jope, lo' qui'an 'a nten ya qui'an ti' 'in Ñi X'nan na. ⁴³Tyun 'a tsaan ti' nguinu yu Tyo can' quichen Jope, na'an 'in yu Simón cuityi quijyin can'.

Cha' 'in yu Tyo lo'o Cornelio

10 ¹Quichen Cesarea ndi'in sca yu naan Cornelio, lca yu que 'in sca ciento sindatu, cui' ta nu naan Italiana. ²Suun 'a nten lca yu lo'o sñe' yu, n'ni tnu yu 'in Ndiose. Lyee 'a ndaa yu lcuan 'in ne' judio, lo' nchgaa xaa nchcuil lyi'o yu 'in Ndiose. ³Yato'o sca tsaan, tsa ntsu'hui braa cua' snan siin, na'an xñii yu yten sca angujle 'in Ndiose se'en ndi'in yu, lo'

juin 'in yu: Cornelio. ⁴Xacan' mxina'an tsu'hue ca yu 'in angujle can', lo' nguitsen yu mxcuen yu: ¿Ñi na nchca ti' um cu'nin, Ñi X'nan hua? Mxcuen angujle can' 'in yu: Nchgaa cha' nu cua' ycuil' lo'o Ndiose lo'o cha' tsu'hue nu cua' m'ni, cua' mehcuán ñi cunta 'in na. ⁵Can' cha' cua' ñii, ca'an tñan tucua snan nguso 'in tsaá quichen Jope, tsa te'len yu 'in yu Simón, yu nu nchcui' ne' lo'o lca Tyo. ⁶Cua' ñii ndi'in yu na'an 'in Simón, yu cuitiyi quijyin nu nducua na'an 'in cui' ti tu'hua tyi'a tujo'o. Cui' yu quitsa' yu 'in, ñi tñan ntsu'hui cha' cu'ni. ⁷Xa ngulyijyi yu'hui angujle can', cui' ña'an lcaa msi'ya Cornelio 'in tucua nguso 'in yu, lo'o sca sindatu nu ja'an la 'in yu nu n'ni tnu 'in Ndiose, ⁸mtsa' yu 'in ta'a snan yu can' nchgaa cha' nu yato'o 'in yu, lo' ngua'an tñan yu 'in nguiaa quichen Jope. ⁹Xca tsaan can', xa nu cua' tiyaa ti yu tu'hua quichen Jope can', tsa ntsu'hui ndyi'ya cuan xa ycuen yu Tyo can' nde que na'an se'en ndi'in yu, si'yana chcuil' lyi'o yu 'in Ndiose. ¹⁰Mdyisnan nguite' ti' yu lyee ya', lo' lja nta yu nu nchca tsu'hue na nu cu yu, Ndiose m'ni ñi cha' na'an xñii yu sca cha'. ¹¹Na'an yu nguila nde ni' cuan, can' nguiaan ña'an nchca ti' sca te' xeen nu nchcan' ta'a jacua nscan, ndyi'ya na nde lyuu. ¹²Ni' te' can' ntsu'hui cuati loo 'ni, lo'o 'ni nu nsuhue' ni', a cunta lo'o 'ni nducua jlyu'hue. ¹³Ngune 'in yu jui sca nu ycuil': Tyo, tyiton lo' kujui 'ni re, lo' cu 'in 'in. ¹⁴Lo' juin yu Tyo can': Ñi X'nan hua, a cun 'in 'in si'yana a nchca siya' cun cunan' 'ni nu a ntsu'hui cha' nchcu hua. ¹⁵Xiya' jui nu ycuil' lo'o yu: Nchgaa na nu cua' msuhui Ndiose, a chcuil' si'yana coo' na. ¹⁶Xa cua' nchca snan ya' jui nu ycuil' can', xacan' mchcuen te' can' nde ni' cuan. ¹⁷Lja ndon yuhue ti' yu Tyo cha' can', ñi cha' nchca ti' na chcuil' na, xa mdiyaa nguso nu ngua'an tñan Cornelio tuna'an, ñicha' yu la ca nducua na'an 'in yu naan Simón. ¹⁸Mñicha' yu cha' can' ndi'in yu Simón, nu nchcui' ne' lo'o lca Tyo. ¹⁹Ti' ndon yuhue la ti' yu Tyo cha' can' xa ycuil' Espíritu 'in Ndiose lo'o yu: Nde cua' mdiyaan snan yu nda'an nan 'in. ²⁰Qui'ya lya, a cu'ni tucua ti' tsaá lo'o yu, si'yana nan' ngua'an tñan 'in yu. ²¹Xacan' ngu'ya yu Tyo can' se'en ndon nguso nu ngua'an tñan Cornelio, lo' juin yu 'in: Nan' lcan yu nu nda'an nan um, cha' ñi tñan ljaan um? ²²Mxcuen yu 'in yu Tyo can': Yu Cornelio, nu lca que 'in sca ciento sindatu, sca yu nu suun ndi'in cha' 'in, lo' n'ni tnu yu 'in Ndiose, a cunta nchgaa ne' judio ndyu'hui cuiya' ti' ne' 'in yu, lo' sca angujle 'in Ndiose cua' mdaa suun lo'o yu si'yana ntsu'hui cha' tsaá um se'en ndi'in yu, lo' quine 'in yu cha' nu chcuil' um. ²³Xacan' mxí'ya yu Tyo 'in yu nde ña'an lo' can' nguinu yu. Xca tsaan can' mdo'o yu nguiaa yu lo'o yu can', lo'o chcuá xnan jun ta'a na nu ndi'in Jope. ²⁴La xca tsaan can' mdiyaa jun quichen Cesarea, lo' yu Cornelio cua' mxo' ti'in ta'a yu lo'o nchgaa nten 'in yu, lo'o nchgaa ta'a tsu'hue yu. ²⁵Xa mdiyaa yu Tyo can' tuna'an 'in yu Cornelio, cui' xaa mdo'o yu, mdon xtyin' yu tloo, lo' m'ni tnu yu 'in. ²⁶Una yu Tyo can' cui' xaa mxiton yu 'in, lo' juin yu: Tyiton um si'yana nten chendyu lcan na lo'o um. ²⁷Xa cua' ycuil' cha'

ta'a jun, xacan' yten jun ña'an, lo' na'an yu si'yana qui'an 'a nten cua' nguio' ti'in can'. ²⁸Lo' juin yu Tyo: Nchгаа um cua' jlyo ti' um si'yana a ntsu'hui cha' quio' ti'in ne' judio sca se'en ti lo'o xca ta nten. Una Ndiose cua' ngulo'o ñi 'ñan si'yana a ntsu'hui cha' culo'o naan hua 'in ñi sca tucui si'yana lca ne' nten nu a luhui. ²⁹Can' cha' a m'ni lye' tin' xa mdiyaa yu nu ya te'en 'ñan, lo' cua' ñii nchca tin' ca jlyo tin' ñi cha' msi'ya um 'ñan. ³⁰Xacan' mxcuen yu Cornelio: Cua' ntsu'hui jacua tsaan, cui' ña'an braa cua' ñii, ngui'nin ayuna lo' nchcuin' lyi'on 'in Ndiose, cui' braa cua' snan siin mdiya ton sca yu qui'yu nu tsu'hue ña'an nduhui ste', ³¹lo' juin 'ñan: Cornelio, nchгаа cha' nu cua' mjñan 'in Ndiose cua' mdiyaa na tloo ñi, cui' cuañ'an lo'o nchгаа lcuan nu cua' mdaa. ³²Ca'an tñan 'in nu tsa te'en 'in yu Simón quichen Jope, yu nu nchcui' ne' lo'o lca Tyo, yu nu ndi'in na'an 'in Simón, yu cuitiyi quijyin nu ndi'in cui' ti tu'hua tyi'a tujo'o, lo' xa caan yu chcui' yu lo'o. ³³Can' cha' cui' xaa msu'huan 'in yu nu ya te'en 'in um, lo' tsu'hue si'yana yaan um. Cua' ñii nguio' ti'in hua tloo Ndiose, si'yana quine 'in hua cha' nu taa ñi chcui' um. ³⁴Xacan' mdyisnan ycu' yu Tyo can': Nu cha' ñi s'ni ngu'yan cha' tiyaa si'yana Ndiose scañ'an ti n'ni ñi 'tnan 'in nten, ³⁵tsu'hue ntsu'hui tiquee ñi lo'o nchгаа nu n'ni tnu 'in ñi lo' n'ni tñan tsu'hue sca chcui chendyu. ³⁶Ndiose ycu' ñi cha' tsu'hue 'in ñi lo'o huare' ne' Israel, se'en nu tyi'in tsu'hue na lo'o ñi si'ya Jesucristo, ñi nu lca X'nan nchгаа tucui. ³⁷Un cua' ynan um cha' ña'an yato'o ña'aa se'en lca Judea, lo' mdyisnan cha' re ti' la se'en lca Galilea, xa nu cua' mducua tya yu Xuhua can' 'in nten, ³⁸lo' jlyo ti' um si'yana Ndiose mdaa ñi cha' cuiya' nu tlyu 'in Jesús Nazaret, lo' mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ñi, lo' m'ni ñi scasca cha' tsu'hue, m'ni chca ñi 'in nchгаа nu ti'i nu ntsu'hui tuyaa' laxa'an, cui' si'yana Ndiose ndon lo'o ñi nchгаа xaa. ³⁹Huare' na'an hua lo' ndaa hua suun nchгаа cha' nu m'ni Jesús xa mda'an ñi se'en lca Judea lo'o Jerusalén, chon' nde'en yjui ne' 'in ñi xa mjyi'in ca'an ne' 'in ñi loo cusi. ⁴⁰Una Ndiose m'ni ñi cha' mdyiqui'o can' nu cua' ca snan tsaan, lo' ngulo'o tloo ñi 'in nten. ⁴¹A ngulo'o tloo ñi 'in nchгаа tucui, cui' ca nu 'in tsa huare' ti nu cua' ngulohui Ndiose 'in na'an tloo hua cha' re, huare' nu ycu sca se'en ti lo'o ñi xa cua' mdyiqui'o ñi. ⁴²Ngulo ñi tñan 'in hua si'yana tsa ycu' hua lo'o nchгаа nten, lo' quitsa' hua 'in ne' si'yana Ndiose cua' mdi'in tyaa 'in Jesús lca ñi Bse nu cu'ni xñan bsya 'in nten tsatlyu lo'o ne' cua' ngujui. ⁴³Cui' cha' 'in ñi mda'an ycu' yu nu mxicycui' Ndiose 'in cua' s'ni, si'yana nchгаа nu tsa qui'an ti' 'in ñi, cu'ni Ndiose cha' tlyu ti' 'in can' si'ya ñi. ⁴⁴Lja ti' nchcui' yu Tyo cha' can', ngu'ya Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in nchгаа nu ne' 'in cha' nu nchcui' yu. ⁴⁵Yu judio ta'a nda'an yu Tyo can', ndyijyin ya' yuhue ti' yu si'yana lo'o ne' gentil cua' mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne', ⁴⁶si'yana ngune 'in yu ña'an nchcui' ne' can' lenguas, lo' ngui'ni tnu ne' 'in Ndiose. ⁴⁷Lo' juin yu Tyo can': ¿Ta ntsu'hui nu nchcui ndijin cha' chcua tya ne' re,

lo' scaña'an ti mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne', tsaña'an yato'o 'in nare'? ⁴⁸Xacan' ngulo yu Tyo tñan si'yana chcu a tya ne' lo'o cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na Jesús. Mjñan ne' cha' tsu'hue 'in yu si'yana ti' quinu la yu chcu xnan tsaan lo'o ne'.

Mtsa' yu Tyo ña'an ya qui'an ti' ne' gentil

11 ¹Nchgaa la ña'an yu ta'a mda'an Jesús, lo'o jun ta'a na nu ndi'in se'en lca Judea, ynan jun cha' si'yana lo'o ne' gentil cua' ncuan xu'hue ne' cha' tsu'hue 'in Ndiose. ²Xa nguila yu Tyo quichen Jerusalén, ngusun lo'o ne' judio 'in yu, ³lo' nchcui' ne': ¿Ñi cha' yaa se'en ndi'in ne' gentil lo' ycu sca se'en ti lo'o ne'? ⁴Xacan' mdyisnan mdaa lycua yu Tyo can' suun nchgaa cha' nu yato'o 'in yu, lo' juin yu: ⁵Nan' mdi'in quichen Jope, lja nchcuin' lyi'on 'in Ndiose, na'an xñi sca cha' ña'an nchca ti' sca te' xeen nu nchcan' ta'a jacua nscan, lo' mdo'o na nde ni' cuaan yaan na se'en ndon. ⁶Xa mxina'an tsu'huen can 'in na, na'an cuati loo 'ni nu ntsu'hui ni' na, a cunta 'ni la, lo'o nu nsuhue' ni', lo'o nu nducua jlyuhue. ⁷Ngune 'ñan jui sca nu ycuil': Tyo, tyiton lo' cujui 'ni re lo' cu 'in 'in. ⁸Nen xacan': Ñi X'nan hua, a cun 'in 'in si'yana a nchca siya' cun 'ni nu a ntsu'hui cha' nchcu hua. ⁹Xiya' jui nu ycuil' lo'on nde ni' cuaan: Nchgaa na nu cua' msuhui Ndiose, a chcuil' si'yana coo' na. ¹⁰Cha' re yato'o na snan juesa, xacan' mchcuen te' can' nde ni' cuaan. ¹¹Cui' ña'an lcaa mdiyaan snan yu nu mdiyan te'en 'ñan nu mdo'o quichen Cesarea. ¹²Espíritu 'in Ndiose ycuil' lo'on si'yana a cu'ni tucua tin' tsa'an lo'o yu. Yi'an lo'o tsa scua jun ta'a na re, mdiyaa hua la na'an 'in yu nu msi'ya 'ñan, ¹³mtsa' yu 'in hua ña'an ngu'ya ton sca angujle tloo yu se'en ndi'in yu, lo' juin 'in yu: Ca'an tñan 'in nu tsaa quichen Jope nu tsa te'en 'in Simón, yu nu nchcui' ne' lo'o lca Tyo, ¹⁴can' nu chcuil' cha' tsu'hue 'in Ndiose ña'an ntsu'hui cha' tyi'o laa, lo'o nchgaa nu ndi'in na'an 'in. ¹⁵Lja nchcuin' lo'o ne' tsati ntyin ngu'ya Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in ne', tsaña'an yato'o 'in nare' ti' culoo. ¹⁶Xacan' nguia yu'hui tin' cha' nu ycuil' Ñi X'nan na lo'o na xa nu juin ñi: Cha' ñi si'yana yu Xuhua mducua tya yu 'in nten lo'o tyi'a, una 'un ntsu'hui cha' cha'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in um. ¹⁷Cha' Ndiose lca nu mdaa cha' tsu'hue re 'in ne', ña'an nu yato'o 'in nare', naa nu cua' ya qui'an ti' 'in Ñi X'nan na Jesucristo, ¿tucui ta lcan nan' si'yana chcu ndijin tloo Ndiose? ¹⁸Xa ngune 'in ne' cha' nu ycuil' yu Tyo can', cui' xaa mdi'in tiin ne' lo' mdyisnan m'ni tnu ne' 'in Ndiose, lo' nchcui' ne': Ca nu lo'o ne' gentil cua' mdaa Ndiose cha' cuiya' si'yana xilo'o chon' ne' qui'ya 'in ne', lo' caja sca chendyu nu a tsa ti 'a 'in ne'.

Jun nu ndi'in quichen Antioquía

¹⁹Ti' xa nu yjui ne' 'in yu Steba can' m'ni lyi'o 'tnan ne' 'in jun, cua' la tucueen ngunaan jun, ntsu'hui nu mdiyaa se'en lca Fenicia, lo'o se'en lca

Chipre, a cunta lo'o quichen Antioquía mdiyaa jun. Una a ycui' jun cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o ña'an tucui ti, cui' ca nu tsalca ti lo'o ne' judio. ²⁰Una lja can' ntsu'hui tucua snan yu Chipre lo'o yu Cirene nu mdiya ti'in quichen Antioquía, mdyisnan ycui' yu cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na Jesús lo'o ne' griego ndi'in can'. ²¹Si'ya cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na, qui'an 'a nten ya qui'an ti' ne' lo' mducui ncha'an ne' 'in ñi. ²²Xa ynan jun nu ndi'in quichen Jerusalén cha' can', ngua'an tñan jun 'in yu Bernabé si'yana tsaa yu quichen Antioquía. ²³Una xa mdiyaa yu quichen can', tsu'hue 'a yu'hui tiquee yu si'yana na'an yu ña'an cha' tsu'hue nu ngui'ni Ndiose lo'o jun can'. Mdaa yu cha' tnu tiquee 'in jun si'yana tyi'in tyaa jun cusya 'in jun, a tyi'o tso' jun loo cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na. ²⁴Ñi ndi'in cha' 'in yu, mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in yu, a cunta lo'o cha' nu ndiya qui'an ti' yu. Lo' qui'an 'a nten ya qui'an ti' 'in Ñi X'nan na. ²⁵Chon' nde'en can' yaa yu Bernabé quichen Tarso, ya nan yu 'in yu Saulo, lo' nguian lo'o yu 'in nde quichen Antioquía. ²⁶Can' nguio' ti'in yu lo'o jun ta'a na ni' sca yjan, qui'an 'a nten ngulo'o yu 'in quichen Antioquía can'. Culoo ya' mdyisnan ngulo'o naan ne' 'in jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Cristo: Cristiano. ²⁷Yato'o sca tsaan, tucua snan yu nu nxiycui' Ndiose 'in mdo'o yu Jerusalén, mdiyaa yu quichen Antioquía. ²⁸Sca yu can' naan yu Agabo, mdyiton yu lo' mtsa' yu ña'an mxiycui' Espíritu 'in yu, si'yana ntsu'hui cha' qui'ya bju'ñan sca chcuí se'en can'. Cha' re yato'o na xa ncuá yu Claudio ree. ²⁹Xacan' nchгаа jun Antioquía nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, m'ni cuiya' jun cha' si'yana cunda scaa jun taa jun tñi cua' ña'aan tca 'in jun, lo' ca'an tñan jun 'in na 'in jun nu ndi'in se'en lyi'ya loo Judea. ³⁰Cuaña'an yato'o, ngua'an tñan jun tñi can' lo'o yu Bernabé lo'o yu Saulo, can' nu mdyaa cunta 'in na 'in yu ntsu'hui cunta 'in jun.

Yjui ne' 'in yu Jacobo, lo' msu'hua ne' 'in yu Tyo na'an chcuán

12 ¹Cui' xacan', yu nu lca ree Herode msu'hua yu 'in tucua snan jun nu cua' ya qui'an ti' 'in Jesús na'an chcuán, si'yana xitijin ne' 'in jun nu ti'i, ²ngulo yu tñan si'yana xi'yu yni yu Jacobo, ta'a ngula yu Xuhua. ³Na'an yu ree can' si'yana mdiyaa 'a ti' ne' judio ña'an nu m'ni yu, xacan' ngunan yu ña'an nu quinu yu Tyo lja ta'a Pascua xa nchcu ne' jaslyá nu a yu'hui suun. ⁴Xa nguinu yu Tyo can', msu'hua ne' 'in yu na'an chcuán. Mdyaa ne' cunta 'in yu yaa' tsa jacua ta yu sindatu nu chu'hui cuán 'in yu, jacua yu scaa ta yu. Lca cha' 'in yu ree can' si'yana culyoo ne' 'in yu Tyo can', lo' tloo nten quichen can' ca cuiya' cha' 'in yu xa tsatii ta'a can', ⁵can' cha' tsu'hue 'a ntsu'hui ne' cuán 'in yu. Una chcuí lja xacan' a ndla' ti' jun chcuí lyi'o jun 'in Ndiose si'ya cha' 'in yu.

Xa ngulyoo angujle 'in yu Tyo na'an chcuán

⁶Cua' xca ti tla can' nu cu'ni cuiya' Herode cha' 'in yu Tyo, lo' yu re lja' yu tlu'hue la lja tucua yu sindatu can', nchcan' tsu'hue yaa' yu lo'o

carena, nchгаа la ña'an yu sindatu can' ndon yu cuan nde tuna'an lyiya'.⁷ Tsati ntyin msti sca xaa ña'an chcuca can' xa ngu'ya ton sca angujle 'in Ñi X'nan na, yla' sii' yu Tyo can' si'yana tyi'o sla yu, lo' juin 'in yu: Ndla ti cu'ni lo' tyitucui. Cui' ña'an lcaa nguitin' carena can' yaa' yu.⁸ Ti' juin la 'in yu: Xcan' sii' lo' su'hua snan. Lo' cuaña'an m'ni yu. Ti' juin angujle can': Quixen ste' lo' chcuca ncha'an ñan.⁹ Xacan' mducci ncha'an yu 'in angujle can', una a ñan ti' yu si'yana cha' ñi ca ña'an nu ngui'ni can' lo'o yu, msque' ti' yu si'yana nchcuca' sla ti yu.¹⁰ Xa mdijin yu se'en ndon yu sindatu nu cua' nchca tucua ta can', nguila yu se'en ndon tuna'an tlyu nu nguia' lo'o chcuca, ycuui' na nguila na, xacan' mdyi'o ton yu nde lyiya'. Lo' xa mdiyaa yu se'en ndyaa cusi tucueen can', mdo'o tso' angujle can' sii' yu.¹¹ La xacan' nguila cha' tiyaa 'in yu, lo' juin yu: La ñii ncuca cuiyaa tin' si'yana Ñi X'nan na ngua'an tñan ñi angujle nu ngulo laa ñan tuyaa' Herode lo'o ne' judio, ña'an nu ncuca ti' ne' cu'ni lyi'o ne' 'ñan.¹² Xa nu ngu'ya tsu'hue ca yu cunta cha' can', mdo'o yu nguiaa yu la na'an 'in María, jyi'an yu Xuhua, yu nu nchcuca' ne' lo'o lca Marco. Can' qui'an 'a jun ndiyo' ti'in jun, nchcuca' lyi'o jun 'in Ndiöse.¹³ Xa ngune ycuui' yu Tyo tuna'an lyiya', mdo'o sca nu cuna'an tsa suhue ti naan Rode, ya na'an cha' ti ca lca can',¹⁴ una cui' xaa yu'hui lyoo tyi'i nchcuca' yu Tyo can'. Loo nu tsu'hue ntsu'hui tiquee, ñi a msla tuna'an can', cui' xaa nguia ytsa' 'in jun si'yana yu Tyo ndon yu tuna'an lyiya' can'.¹⁵ Lo' juin jun 'in: Na ndiyo' nu'hui. Mxcuen nu cuna'an can': Nu cha' ñi ca, cua ndon. Xiya' juin jun 'in: Cui' angujle nu nsñi cunta 'in yu ca lca cua.¹⁶ Yu Tyo can' a ndla ti' yu ndon ycuui' yu tuna'an can', lo' xa msla jun 'in na ndyijyin ya' yuhue ti' jun xa na'an jun 'in yu.¹⁷ M'ni yaa' yu si'yana seen tyi'in jun, mdyisnan mtsa' yu ña'an ngulyoo Ñi X'nan na 'in yu na'an chcuca can', lo' juin yu: Cu'ni um cha' tsu'hue quitsa' um 'in yu Jacobo lo'o nchгаа la ña'an jun ta'a na cha' re. Xacan' mdo'o yu nguiaa yu xca se'en.¹⁸ Una xa ngu'ya xaa can', lyee 'a nguilo ti'in yu sindatu si'ya cha' 'in yu Tyo can', cha' ña'an ncuca mdyi'o yu.¹⁹ Yu Herode can' ngulo yu tñan si'yana quia nan ne' 'in yu, una a la nguiaa lyoo yu, lo' xa cua' mxicunee yu 'in nchгаа yu nu yu'hui cuan can', mdo'o tñan si'yana caja yu. Chon' nde'en la can', yu Herode mdo'o yu se'en lca Judea lo' mdiyaa yu se'en lca Cesarea.

Xa ngujui yu ree Herode

²⁰ Yu Herode can' ycuen tiquee' yu lo'o nten ndi'in quichen Tiro lo'o Sidón. Una mdya ycuui' ne' cha' ña'an cu'ni chu'hue ne' cha' 'in ne' tloo ree can', lo' mjñan ne' cha' tsu'hue 'in yu Blasto, sca yu nu lyi'ya tñan tloo ree, si'yana chcuca' yu cha' 'in ne' se'en nu ca'an tñan la yu ree can' na nu cunajo'o 'in ne'.²¹ Xa mdiyaa tsaan can', yten tucua yu Herode se'en ndlo yu tñan, lco' yu sca te' tsu'hue ña'an, xacan' mdyisnan mda cween yu 'in nten can'.²² Ycuui' cween nten can' lo'o yu: Ycuui' ca Ndiöse lca

nu nchcui' re, lo' si'i 'a nten chendyu. ²³Ticui' xaa ngu'ya ton sca angujle 'in Ñi X'nan na, m'ni cha' msñi sca quicha 'in yu, mdyisnan ytsu yu'hui cuntu' 'in yu lo' ngujui yu, cui' si'yana a mdaa yu loo Ndiose tloo nten can'. ²⁴Cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na nde lyee la nguia nguine yu'hui na, ncuá qui'an la nten nu ya qui'an ti' 'in ñi. ²⁵Yu Bernabé lo'o yu Saulo, xa cua' msu'hua ta yu tñan nu yaa yu quichen Jerusalén, mxitucui yu nde Antioquía, lo' nguia lo'o yu 'in yu Xuhua nu nchcui' ne' lo'o lca Marco.

Xa culoo ngua'an tñan jun 'in yu Bernabé lo'o yu Saulo

13 ¹Se'en ndiyó' ti'in jun quichen Antioquía, can' ndi'in yu nu nxiycui' Ndiose 'in lo'o yu nu ndlo'o 'in jun: Yu Bernabé, yu Simón nu nchcui' ne' lo'o lca Niger, Lucio nu mdo'o se'en lca Cirene, lo'o Manaén, yu nu m'ni co'lo ne' 'in sca se'en ti lo'o Herode tetarca, a cunta lo'o yu Saulo. ²Lja ngui'ni tnu yu can' 'in Ñi X'nan na, ngui'ni yu ayuna, xacan' ycui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose lo'o yu: Lyo ton um 'in yu Bernabé lo'o yu Saulo, si'yana cu'ni yu tñan 'ñan. ³Xa mdyi ycui' lyi'o yu 'in Ndiose nu m'ni yu ayuna, xacan' mdi'in tyaa yu yaa' yu 'in chcuáa yu can', lo' ngua'an tñan jun 'in yu nguiaa yu.

Ycui' yu cha' 'in Ndiose se'en lca Chipre

⁴Si'yana cua' ngua'an tñan Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in chcuáa yu can', mdiyaa yu quichen Seleucia, can' yten yu sca ni' yca na'an lo' mdijin xi'yu yu xca tso' se'en lca Chipre. ⁵Xa mdo'o ca'an yu can' mdiyaa yu quichen Salamina, can' mdyisnan ycui' yu cha' 'in Ndiose scasca se'en n'ni tnu ne' judío 'in ñi. Lo'o yu Xuhua Marco nda'an nda yaa' 'in yu. ⁶Xa cua' tyi'o yso yu ña'aaan se'en lyi'ya loo Chipre, mdiyaa yu quichen Pafos. Can' mchcua ta'a yu lo'o sca yu judío, nu jlyo ti' nu naan Barjesús, lo' nchcui' yu si'yana Ndiose lca nu nxiycui' 'in yu. ⁷Ngui'ni yu tñan lo'o yu Sergio Paulo nu lca gobierno can', lo' yu gobierno lca yu sca nu tiyaa, lo' ms'i'ya yu 'in yu Bernabé lo'o yu Saulo si'yana quine 'in yu cha' tsu'hue 'in Ndiose. ⁸Una yu Elima, yu jlyo ti' can' (si'yana can' cha' nchca ti' chcui' nii yu), ncuá ti' yu chcui ndijin yu si'yana a tsa qui'an ti' gobierno can' 'in Jesús. ⁹Xacan' yu Saulo can', nu nchcui' ne' lo'o Pablo, mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in yu, mxina'an tsu'hue ca yu 'in yu jlyo ti' can', ¹⁰lo' juin yu 'in: Nu'huin lca sñe' laxa'an nu mtsa'an yu'hui cha' cuiñi lo'o nchgaa loo cha' ngunan' 'in, lca sca nu nxcuan tloo cha' tsu'hue 'in Ndiose. ¿La ñi xaa cula' ti' chcui ndijin loo cha' nu ñi 'in Ñi X'nan na Jesús? ¹¹Can' cha' cua' ñii, xitijin Ñi X'nan na 'in nu ti'i lo' a ca chcan' 'a 'in sca co' xaa. Cui' ña'an lcaa nguinu tla yta tloo yu, lo' mdyisnan mjnan yaa' yu cha' caja nu ta yaa' 'in yu. ¹²Xa na'an yu gobierno cha' nu yato'o 'in yu can', cui' xaa ya qui'an ti' yu 'in Ñi X'nan na, ndiyjin ya' nduhue ti' yu ña'an nguiaa cha' tsu'hue 'in ñi.

Xa mdiyaa jun se'en lyi'ya loo Pisidia

¹³Xacan' mdo'o yu Pablo lo'o ta'a nda'an yu se'en lca quichen Pafos, lo' yten yu ni' sca yca na'an tsaya' mdiyaa yu quichen Perge se'en lyi'ya loo Panfilia. Una yu Xuhua Marco can' mxitucui yu nde Jerusalén.

¹⁴Mdo'o chcuua yu can' quichen Perge lo' mdiyaa yu quichen Antioquía se'en lyi'ya loo Pisidia. Tsaan nu nxitñan' ne' judio yten yu se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose, can' yten tucua yu. ¹⁵Yu nu ndlo tñan se'en can', xa mdyi ycuui' yu quityi se'en ngua'an scua lee, lo'o cha' nu ngua'an scua yu nu mxicyui' Ndiose 'in cua' s'ni, xacan' mñicha' yu 'in chcuua yu can': 'Un ta'a Judio na, cha' ta nde'en la cha' lyi'ya um tca culo'o um 'in hua.

¹⁶Xacan' mdyiton yu Pablo, lo' m'ni yaa' yu si'yana tyisnan chcuui' yu, lo' juin yu: 'Un ne' Israel, quine 'in um nchgaa 'un ne' nu n'ni tnu 'in Ndiose. ¹⁷Ndiose 'in ne' Israel, ñi nu ngulohui 'in nten cula 'in na, m'ni ñi cha' ncuua ne' sca quichen tlyu, siya' lca ne' sca ne' mda'an yu'hui ti se'en lca Egipto, lo' ngulyoo ñi 'in ne' se'en can' lo'o sca cha' cuiya' nu tlyu. ¹⁸Tsani' tucua yla yjan yu'hui cha' tlyu ti' 'in Ndiose lo'o ne', lja mda'an yu'hui ne' se'en lca yuu ngutyi can'. ¹⁹Xacan' ngujlyo ñi tsa cati quichen tnu se'en lyi'ya loo Canaán, se'en nu quinu yuu can' 'in nten cula 'in na. ²⁰Xa cua' mdijin jacua ciento tlu'hue yjan, Ndiose mdaa ñi cha' cuiya' si'yana culo ton ne' bse nu culo tñan 'in ne', tsaya' mdiyaa tsaan nu mdo'o ton yu Samuel, yu nu mxicyui' Ndiose 'in. ²¹Chon' nde'en can' mjñan ne' sca ree nu culo ca tñan 'in ne', xacan' ngulohui Ndiose 'in yu Saul, sñe' yu Cis nu lca ta nten 'in yu Benjamin. Tsani' tucua yla yjan ngulo yu tñan. ²²Xa cua' ngujui yu Saul, ngulohui Ndiose 'in yu Davi nu ca yu ree, lo' ndeña'an ycuui' ñi cha' 'in yu: Davi, sñe' Isaí, nde nu su'hua ña'an lca cusya 'in lo'on, lo' cu'ni yu tsaña'an nu nchca tin'. ²³Cui' loo ta nten 'in yu Ndiose ngua'an tñan ñi 'in Jesús si'yana culo laa ñi 'in ne' Israel, tsaña'an cha' nu cua' mdi'in tyaa Ndiose lo'o nten cula 'in na ti' s'ni. ²⁴Ti' lyijyi tyisnan cu'ni ñi tñan 'in Ndiose, xa cua' mda'an ycuui' yu Xuhua lo'o ne' Israel si'yana tyaa ti' ne' 'in Ndiose lo' chcuua tya ne'. ²⁵Xa nu cua' tyii tñan ngui'ni yu Xuhua can', juin yu lo'o nten: ¿Tucui ta lcan nan' ñan ti' um? Si'i ñi nu ñan ti' um can' lcan. Nde chon' re ljaan sca ñi nu tlyu lati que 'ñan nan', lo' ndyijyin ya' nducui tin' cha' cua na siya' tisnan ti ñi xtín'. ²⁶Nchgaa naan nu lca ta nten 'in Abraham, lo'o nchgaa 'un ne' nu n'ni tnu 'in Ndiose nducua um re, Ndiose ngua'an tñan ñi cha' tsu'hue re 'in um si'yana tca tyi'o laa um. ²⁷Ne' ndi'in quichen Jerusalén lo'o yu nu ngu'ya tñan can', a ngu'ya ne' cha' tiyaa tucui ca lca Jesús, siya' nchgaa tsaan nu nxitñan' ne' nchcui' ne' quityi nu ngua'an scua yu nu mxicyui' Ndiose 'in cua' s'ni, yato'o mducua ne' tñan cha' can' xa ngulo qui'ya ne' 'in Jesús. ²⁸Siya' a sca qui'ya nguija lyoo 'in ñi, una mjñan ne' 'in Pilato si'yana cujui ne' 'in ñi. ²⁹Xa cua' yato'o nchgaa cha'

nu ngua'an scua nu nchcui' cha' 'in ñi, xacan' mdyi'ya ne' 'in ñi loo cusi lo' ya tsi' ne' 'in ñi, ³⁰una Ndiose m'ni cha' mdyiqui'o ñi. ³¹Tyun 'a tsaan ti' ngulo'o tloo ñi 'in jun nu mdiya lo'o ñi quichen Jerusalén xa mdo'o ñi se'en lca Galilea, can' nu ndaa suun cha' 'in ñi. ³²Lo'o huare' nda'an ycui' hua cha' tsu'hue 'in ñi lo'o um, cui' cha' nu mdi'in tyaa Ndiose lo'o nten cula 'in na. ³³Nchgaa cha' tsu'hue re cua' mdaa Ndiose 'in nare' nu lca sñe' ñi xa m'ni ñi cha' mdyiqui'o Jesús, cui' tsaña'an nchcui' Salmo nu cua' nchca tucua: —Nu'huin lca Sñen', lo' nan' lcan Sti cua' ñii—. ³⁴Nchcui' Salmo si'yana tyiqui'o ñi, a xca 'a tsaan ti' cutso' ti'in cunan' ñi: —In nu'huin qui'ni ca'an nchgaa cha' tsu'hue nu cua' mdi'in tyaan lo'o yu Davi—. ³⁵Can' cha' ndeña'an nchcui' quityi Salmo xca se'en: —A taa um cha' cuiya' si'yana cutso' ti'in cunan' Sñe' um nu cua' ngulohui um—. ³⁶Cha' ñi si'yana yu Davi ngulo yu tñan tsaña'an nu mdaa Ndiose cha' cuiya' 'in yu, xacan' ngujui yu, sca se'en ti mtsi' yu lo'o nten cula 'in yu, lo' ytso' ti'in cunan' yu. ³⁷Una ñi nu m'ni Ndiose cha' mdyiqui'o can', a ytso' ti'in cunan' ñi. ³⁸Un nu lca ta nten 'in na, ca jlyo ti' um cha' re: Si'ya Jesús caja ña'an cu'ni Ndiose cha' tlyu ti' 'in na, ³⁹si'yana cunta cha' 'in lee nu ngua'an scua Moisé, a ncu xnu luhui na 'in na si'ya qui'ya nducui na, una nchgaa nu tsa qui'an ti' 'in Jesús quinu luhui can' tloo Ndiose. ⁴⁰Can' cha' cua' ñii, xñi um cunta si'yana a caan cha' nu ngua'an scua yu nu mxicyui' Ndiose 'in, lo' nchcui' na: ⁴¹—Xñi um cunta 'un nu nxcuan tloo 'ñan, lo' chu'huui yuhue ti' um ña'an ntsu'huui cha' caja um, si'yana nan' cu'nin sca cha' nu tnu tloo um, lo' ñi a tsa qui'an ti' um siya' caja nu quitsa' 'in um—. ⁴²Xa mdyi'o yu Pablo lo'o yu Bernabé se'en ndiyo' ti'in ne' can', ne' gentil nu ntsu'huui lja can' mjñan ne' cha' tsu'hue 'in yu si'yana ti' chcui' la yu cha' can' ta'a snu' tsaan, cui' tsaan nu nxitñan' ne'. ⁴³Xa nu cua' msla' ta'a jun, qui'an 'a ne' judio, lo'o nu cua' ntsu'huui ña'an cha' 'in ne', mducui ncha'an ne' 'in yu Pablo lo'o yu Bernabé, xacan' mdyisnan mda cueen yu 'in nten can' ña'an nu ti' tsa quiñan la ne' loo cha' tsu'hue 'in Ndiose. ⁴⁴Mda'a snu' tsaan can', la' nchgaa ti nten can' nguio' ti'in ne' se'en nu quine 'in ne' cha' tsu'hue 'in Ndiose. ⁴⁵Una xa na'an ne' judio si'yana qui'an 'a nten nguio' ti'in ne', xacan' yten cha' nsin' ti' tiquee ne', lo' mdyisnan ycui' tyijyin ne' lo' mdaja ne' 'in yu Pablo. ⁴⁶Yu Pablo lo'o yu Bernabé, a ytsen yu mxcuen yu 'in ne': Lo'o um ntsu'huui cha' chcui' hua cha' tsu'hue re 'in Ndiose culo nducua la, una mscuan tloo um 'in na, a ñan ti' um si'ya cha' re caja chendyu nu a tsa ti 'a 'in um, can' cha' cua' ñii, tsu'hue lati chcui' hua lo'o ne' gentil. ⁴⁷Si'yana nde tñan ngulo Ñi X'nan na 'in hua, lo' nchcui' ñi: —Nan' mdi'in tyaan 'in si'yana ca sca xaa 'in ne' gentil nu ndi'in sca chcui chendyu, si'yana tyi'o laa ne'—. ⁴⁸Xa ngune 'in ne' gentil cha' can', tsu'hue 'a yu'huui tiquee ne', lo' m'ni tnu ne' 'in Ñi X'nan na si'ya ycha' ñi, lo' ya qui'an ti' nchgaa nu cua' mdo'o hui 'in Ndiose, jun nu ntsu'huui

cha' caja chendyu nu a tsa ti 'a 'in. ⁴⁹Cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na nguine yu'hui na ña'aan sca chcuí se'en can'. ⁵⁰Una ne' judío mdyisnan mxo' ti'in ta'a ne' lo'o yu nu lyi'ya tñan quichen can', lo'o ne' cuna'an nu suun lca cha' 'in, msu'hua ne' tiquee nten quichen can', lo' mducui lyi'o ne' 'in yu Pablo lo'o yu Bernabé. ⁵¹Tu'hua quichen can' mscuin yu yuu quiya' yu, mdo'o yu nguiaa yu nde quichen Iconio. ⁵²Tsalca jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús nu ndi'in quichen Antioquía, tsu'hue 'a ntsu'hui tiquee jun si'yana mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in jun.

Xa mdiyaa yu quichen Iconio

14 ¹Mdiyaa chcuaa yu can' quichen Iconio, yten yu se'en n'ni tnu ne' judío 'in Ndiose, lo' si'ya cha' nu ycuí' yu can', qui'an 'a nten ya qui'an ti' 'in Jesús, ne' judío, lo'o ne' gentil. ²Una nchgaa la ña'an ne' judío nu a ya qui'an ti', msu'hua tiquee ta'a ne' lo'o ne' gentil se'en nu lyi'un ti' ne' lo' a cu'ni cunta 'a ne' 'in jun ta'a na. ³Siya' cuaña'an, tyun 'a tsaan ti' nguinu yu quichen can', a ytsen yu ycuí' yu cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na, mdaa ñi cha' cuiya' 'in yu cu'ni yu scasca cha' nu tnu, lo' ca cuiya' ti' ne' si'yana lca na cha' nu ñi. ⁴A ncu'a 'a ca sca cha' ti 'in nten can', ntsu'hui nu yaa tso' 'in ne' judío, lo' ntsu'hui nu yaa tso' 'in chcuaa yu can'. ⁵Una ne' judío lo'o ne' gentil m'ni cuiya' ne' cha' lo'o yu bsya, si'yana tucui lyi'o ne' 'in chcuaa yu can', lo' cujui ne' 'in yu lo'o quee ti. ⁶Una xa ynan yu cha' can', cui' xaa mdo'o yu quichen can', lo' mdiyaa yu quichen Listra lo'o Derbe, se'en lyi'ya loo Licaonia. ⁷Ña'aan se'en can' mda'an ycuí' yu cha' tsu'hue 'in Jesús.

Xa mji'in ne' quee 'in yu Pablo quichen Listra

⁸Quichen Listra, can' ndi'in sca yu mhcun' chcu'a tso' quiya' ti' xa ngula. ⁹Yu re ngune 'in yu cha' nu nchcuí' yu Pablo, xacan' mxina'an yu se'en nducua yu ti'i can', lo' ngüi ti' yu si'yana ndiya qui'an ti' can' 'in Ndiose nu tca cu'ni chca 'in, ¹⁰lo' ycuí' cueen yu lo'o: Xñii um quiya' um, lo' tyiton um. Sca juesa ti mdyiton yu lo' mda'an yu. ¹¹Xa na'an nten ña'an cha' nu m'ni yu Pablo, xacan' mdyisnan ycuí' cueen ne' lo'o ycha' ne' Licaonia: Ñii nu na'an tloo ca na 'in tucua jo'o tsaña'an nchca ti' sca yu qui'yu. ¹²Mdi'in tyaa ne' nii yu Bernabé, Stina Jo'o Jupiter, lo' yu Pablo ndlo'o naan ne' 'in yu, Stina Jo'o Mercurio, si'yana can' nu lye'e la nchcuí'. ¹³Yu nu lca stjio'lo 'in laa se'en nducua Stina Jupiter, cui' laa nu nducua tu'hua quichen can', ya lo'o yu tucua snan toro tulaa can', a cunta m'ni chu'hue yu quee se'en nu cu'ni tnu yu 'in chcuaa yu lo'o nchgaa nten can'. ¹⁴Una xa ynan yu Pablo lo'o yu Bernabé cha' can', hasta msta yu ste' yu yten yu lja nten can', lo' ycuí' cueen yu: ¹⁵Nchgaa 'un nu ndi'in re, ¿ñi cha' ngui'ni um cuaña'an? Lo'o huare' lca hua nten chendyu ña'an nu lca um, ta si'i cui' cha' re nchcuí' hua si'yana tyaa ti' um 'in Ndiose, ñi

nu lo'o ca, —ñi nu mtñan ni' cuaan lo'o chendyu re, lo'o tyi'a tujo'o, lo'o nchgaa loo na nu ndi'in 'in na—. ¹⁶Chendyu nu mdijin Ndiose mda loo ñi 'in nten, siya' mda'an ne' ña'an nu ncuca ti' ne'. ¹⁷Una ti' ngui'ni ñi cha' tsu'hue lo'o na se'en nu a jlya ti' na 'in ñi: Ndyi'ya ñi quioo, ngui'ni ñi cha' nchca tñan na nu ntya na, a ndiya lyijyi na nu najo'o 'in na, tsu'hue ntsu'hui tiquee na nchgaa xaa. ¹⁸Lo'o cha' nu ycuil' yu can', que' 'a ncuca canan nu a cu'ni tnu ne' 'in yu lo'o 'ni can'. ¹⁹Xacan' mdiyaan tucua snan ne' judio nu mdo'o quichen Antioquía lo'o quichen Iconio, nu msu'hua tiquee nten qui'an can', lo' yato'o mjyi'in ne' quee 'in yu Pablo, msque' ti' ne' si'yana cua' ngujui yu, lo' ncuca quii suhue' ne' 'in yu la tu'hua quichen. ²⁰Nchgaa jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús msu'hua lo'o jun 'in yu, mdyiton yu lo' yten yu loo quichen can' xiya'. Xca tsaan can' mdo'o yu nguiaa yu lo'o yu Bernabé nde se'en lca quichen Derbe. ²¹Mdyisnan ycuil' yu cha' tsu'hue 'in Jesús quichen can', qui'an 'a nten m'ni yu canan nu ya qui'an ti' 'in Jesús, xacan' mxitucui yu, lo' mdijin yu quichen Listra, lo'o Iconio, lo'o Antioquía. ²²Mdaa yu cha' tnu tiquee 'in jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, si'yana a tyi'o tso' jun loo cha' nu cua' ya qui'an ti' jun, lo' juin yu 'in jun: Loo nu sten na se'en ndlo Ndiose tñan, 'ni cha' tyijyin na scasca nu ti'i. ²³Cunda scaa quichen can', ngulo ton yu 'in yu nu chu'hui cunta 'in jun ta'a na, lo' xa cua' m'ni yu ayuna nu ycuil' lyi'o yu 'in Ndiose, mxnu yu cunta 'in yu can' yaa' Ñi X'nan na, ñi nu 'in ya qui'an ti' yu.

Xa mxitucui yu quichen Antioquía se'en lyi'ya loo Siria

²⁴Xacan' mdo'o chcuca yu can' nguiaa yu, mdijin yu se'en lyi'ya loo Pisidia, lo' mdiyaa yu loo yuu 'in ne' Panfilia. ²⁵Quichen Perge, can' ycuil' yu cha' tsu'hue 'in Ndiose, xacan' mdo'o yu nguiaa yu tsaya' mdiyaa yu quichen Atalia. ²⁶Can' yten yu ni' yca na'an, si'yana xitucui yu quichen Antioquía, se'en nu mxnu jun cunta 'in yu yaa' Ndiose lo'o tñan nu yaa yu. ²⁷Xa nguila yu quichen can', mxo' ti'in yu 'in jun ta'a na, lo' mdaa yu suun tsala ña'an tnu cha' nu m'ni Ndiose lo'o yu se'en yaa yu, lo' ña'an msla Ndiose sca tucueen 'in ne' gentil si'yana tsa qui'an ti' ne' 'in ñi. ²⁸Quichen can' x'ni 'a nguinu chcuca yu can' lo'o jun nu cua' ya qui'an ti' 'in Jesús.

Xa m'ni cuiya' jun cha' quichen Jerusalén

15 ¹Can' mdiyaa tucua snan yu nu mdo'o se'en lyi'ya loo Judea, mdyisnan ngulo'o yu 'in jun ta'a na, lo' nchcui' yu: Cha' na a ca circuncida 'in um ña'an cha' nu ngua'an scua Moisés, a tca tyi'o laa um. ²Una yu Pablo lo'o yu Bernabé a ncuca ca sca cha' ti' 'in yu lo'o yu can', lyee 'a ycuil' tyijyin yu scasca yu, can' cha' mdi'in tyaa jun cha' si'yana tsa yu Pablo lo'o yu Bernabé quichen Jerusalén, lo'o chcuca xnan jun

nu ca ta'a tsaá yu, lo' cu'ni cuiya' yu cha' can' lo'o yu ta'a mda'an Jesús, tsatlyu lo'o yu nu ntsu'hui cunta 'in jun ta'a na can'. ³Xacan' ngua'an tñan jun 'in yu nguaa yu, lo' mdijin yu se'en lyi'ya loo Fenicia lo'o Samaria, mdaa yu suun lo'o jun ta'a na si'yana lo'o ne' gentil cua' ya qui'an ti' 'in Jesús, lo' nchгаа jun tsu'hue ntsu'hui tiquee jun si'ya cha' can'. ⁴Xa mdiyaa yu Jerusalén, yu ta'a mda'an Jesús lo'o yu nu ntsu'hui cunta 'in jun mchcuan cunta 'in yu, lo' mdyisnan mdaa yu suun ña'an cha' tsu'hue m'ni Ndiose lo'o yu se'en yaa yu. ⁵Yu nu yu'hui tso' 'in ne' fariseo nu cua' ya qui'an ti' 'in Jesús, cui' xaa mdyiton yu, lo' juin yu: 'Ni cha' ca circuncida 'in ne' gentil lo' xu'hua se'en ne' cha' 'in lee nu ngua'an scua Moisés. ⁶Xacan' nguio' ti'in yu ta'a mda'an Jesús lo'o yu nu ntsu'hui cunta 'in jun ta'a na, si'yana cu'ni cuiya' jun cha' can'. ⁷Xa nu cua' lye'e 'a ycu'i' tyijyin jun cha' can', mdyiton yu Tyo lo' juin yu: Nchгаа 'un jun ta'a na, jlyo ti' na si'yana cua' s'ni ngulohui Ndiose ñan nu tsa ycu'in' cha' tsu'hue 'in ñi lo'o ne' gentil se'en nu tsa qui'an ti' ne' 'in ñi. ⁸Ndiose, ñi nu ndyu'hui lyoo ña'an lca cusya 'in na, ncuan xu'hue ñi 'in ne' lo' mdaa ñi Espíritu nu Luhui 'in ñi tsaña'an yato'o 'in nare'. ⁹Scaña'an ti na tloo Ndiose lo'o ne' gentil, si'yana msuhui ñi ni' cusya 'in ne' xa nu ya qui'an ti' ne'. ¹⁰Cua' ñii, ¿ñi cha' ta ngui'ni lye' ti' um 'in Ndiose si'ya cha' re? ¿Ta na nchca ti' um so' tucua um sca yu'hua chon' jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, sca yu'hua nu ñi nten cula 'in na, ñi nare', lo' a nchca cui'ya na? ¹¹Cui' ca nu ndiya qui'an ti' na si'yana tyi'o laa na si'ya cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na Jesús, cui' cuaña'an tyi'o laa ne' gentil. ¹²La xacan' mdi'in tiin nchгаа jun can', lo' ngune 'in jun ña'an cha' nu ycu'i' yu Bernabé lo'o yu Pablo, ña'an m'ni Ndiose scasca cha' nu tnu lo'o ne' gentil nchгаа se'en yaa yu. ¹³Xa mdyi ycu'i' yu cha' can', juin yu Jacobo: Nchгаа 'un jun ta'a na, quine 'in um sca cha' nu chcuin': ¹⁴Yu Tyo cua' mtsa' yu 'in na ña'an cha' tsu'hue m'ni Ndiose lo'o ne' gentil culoo ya', si'yana lja can' caja nu cu'ni tnu 'in ñi. ¹⁵Cha' re nchcua ta'a na lo'o cha' nu ngua'an scua yu nu mxiycui' Ndiose 'in cua' s'ni, lo' nchcui' na: ¹⁶—Nde loo la re, nan' xitucuin, lo' xiya' xiton na'an 'in Davi nu cua' ngujlyo can', cu'ni chu'huen suun na, lo' xiton 'in na xiya', ¹⁷ña'an ca si'yana nchгаа la ña'an nten quia nan ne' 'in ñi X'nan na, nchгаа ne' gentil, tsalca nu cua' ngulohuin nu ca ja'an 'ñan. ¹⁸Cuaña'an juin Ñi X'nan na, ñi nu cua' s'ni ngui'ni cha' re—. ¹⁹Can' cha' ñan tin', a nchca cha' chcu'i' ndijin na loo chendyu 'in ne' gentil nu cua' ya qui'an ti' 'in Ndiose. ²⁰Cui' ca nu ca'an tñan na sca quityi' 'in jun, si'yana a cu 'a jun na nu cua' yu'hui loo jo'o, ñi a sten yu'hui jun lo'o cuilyi'o nten uta lo'o ne' ycu'i' ti, ñi a cu ne' cunan' 'ni nu a nslo tne, ñi a ntsu'hui cha' cu ne' tne 'ni. ²¹Si'yana ti' cua' s'ni cunda scaa quichen se'en n'ni tnu ne' judio 'in Ndiose, ndyijyi nu nchcui' quityi' nu ngua'an scua Moisés nchгаа tsaan nu nxitñan' na. ²²Xacan' yu ta'a mda'an Jesús lo'o yu nu ntsu'hui cunta

'in jun, tsatlyu lo'o nchgaa la jun ta'a na, m'ni cuiya' jun cha' si'yana culohui jun nu ta'a quiaa yu Pablo lo'o Bernabé nde quichen Antioquía. Ngua'an tñan jun 'in yu Sila, lo'o Juda, nu nchcui' ne' lo'o Barsabás, cui' jun nu ndon loo lati 'in jun ta'a na. ²³Ngua'an jun sca quityi nu cui'ya yu, lo' nchcui' na: Nchgaa hua nu ta'a mda'an hua lo'o Jesús, lo'o nchgaa hua nu ntsu'hui cunta 'in jun ta'a na, tsatlyu lo'o jun ta'a na nchcui' cha' hua 'in um, 'un ne' gentil nu lca ta'a na nu ndi'in quichen Antioquía, lo'o se'en lyi'ya loo Siria lo'o Cilicia. ²⁴Cua' ynan hua cha' si'yana tucua snan yu nu mdo'o lja hua yaa yu se'en ndi'in um, si'i lo'o cha' cuiya' 'in hua, lo' msu'hua yu cha' nduhue ti' tiquee um lo'o cha' nu ycui' yu si'yana ca circuncida 'in um, lo' tucua um tñan cha' 'in lee nu ngua'an scua Moisés. ²⁵Huare' m'ni cuiya' hua cha' si'yana ca'an tñan hua 'in yu nu ta'a quiaa yu Bernabé lo'o yu Pablo, yu nu ndyu'hui cuiya' ti' hua 'in, ²⁶yu nu cua' tyun ya' nchca cha' caja si'ya cha' 'in Ñi X'nan na Jesucristo. ²⁷Can' cha' ngua'an tñan hua 'in yu Juda lo'o yu Sila se'en ndi'in um si'yana tca taa yu suun cha' re. ²⁸Si'ya Espíritu nu Luhui 'in Ndiose nu mxicu'ni cusya 'in hua, a ncuca lca tiquee hua ti'in tyaa hua sca cha' nu tucui 'in um, tsaloo ti xu'hua se'en um cha' nu ndon loo lati re: ²⁹A cu um ñi sca loo na nu cua' yu'hui loo jo'o, ñi a cu um tne, ñi cunan' 'ni nu a nslo tne, ñi a sten yu'hui um lo'o cuilyi'o nten uta lo'o ne' ycui' ti. Tsu'hue cha' cu'ni cunta um cha' re. Tsacua ti cha' chcui' na. ³⁰Xacan' mxitucui yu quichen Antioquía, lo' mxo' ti'in yu nchgaa jun ta'a na, lo' mdyaa yu cunta quityi can'. ³¹Xa mdyi ycui' jun 'in na, tsu'hue 'a ntsu'hui tiquee jun si'ya cha' can'. ³²Si'yana yu Juda lo'o yu Sila lca yu nu nxiycui' Ndiose 'in, a yaa lyijyi cha' nu ngulo'o yu nu taa cha' tnu tiquee 'in jun, lo' mdi'in tya tla la yu 'in jun tucueen 'in Ndiose. ³³Can' nguinu yu lo'o jun sca co' xaa, lo' xa nde xitucui yu se'en ndi'in jun nu ngua'an tñan 'in yu, lo'o suun ña'an msla' ta'a jun lo'o yu. ³⁴Una yu Sila can' ncuca lca tiquee yu quinu la yu quichen can'. ³⁵Yu Pablo lo'o Bernabé ti' nguinu la yu quichen Antioquía, sca cha' ti 'in yu lo'o jun mda'an ycui' jun cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na, lo' ngulo'o jun 'in ne'.

Xa mda'an yu Pablo tijyo' loo nu cua' nchca tucua juesa

³⁶Chon' nde'en la can' juin yu Pablo 'in yu Bernabé: Tsa na'an na 'in nchgaa jun ta'a na nu ndi'in scasca quichen se'en ycui' na cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na, cha' ña'an ca ndi'in jun. ³⁷Yu Bernabé ncuca ti' yu tsa lo'o yu 'in yu Xuhua, yu nu nchcui' ne' lo'o lca Marco. ³⁸Una yu Pablo a mslyaa tsa lo'o 'in yu, si'yana ti' la se'en lca Panfilia mxitucui yu lo' a mslyaa 'a yu ti' cu'ni yu tñan 'in Ndiose. ³⁹Lo' si'yana a ncuca ca sca cha' ti 'in yu, can' cha' mdo'o tso' yu scasca yu. Yu Bernabé ya lo'o 'in yu Marco, lo' yten yu ni' sca yca na'an nu tiyaa se'en lca Chipre. ⁴⁰Yu Pablo ngulohui 'in yu Sila si'yana ca ta'a tyi'an yu, lo' xa cua' mxnu jun cunta 'in yu yaa'

Ñi X'nan na mdo'o yu nguiaa yu. ⁴¹ Mdijin yu se'en lyi'ya loo Siria lo'o Cilicia, mdaa yu cha' tnu tiquee 'in nchgaa jun nu cua' ya qui'an ti' 'in Jesús.

Xa mda'an yu Timoteo lo'o yu Pablo lo'o Sila

16 ¹Chon' nde'en can' mdiyaa yu quichen Derbe lo'o Listra, can' ndi'in sca yu nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, lo' naan yu Timoteo. Ne' judio lca jyi'an yu, lo' ndiya qui'an ti' 'in Jesús, una sti yu lca ne' griego. ²Jun ta'a na ndi'in quichen Listra lo'o Iconio, tsu'hue 'a suun ndaa jun cha' 'in yu Timoteo. ³Yu Pablo ncua ti' yu tsa lo'o yu 'in Timoteo, can' cha' m'ni yu cha' ncua circuncida 'in yu, si'ya cha' 'in ne' judio nu ndi'in quichen se'en ntsu'hui cha' tyijyin yu, lo' jlyo ti' ne' si'yana ne' griego lca sti yu Timoteo. ⁴Cunda scaa quichen ndyijyin yu, mtsa' yu 'in jun ña'an cha' nu mxnu scua yu ta'a mda'an Jesús lo'o yu nu ntsu'hui cunta 'in jun nu ndi'in quichen Jerusalén, si'yana xu'hua se'en jun nchgaa cha' nu nchcui' quityi can'. ⁵Cuaña'an nde lye la jui cha' tnu tiquee 'in jun lo'o cha' nu cua' ya qui'an ti' jun, cunda scaa tsaan can' nchca qui'an la jun.

Xa na'an xñii yu Pablo cha' 'in yu Macedonia

⁶Mdijin ti yu se'en lca Frigia lo'o se'en lyi'ya loo Galacia, si'yana a mdaa Espíritu nu Luhui 'in Ndiose cha' cuiya' chcui' yu cha' tsu'hue 'in ñi sca chcui se'en lyi'ya loo Asia. ⁷Xa mdiyaa yu se'en lyi'ya loo Misia nu cua' tyijyin yu se'en lyi'ya loo Bitinia, ticui' ti ña'an a mdaa Espíritu cha' cuiya' sten yu se'en can'. ⁸Xacan' mdijin ñi ti yu se'en lyi'ya loo Misia, lo' mdiyaa yu quichen Troas. ⁹Sca tla can' na'an xñii yu Pablo sca cha', na'an yu ndon sca yu mdo'o se'en lyi'ya loo Macedonia, njñan cha' tsu'hue 'in yu lo' nchcui': Tyijyin xi'yu um lo' caan um se'en lyi'ya loo Macedonia, lo' ta yaa' um 'in hua. ¹⁰Xa na'an yu cha' can', cui' xaa m'ni hua cha' nu tsaa hua se'en lyi'ya loo Macedonia, si'yana ngujlyo tsu'hue ti' hua Ndiose lca nu ngulo tñan 'in hua tsa ycu' hua cha' tsu'hue 'in ñi se'en can'.

Xa yu'hui yu na'an chcuán quichen Filipo

¹¹Xacan' yten hua ni' sca yca na'an, mdijin ñi ti hua tsaya' mdiyaa hua se'en lca Samotracia, xca tsaan can' mdo'o ca'an hua quichen Neápolis. ¹²Can' mdo'o hua mda'an quiya' ti' hua, mdiyaa hua quichen Filipos, sca quichen nu ndon loo lati 'in Macedonia, lo' lca na quichen romano, can' nguinu hua tucua snan tsaan. ¹³Tsaan nu nxitñan' ne' judio mdo'o hua nde tu'hua quichen se'en su chco tlyu, ñan ti' hua quiya lyoo hua sca se'en nchcui' lyi'o ne' 'in Ndiose. Can' yten tucua hua, lo' mdyisnau ycu' hua cha' tsu'hue 'in Jesús lo'o ne' cuna'an nu cua' nguio' ti'in can'. ¹⁴Lja can' ndon nscan sca ne' cuna'an naan Lidia nu mdo'o quichen

Tiatira, ndujui' ne' te' nu tsu'hue ña'an cuaa, lo' lca ne' nu ndiya qui'an ti' 'in Ndiose. Si'ya cha' nu ycu' yu Pablo msla Ñi X'nan na cha' tiyaa 'in ne' si'yana tca cu'ni cunta ne' cha' can'. ¹⁵Xa cua' mducua tya ne' lo'o nchgaa nu ndi'in na'an 'in ne', juin ne' lo'o hua: Cha' 'un ndyu'hui lyoo um si'yana ndiya qui'an ti' hua 'in Ñi X'nan na, tsaam um lo' quinu um la na'an 'in hua. Cuaña'an mxicu'ni ne' 'in hua nguinu hua can'. ¹⁶Yato'o sca tsaan xa nguiaa hua se'en nchcui' lyi'o ne' 'in Ndiose, can' mhcua ta'a hua lo'o sca ne' cuna'an tsa suhue ti nu ntsu'hui cui'in xa'an 'in nu ntsa' ña'an cha' nu ljaan 'in nten. Qui'an 'a canan n'ni x'nan ne' cuna'an can' si'ya cha' jlyo ti' can' 'in ne'. ¹⁷Mducui ncha'an ne' 'in yu Pablo se'en nguiaa hua, lo' nchcui' cueen ne': Nchgaa yu re lca yu nguso 'in Ndiose, ñi nu tlyu lati, lo' nchcui' yu ña'an ntsu'hui cha' tyi'o laa um. ¹⁸Ticui' ti loo cha' nda'an ycu' ne' cuna'an can' nchgaa tsaan, yu Pablo mxiya' ti' yu ña'an nchcui' ne', can' cha' mxiton yu, lo' juin yu 'in cui'in can': Nan' culon tñan 'in lo'o cha' cuiya' 'in Jesucristo, tyi'o lo' cula' ton 'in ne'. Cui' xaa mdyi'o cui'in can' 'in ne'. ¹⁹Xa ngujlyo ti' x'nan ne' cuna'an can' si'yana a ndyu'hui 'a canan 'in ne' lo'o cha' jlyo ti' can', xacan' msñi ne' 'in yu Pablo lo'o yu Sila nu tyaa ne' cunta 'in yu 'in bsya. ²⁰Ña'an mdiya lo'o ne' 'in yu tloo bsya, juin ne': Chcuua yu judio re nxilo ti'in yu 'in nten quichen, ²¹lo' ndlo'o yu ña'an cha' nu cua' ntsu'hui 'in yu, cha' nu a nga'an cha' cu'ni na, ñi a tca xu'hua se'en na, si'yana ndi'in na se'en lyi'ya loo Roma. ²²Xacan' tsatlyu ngu'ya nten can' chon' yu, lo' yu bsya can' ngulo yu tñan si'yana tyi'o ste' yu lo' qui'ni yu. ²³Xa lyea 'a cua' mjyi'in ne' 'in yu, xacan' msu'hua ne' 'in yu na'an chcuua, lo' ngulo ne' tñan 'in yu nu ntsu'hui cuan can', si'yana xñi tsu'hue yu cunta 'in chcuua yu can'. ²⁴Mhcuan yu cunta 'in jun lo' msu'hua yu 'in jun cuarto nu qui'ñi la, can' mscan' yu quiya' jun tulja yca. ²⁵Yu Pablo lo'o yu Sila nchcui' lyi'o yu 'in Ndiose, nguila lo'o yu 'in ñi tlu'hue tla, lo' ne 'in nchgaa la ña'an yu preso can'. ²⁶Tsati ntyin mdyisnan nguñan lyea ya', tsaya' mhcuin ti'in suun na'an chcuua can', juesa nu nguñan nguila nchgaa tuna'an can', cui' ña'an lcaa nguitin' carena nchcan' nchgaa yu preso can'. ²⁷Mdyi'o sla yu nu ntsu'hui cuan can', na'an yu si'yana cua' nducua la nchgaa tuna'an can', ngulyoo yu spada lo' ncua ti' yu kujui yu 'in yu si'yana ñan ti' yu cua' ngulaa nchgaa preso can'. ²⁸Una yu Pablo ycu' cueen yu: A cu'ni um ti'i lo'o um, si'yana nchgaa hua ndi'in hua re. ²⁹Xacan' yu nu ntsu'hui cuan can' mjñan yu quii', lo' ndla ndsa ti yten yu ña'an chcuua can', lyea mhcuan yu, mdyi'ya sti yu 'in yu tloo yu Pablo lo'o yu Sila can'. ³⁰Xacan' ngulyoo yu 'in chcuua yu can', lo' mñicha' yu 'in: ¿Ñi na tca cu'nin si'yana tca tyi'o laan? ³¹Mxcuen chcuua yu can': Tsa qui'an ti' um 'in Ñi X'nan na Jesucristo, lo' tyi'o laa um lo'o nchgaa nu ndi'in na'an 'in um. ³²Ycu' yu cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na lo'o yu can', tsatlyu lo'o nchgaa nu ndi'in na'an 'in yu. ³³Ticui' tla can' mjyi'an yu

se'en ti'li 'in chcuua yu can', cui' ña'an lcaa mducua tya yu lo'o nchгаа nu ndi'in na'an 'in yu. ³⁴Xacan' ya lo'o yu 'in chcuua yu can' la na'an 'in yu, can' mxicu ne' 'in yu. Tsu'hue ntsu'hui tiquee yu tsatlyu lo'o nchгаа nu ndi'in na'an 'in yu, si'yana ya qui'an ti' yu 'in Ndiose. ³⁵Xa ngu'ya xaa, yu bsya can' ngulo yu tñan 'in tucua snan silyiya si'yana tsa lo'o yu suun 'in yu nu ntsu'hui cuan can', si'yana tca culaa yu 'in yu Pablo lo'o yu Sila. ³⁶Yu nu ntsu'hui cuan can' juin 'in yu Pablo: Yu bsya msu'hua yu suun si'yana culaa hua 'in um. Cua' tca quiaa um, a sca la cha' chu'hui tiquee um. ³⁷Xacan' mxcuen yu Pablo can': Huare' lca hua ne' lyi'ya loo Roma, mjiyi'in ne' 'in hua tloo nten quichen lo' ti' lyijyi ca cuiya' cha' 'in hua, msu'hua ne' 'in hua na'an chcuua, lo' cua' ñii nchca ti' ne' culaa ne' 'in hua cuati ña'an. Una a tyi'o hua cha' na si'i ycu'i ca yu quian lyoo yu 'in hua. ³⁸Xacan' nguia ytsa' yu silyiya can' 'in yu bsya ña'an cha' nu ycu'i yu Pablo can'. Ytsen yu xa ynan yu cha' si'yana yu Pablo lo'o yu Sila lca yu ne' lyi'ya loo Roma. ³⁹Cui' xaa yaa yu bsya can', lo' mjñan yu cha' tlyu ti' 'in chcuua yu can', xacan' ngulaa ne' 'in yu, lo' mjñan ne' cha' tsu'hue 'in yu si'yana tyi'o yu quichen can'. ⁴⁰Xa mdyi'o yu na'an chcuua, mdijin yu se'en nducua na'an 'in Lidia, can' na'an ta'a yu lo'o jun ta'a na, mdaa yu cha' tnu tiquee 'in jun, xacan' mdo'o yu nguiaa yu.

Xa nguilo ti'in ne' Tesalónica

17 ¹Tucueen nguiaa yu mdijin yu quichen Anfópolis lo'o Apolonia, xacan' mdiyaa yu quichen Tesalónica, can' nducua sca se'en n'ni tnu ne' judio 'in Ndiose. ²Na'an cha' nu cua' ntsu'hui 'in yu Pablo yaa yu se'en ndiyo' ti'in ne' judio, lo' tsani' snan snan ya ycu'i yu lo'o ne', cui' tsaan nu nxitñan' ne', ³ndlyo scua la yu cha' 'in Cristo tsaña'an nchcui' quityi 'in Ndiose, si'yana m'ni 'a cha' ngujui ñi lo' mdyiqui'o ñi. Nchcui' yu: Jesús, ñi nu 'in cha' nchcuin' re lca ñi Cristo. ⁴Tucua snan ne' judio nu ya qui'an ti' 'in Jesús, ncu sca cha' ti 'in ne' lo'o yu Pablo lo'o yu Sila can'. A cunta qui'an ne' griego nu ndiyo' ti'in can' ya qui'an ti' 'in ñi, cui' cuaña'an tyun ne' cuna'an nu ndon loo lati. ⁵Una yten cha' nsin' ti' 'in ne' judio nu a ya qui'an ti', mxo' ta'a ne' lo'o yu nducun' nu cua' la nxiton ti, lo' mxilo ti'in ne' nten quichen, nducua ñi mdiyaa ne' ña'an 'in yu Jasón si'yana culyoo ne' 'in chcuua yu can', lo' tyaa ne' cunta 'in yu tloo nten quichen. ⁶Una a nguija lyoo yu, can' cha' ticui' yu Jasón ya lo'o ne' 'in yu tloo bsya, lo'o chcuua xnan jun ta'a na, lo' nchcui' cueen ne': Yu re nda'an nxilo ti'in nten sca chcu'i chendyu, lo' cua' ñii mdiyaan yu quichen tyi na re. ⁷Yu Jasón, nde nu mdaa se'en mdiyaan yu, lo' ngui'ni lye' ti' yu 'in lee nu mxnu scua yu César, nchcui' yu si'yana ntsu'hui xca ree 'in yu nu lca Jesús. ⁸Xa ngune 'in ne' cha' can', nde lye la nguilo ti'in ne' lo'o bsya 'in ne'. ⁹Una la msu'hua lyiya' yu Jasón lo'o ta'a nda'an yu, xacan' ngulaa bsya 'in yu.

Xa mdiyaa yu Pablo lo'o Sila quichen Berea

¹⁰Ticui' tla can' mducui xu'hua jun ta'a na 'in yu Pablo lo'o yu Sila nde quichen Berea. Xa mdiyaa yu quichen can' yten yu se'en n'ni tnu ne' judio 'in Ndiose. ¹¹Lye la suun ña'an ndi'in cha' 'in ne' can' que 'in ne' Tesalónica, si'yana cui' xaa ncuán xu'hue ne' cha' tsu'hue 'in Ndiose. Cunda scaa tsaan can' ngui'ni quii tsu'hue ne' loo quityi 'in Ndiose, cha' na cui' ca ña'an ndlo'o yu Pablo can'. ¹²Qui'an 'a ne' judio ya qui'an ti' 'in Jesús, cui' cuaña'an qui'an ne' cuna'an nu ndon loo lati lja ne' griego, a cunta qui'an yu qui'yu ya qui'an ti' yu. ¹³Una xa ynan ne' judio nu ndi'in quichen Tesalónica si'yana lo'o quichen Berea cua' nda'an ycu'i' yu Pablo cha' tsu'hue 'in Ndiose, cui' xaa yaa ne' quichen can', ticui' ti ña'an mxilo ti'in ne' 'in nten can'. ¹⁴Ticui' xaa mducui xu'hua jun 'in yu Pablo tsaá yu tucueen nu ndiyaa tu'hua tyi'a tujo'o. Yu Sila lo'o yu Timoteo ti' nguinu yu quichen can'. ¹⁵Ntsu'hui jun nu mdiya lo'o yu Pablo la quichen Atenas. Xacan' mxitucui jun lo' ngu'ya jun suun 'in yu Sila lo'o yu Timoteo, si'yana tsaá yu ticui' xaa se'en nta yu Pablo can' 'in yu.

Xa mdiyaa yu Pablo quichen Atenas

¹⁶Lja nta yu Pablo 'in ta'a nda'an yu quichen Atenas can', ti'i 'a nga'an 'in yu xa na'an yu si'yana siya' ti mdyaa ne' 'in ne' lo'o tso' cha' 'in jo'o. ¹⁷Se'en ndiyo' ti'in ne' judio mdyisnan ycu'i' tyijyin ne' lo'o yu si'ya cha' 'in Ndiose, ne' judio lo'o ne' gentil, a cunta nchgaa tsaan nchcui' yu lo'o ña'an tucui ti se'en nchca quiya' can'. ¹⁸Quichen can' ndi'in tucua ta yu bstro nu m'ni cha'an cha' tiyaa 'in nten chendyu, sca ta ne' naan ne' epicurios, lo' xca ta ne' naan ne' estoicos. Mdyisnan ycu'i' tyijyin ne' lo'o yu Pablo, lo' ntsu'hui nu nchcui': ¿Ñi na nchcui' yu nchca nchcui' re? Ntsu'hui xca nu nchcui': Cua' lca na nchcui' yu cha' 'in xca jo'o nu cui ti. Si'yana yu Pablo nchcui' yu cha' tsu'hue 'in Jesús, a cunta si'yana ndyiqui'o nten. ¹⁹Xacan' ya lo'o ne' 'in yu sca se'en naan Areópago, can' mñicha' ne' 'in yu: ¿Ta tca quitsa' um 'in hua ña'an cha' nu cui ti ndlo'o um? ²⁰Si'yana nchcui' um cha' nu a nchca siya' quine 'in hua, lo' nchca ti' hua ca jlyo ti' hua ñi cha' nchca ti' chcui' cha' re. ²¹(Si'yana nchgaa ne' Atenas lo'o ne' nu mdiya ti'in ti can', a sca la xa' cha' ntsu'hui yuhue ti' ne', cui' ca nu nchcui' ne' uta ne 'in ne' cha' nu cui ti.) ²²Xacan' mdyiton yu Pablo tlu'hue la se'en lca Areópago, lo' juin yu: Nchgaa 'un ne' Atenas, ncuá cuiya' tin' si'yana lca um nten nu lye 'a ndiya qui'an ti'. ²³Si'yana se'en mdijin loo quichen re m'nin quiin scasca se'en nducua jo'o 'in um, can' na'an sca cha' lo' nchcui' na: 'IN NDIOSE NU A NDYU'HUI LYOO NA. N'ni tnu um 'in ñi siya' a ndyu'hui lyoo um 'in ñi, can' ñi nu 'in cha' nchcuin' cua' ñii, ²⁴cui' Ndiose nu mtñan chendyu lo'o nchgaa loo na nu chcan', lo' si'yana lca ñi X'nan ni' cuaan lo'o loo chendyu re, a nducua ñi

ni' lyaa nu mtñan yaa' nten chendyu. ²⁵Ñi a 'ni cha' caja nu ta yaa' 'in ñi, ta si'yana nde'en la cha' ndiya lyijyi 'in ñi, cui' ca nu nde ycu' ñi ndaa ñi chendyu 'in na, n'ni ñi cha' ndiyaan cui'in na, lo' ndaa ñi nchgaa loo na nu najo'o 'in na. ²⁶Si'ya scati yu qui'yuu, m'ni ñi cha' yton nchgaa ta nten si'yana tyi'in ne' sca chcu' chendyu, cui' ñi m'ni cuiya' ñi cuaan xaa, cui' cuaña'an se'en ntsu'hui cha' tyi'in na, ²⁷ña'an ca si'yana quia nan na 'in Ndiose, lo' a s'ni quija lyoo ñi 'in na, siya' jnan yaa' ti na, si'yana cha' ñi a tijyo' nchca ñi 'in na cunda scaa na. ²⁸Si'ya ñi can' cha' ndu'hui na, ndyi'an na, can' cha' lo'o na. Lca na ña'an juin sca yu ta'a quichen tyi um xa ngua'an yu cha' re: Ta nten 'in Ndiose lca na. ²⁹Lo' si'yana lca na ta nten 'in Ndiose, a ntsu'hui cha' quiñan ti' na, ta lca ñi ña'an nchca ti' sca lcuin oro uta plata, lo' ta sca lcuin quee, ña'an nchca ti' sca na nu ntñan yaa' nten chendyu lo'o cha' tiyaa 'in ne'. ³⁰Una Ndiose yu'hui cha' tlyu ti' 'in ñi lo'o nten nu mdi'in cua' s'ni si'ya cha' tinto 'in ne', una cua' ñii ndlo ñi tñan 'in nchgaa nten sca chcu' chendyu si'yana tyaa ti' ne' 'in ñi. ³¹Si'yana Ndiose cua' mdi'in tyaa ñi sca tsaan nu cu'ni ñi xñan bsya 'in nten chendyu lo'o sca cha' nu ñi, si'ya scati yu qui'yuu nu cua' mdo'o hui 'in ñi, lo' tca tsa qui'an ti' na 'in ñi, si'yana Ndiose m'ni ñi cha' mdyiqui'o can'. ³²Una xa ngune 'in ne' si'yana ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' cua' ngujui, ntsu'hui nu msty' lyi'o 'in yu, lo' ntsu'hui nu juin: La xiya' la quine 'in hua cha' nu nchcu' um re. ³³Xacan' mdo'o yu Pablo se'en nguio' ti'in ne' can'. ³⁴Una ntsu'hui tucua snan nu ya qui'an ti' 'in Jesús nu ncu' sca cha' ti 'in lo'o yu. Lja can' ntsu'hui sca yu naan Dionisio, cui' ta 'in ne' Areópago, a cunta ya qui'an ti' sca ne' cuna'an naan Dámaris, lo'o chcu' xnan ta'a nda'an ne'.

Xa mdiyaa yu Pablo quichen Corinto

18 ¹Chon' nde'en can' mdo'o yu Pablo quichen Atenas, lo' mdiyaa yu quichen Corinto. ²Can' mhcua ta'a yu lo'o sca yu judio naan Aquila nu ncu' cune' se'en lca Ponto. Ti' mdo'o ti yu se'en lca Italia lo'o Priscila cui'lyi'o yu, si'ya cha' 'in Claudio nu ngulo tñan si'yana ntsu'hui cha' tyi'o nchgaa ne' judio quichen Roma. ³Si'yana sca loo ti tñan n'ni yu Pablo lo'o jun, can' cha' nguinu yu se'en ndi'in jun, lo' tsatlyu mtñan jun te' na'an. ⁴Cunda scaa tsaan nu nxitñan' ne' judio, ndyi'an yu Pablo se'en ndiyo' ti'in ne' lo' nan yu ña'an nu qui'ya ne' cha' tiyaa, una ne' judio lo'o ne' griego lye' nchcu' tyijyin ne' lo'o yu. ⁵Xa mdiyaa yu Sila lo'o yu Timoteo nu mdo'o se'en lyi'ya loo Macedonia, la xacan' jui ña'an mdyaa yu Pablo 'in yu siya' ti nu chcu' yu cha' tsu'hue 'in Ndiose, lo' mtsa' la yu 'in ne' judio si'yana Jesús lca ñi Cristo, ñi nu ngua'an tñan Ndiose. ⁶Una ne' judio can' m'ni lye' ti' ne', mdyisnan mdaja ne' 'in yu, xacan' mscuin yu Pablo ste' yu lo' juin yu 'in ne': Quinu cunta 'in um cha' quinan' cusya 'in um, lo' si'i 'a cunta ñan. Ti' cua' ñii tsa ycuin' cha' tsu'hue re lo'o ne'

gentil. ⁷Ña'aaan mdyi'o yu se'en can' mdiyaa yu na'an 'in sca yu naan Justo, lca yu sca nu n'ni tnu 'in Ndiose, lo' nducua na'an 'in yu sii' se'en ndiyo' ti'in ne' judio. ⁸Yato'o yu Crispo, yu nu ndlo tñan se'en n'ni tnu ne' judio 'in Ndiose, ya qui'an ti' yu 'in Ñi X'nan na lo'o nchgaa nu ndi'in ña'an 'in yu. Cui' cuaña'an qui'an ne' Corinto, xa ngune 'in cha' tsu'hue 'in Jesús ya qui'an ti' ne' 'in ñi, lo' mducua tya ne'. ⁹Sca tla can' na'an xñii yu Pablo 'in Ñi X'nan na, lo' nchcui' ñi: A cutsen, tsa quiñan chcui' la cha' re, lo' a cula' ti', ¹⁰si'yana nan' ndi'in lo'o nchgaa xaa, a tucui nu tca cu'ni ti'i lo'o, si'yana qui'an 'a nten ndi'in quichen re nu cua' ngulohuin. ¹¹Can' mdi'in yu Pablo sca yjan tlu'hue, ndlo'o yu 'in nten cha' tsu'hue 'in Ndiose. ¹²Yu Galión ncuca yu gobierno se'en lyi'ya loo Acaya, lo' ne' judio tsatlyu m'ni sca ne' cha' msñi ne' 'in yu Pablo, lo' ya lo'o ne' 'in yu se'en nchca cuiya' qui'ya, ¹³lo' juin ne': Yu re nda'an xicu'ni yu 'in nten si'yana xcaña'an cu'ni tnu na 'in Ndiose, lo' si'i 'a ña'an nu nchcui' lee 'in na. ¹⁴Cua' tyi'o ycu' ti yu Pablo xa mdo'o ycu' yu Galión, lo' juin yu 'in ne' judio: Nchgaa 'un ne' judio, cha' nde'en la qui'ya m'ni yu re, uta yju' yu nten, la xacan' tca cu'nin cunta cha' nu nchcui' um. ¹⁵Una cha' lca na chacui' cha' ti, ña'an nu ngui'ni tyi'ya um nii nten lo'o lee 'in um, tca cu'ni cuiya' um cha' can' ticui' ti um, si'yana nan' a nguiten yu'huin cha' nu cuaña'an. ¹⁶Xacan' ngulyoo yu 'in ne' nde lyi'ya. ¹⁷Cui' ña'aaan lca msñi ne' 'in yu Sóstenes, yu nu ndlo tñan se'en n'ni tnu ne' judio 'in Ndiose, lo' yju' ti'in ne' 'in yu cui' se'en ti se'en nchca cuiya' qui'ya can', una yu Galión can' a mda quiya' yu 'in ne'. ¹⁸Yu Pablo tyun 'a tsaan ti' nguinu yu quichen can'. Xa cua' msla' ta'a yu lo'o jun, mdo'o yu nguiaa yu lo'o Priscila lo'o yu Aquila, lo' mdiyaa jun quichen Cencrea, can' msi'yu quichan' que yu Pablo si'ya sca ca nu cua' mdi'in tyaa yu, xacan' yten jun ni' sca yca na'an si'yana nde cua' quiaa yu Pablo se'en lca Siria. ¹⁹Xacan' mdyi'o ti'in yca na'an can' quichen Efeso, can' nguinu yu Aquila lo'o Priscila. Ti' yaa yu Pablo se'en n'ni tnu ne' judio 'in Ndiose, lo' mdyisnan ycu' tyijyin ne' lo'o yu. ²⁰Mjñan ne' cha' tsu'hue 'in yu si'yana ti' quinu la yu lo'o ne' chcuca xnan tsaan, una a jui 'a ña'an 'in yu. ²¹Xacan' msla' ta'a yu lo'o ne' lo' juin yu: 'Ni cha' tsa'an quichen Jerusalén si'yana cua' nchcui cha' ca ta'a la cua, una xiya' la lyyaan cha' Ndiose ljuin ñi. Xacan' yten yu ni' yca na'an, mdo'o yu nguiaa yu.

Mdo'o yu Pablo tijyo' loo nu cua' nchca snan ya'

²²Xa mdiyaa yca na'an can' quichen Cesarea, mdo'o yu nguiaa yu nde Jerusalén, ya ycu' cha' yu 'in jun ta'a na, xacan' mdo'o yu nguiaa yu nde quichen Antioquía. ²³Xa cua' mdi'in yu can' sca co' xaa, xca juesa yaa yu cunda scaa quichen, ya na'an yu 'in jun nu cua' ntsu'hu' cha' 'in Jesús nu ndi'in se'en lyi'ya loo Galacia, lo'o Frigia, lo' mdaa yu cha' tnu tiquee 'in jun.

Xa ycuí' yu Apolo cha' 'in Ndiose quichen Efeso

²⁴Yato'lo quichen Efeso mdiyaa sca yu judio naan Apolo, nu ncuá tyi quichen Alejandría, tsu'hue 'a nchcui' yu, lo' ndyu'hui lyoo tsu'hue yu quityi 'in Ndiose. ²⁵Jui nu ngulo'lo 'in yu cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na, nchcui' yu cha' can' lo'lo nu chcuí lca tiquee yu, lo' ndlo'lo yu chcuí ña'an nguiaa cha' 'in Ñi X'nan na, siya' tsa mducua tya ti yu ña'an nu ngulo'lo yu Xuhua 'in nten. ²⁶Mdyisnan ngulo'lo yu 'in ne' judio se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose lo'lo cha' tnu tiquee 'in yu, una xa ngune 'in Priscila lo'lo yu Aquila ña'an cha' nchcui' yu, ya lo'lo jun 'in yu se'en scati yu, mtsa' lyicua la jun 'in yu sca chcuí ña'an nguiaa cha' 'in Ndiose. ²⁷Yten tiquee yu tyijyin xi'yu yu tsaá yu se'en lyi'ya loo Acaya, cui' cuaña'an mdaa jun cha' tnu tiquee 'in yu, xacan' ngua'an jun sca quityi cui'ya yu si'yana cuan xu'hue jun 'in yu, lo' xa mdiyaa yu lyee 'a mda yaa' yu 'in jun lo'lo tso' cha' 'in Ndiose, cui' jun nu cua' ya qui'an ti' si'ya cha' tsu'hue 'in ñi. ²⁸Ngula 'a ycuí' yu lo'lo ne' judio tloo nten quichen can', si'yana si'i ña'an cha' tiyaa 'in ne', lo' ngulyo scua la yu ña'an nchcui' quityi 'in Ndiose si'yana Jesús lca ñi Cristo, ñi nu ngua'an tñan Ndiose.

Yu Pablo mdiyaa yu quichen Efeso

19 ¹Lja ti' ndi'in yu Apolo quichen Corinto can', yu Pablo cua' mdijin yu scasca quichen nu ndi'in nde loo la se'en lca Frigia tsaya' mdiyaa yu quichen Efeso, can' na'an ta'a yu lo'lo tucua snan yu nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús. ²Mñicha' yu Pablo 'in yu: ¿Ta ncuán xu'hue um 'in Espíritu nu Luhui 'in Ndiose xa ya qui'an ti' um? Mxcuen yu xacan': Ñi siya' a nchca quine 'in hua cha' ntsu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose. ³Xacan' juin yu Pablo 'in yu: ¿Ña'an ta mducua tya um cha' na can'? Xacan' mxcuen yu: Tsaloo mducua tya ti hua ña'an ngulo'lo yu Xuhua 'in nten. ⁴Juin yu Pablo: Yu Xuhua mducua tya yu 'in nten tsalca nu cua' mxilo'lo chon' qui'ya ngui'ni, una ycuí' yu lo'lo ne' si'yana tsa qui'an ti' ne' 'in nu ntsu'hui cha' caan nde chon' la, cui' Jesús, ñi nu lca Cristo. ⁵Xa ngune 'in yu cha' can', mducua tya yu lo'lo cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na Jesús. ⁶Xa mdi'in tyaa yu Pablo yaa' yu 'in yu can', cui' ña'an lcaa mtsa'an yu'hui Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in yu, lo' mdyisnan ycuí' yu lenguas lo' ycuí' yu cha' 'in Ndiose. ⁷Loo nchgaa yu ndiyaa yu tsaá tichcua yu. ⁸Yu Pablo can', tsani' snan coo' lo'lo cha' tnu tiquee 'in yu nda'an ycuí' yu lo'lo ne' judio se'en n'ni tnu ne' 'in Ndiose, lyee 'a ycuí' tyijyin ne' lo'lo yu, una ngunan yu ña'an nu qui'ya ne' cha' tiyaa ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in ne'. ⁹Ntsu'hui nu tla cusya 'in, a mslyaa tsa qui'an ti', mxiycha' ne' Tucueen 'in Ñi X'nan na tloo ndi'in nten can'. Can' cha' ngulo tso' yu Pablo 'in tsalca jun nu cua' ntsu'hui cha' 'in Jesús, lo' ya lo'lo yu 'in jun se'en nducua sca na'an xcula 'in sca

yu naan Tiranno, lo' cunda scaa tsaan ndlyo scua la yu cha' 'in Ndiose lo'o jun. ¹⁰Cuaña'an ya quiñan ycui' yu lo'o nten tsani' tucua yjan, yato'o nchgaa ne' judio lo'o ne' gentil nu ndi'in se'en lyi'ya loo Asia ngune 'in ne' cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na Jesús. ¹¹Mdaa Ndiose cha' cuiya' 'in yu Pablo si'yana cu'ni yu scasca cha' nu tnu, ¹²nu hasta lo'o te' pañitu uta te' nu nchco' yu, cha' tsa lo'o jun 'in na se'en nscua nu ti'i, lo' nchca, lo' nu ntsu'hui cui'in xa'an 'in cui' xaa ndla' ton na 'in. ¹³Quichen can' mdiyaa tucua snan ne' judio nu nda'an loo cui'in xa'an 'in nten, ncuca ti' ne' si'yana lo'o cha' cuiya' 'in Ñi X'nan na Jesús culo ne' cui'in xa'an can', lo' nchcui' ne': Lo'o cha' cuiya' 'in Jesús nu n'ni tyi'ya yu Pablo, tyi'o liyia'. ¹⁴Cuaña'an m'ni tsa cati sñe' sca yu judio naan Esceva, yu nu ndlo tñan se'en n'ni tnu ne' judio 'in Ndiose quichen can'. ¹⁵Una mxcuca cui'in xa'an can' 'in ta'a yu can': Ndyu'hui lyoon 'in Jesús, lo' jlyo tin' ti ca lca Pablo, una 'un, ¿ti ca lca um? ¹⁶Yu nu ntsu'hui cui'in xa'an can' 'in, siya' mdo'o cuaan ti yu chon' nchgaa yu can', lo' m'ni canan 'in yu tsaya' mdo'o yu ña'an can' msnan yu cunan' ti yu, a cunta ngujui yuhua' yu. ¹⁷Mscua cuen cha' re ña'aan quichen Efeso can', lo' ne' judio lo'o ne' gentil yten sca ytsen ni' cusya 'in ne', nde lyee la m'ni tnu ne' 'in Ñi X'nan na Jesús si'ya cha' can'. ¹⁸Qui'an 'a jun nu ndiya qui'an ti' 'in Jesús mdyisnan nguñee jun qui'ya 'in jun tloo nchgaa la ña'an jun can'. ¹⁹Cui' cuaña'an lo'o ne' jlyo ti', nguian lo'o ne' nchgaa quityi nu m'ni cha'an ne', lo' mdiquin ne' 'in na tloo ndi'in jun can'. Ngulo ne' cunta tsaña'an ntsu'hui lyoo quityi can', lo' ndiyaa na tu'hua tyi mii tñi plata. ²⁰Cuaña'an lyee la nguia nguine yu'hui cha' tsu'hue 'in Ñi X'nan na lo'o cha' cuiya' 'in ñi. ²¹Xa cua' mdijin nchgaa cha' can', yten tiquee yu Pablo xitucui yu Jerusalén. Una culo nducua la tsa tijin yu ña'aan se'en lyi'ya loo Macedonia lo'o se'en lca Acaya. Ñan ti' cusya 'in yu: Xa cua' mdi'in chin' can', 'ni cha' tsa'an quichen Roma. ²²Yu Pablo ngua'an tñan yu 'in tucua yu ta'a nda'an yu, Timoteo lo'o Erasto, tsaa yu se'en lyi'ya loo Macedonia, lo' ti' nguinu la yu xca co' xaa se'en lyi'ya loo Asia.

Xa nguilo ti'in ne' Efeso

²³Lja xacan' lyee 'a nguilo ti'in ne' Efeso si'ya jun nu cua' ntsu'hui Tucueen 'in Jesús. ²⁴Sca yu naan Demetrio ntñan yu lcuin laa suhue ti lo'o plata 'in sca jo'o naan Diana, lo' qui'an 'a canan n'ni yu lo'o tñan can', ²⁵mxo' ti'in yu 'in ta'a cuityi chcuca yu, lo' juin yu: 'Un yu nu ta'a ngui'ni na tñan re, jlyo tsu'hue ti' um si'yana ndyu'hui 'a canan 'in na lo'o tñan re. ²⁶Nchgaa na na'an na lo' ne 'in na ña'an nda tsaa yu Pablo 'in nten, lo' tsala ña'an qui'an ne' cua' ngulo tso' yu 'in quichen re lo'o ña'aan se'en lyi'ya loo Asia, lo' nchcui' yu si'yana si'i Ndiose lca na nu ntñan yaa' nten. ²⁷Chen nchcui 'in na, si'i tsa tñan ti re tnan' na, cui' ca nu lo'o laa 'in na se'en nducua jo'o Diana, a tucui 'a nu su'hua loo 'in

na, lo' tsato'o tsu'hue tsu'hue ti jlya ti' ne' 'in jo'o x'nan na nu lyi'ya loo ña'aaan se'en lca Asia, lo'o sca chcuí chendyu. ²⁸ Xa ngune 'in yu cha' can', lyee 'a ycuén tique' yu, lo' ycuí' cueen yu: ¡Tla cha' 'in jo'o Diana, x'nan ne' Efeso! ²⁹ Xacan' nguilo ti'in ña'aaan quichen ne', tsatlyu ngu'ya ne' chon' tucua yu Macedonia ta'a nda'an yu Pablo, yu Gayo lo'o yu Aristarco, ya lo'o ne' 'in yu se'en nhca cuiya' qui'ya. ³⁰ Yu Pablo ncuá ti' yu tsa ycuí' yu lo'o nten quichen can', una a mdaa jun cha' cuiya'. ³¹ Cui' cuaña'an tucua snan ta'a tsu'hue yu Pablo nu lca bsya se'en lyi'ya loo Asia, msu'hua ne' suun 'in yu lo' mjñan ne' cha' tsu'hue si'yana a tsa su'hua tloo yu se'en nguilo' ti'in nten quichen can'. ³² Nten can' scasca ña'aaan nhcui' cueen ne' se'en nhca cuiya' cha' can', una qui'an la nu a ndyi'ya cha' tiyaa ñi na nhca. ³³ Lja nten can' mxicu'ni ne' judío 'in sca yu naan Jantro si'yana chcuí' yu tloo nten can', lo' m'ni yaa' yu si'yana tyi'in seen ne' se'en nu chcuí' yu tñan loo ne' judío. ³⁴ Una xa yu'hui lyoo ne' si'yana lca yu ne' judío, xacan' tsatlyu ycuí' cueen ne' tsani' tucua braa, lo' nhcui' ne': ¡Tla cha' 'in jo'o Diana, x'nan ne' Efeso! ³⁵ Yu lca scarano quichen can', xa m'ni yu canan mdi'in seen nten can', juin yu xacan': Nchgaa 'un ne' Efeso, ¿ta ntsu'hui nu a jlyo ti' si'yana quichen re nducua laa 'in jo'o Diana, a cunta nde nducua jo'o x'nan na nu mdo'o tyu nde ni' cuaan se'en lca Jupiter? ³⁶ A tucui nhcui' si'yana si'i cuaña'an ca lca na, tsu'hue lati tyi'in seen um, a cu'ni um sca cha' ndla ndsa, ³⁷ tsaña'an mdiyan lo'o um 'in chcuaa yu re, ñi sca cunan lo' a nhca cu'ni yu ni' lyaa re, ñi a nhcui' ca'an yu 'in jo'o x'nan na. ³⁸ Cha' yu Demetrio lo'o ta'a ngui'ni yu tñan ntsu'hui ña'aaan nsuun yu lo'o nde'en la tucui, mdiyaa se'en ca cuiya' cha' 'in yu tloo bse, can' tca su'hua qui'ya ta'a yu. ³⁹ Cha' ta nde'en la xca cha' ndi'in 'in um, tca chcuí' um cha' can', una tsaan nu n'ni cuiya' ca na tñan. ⁴⁰ Si'yana tsaña'an nu nguilo ti'in na cua' ñii, chen 'a nhcui' 'in na cha' ca jlyo ti' gubierno cha' re, ñi a jlyo ti' na ñi suun taa na cha' cuñicha' ne' 'in na. ⁴¹ Ña'aaan mdyi ycuí' yu cha' can' msla' ta'a yu lo'o nten can'.

Xa mdo'o yu Pablo se'en lyi'ya loo Macedonia lo'o Grecia

20 ¹ Xa cua' mdi'in tiin nten can', mxo' ti'in yu Pablo 'in jun ta'a na, mdaa yu cha' tnu tiquee 'in jun, lo' msla' ta'a yu lo'o jun, xacan' mdo'o yu nguiaa yu se'en lyi'ya loo Macedonia. ² Mdiin yu scasca quichen se'en ndi'in jun, qui'an 'a cha' ycuí' yu lo' mdaa yu cha' tnu tiquee 'in jun, xacan' mdo'o yu nguiaa yu se'en lyi'ya loo Grecia. ³ Can' nguinu yu snan coo'. Cua' sten yu ni' yca na'an nu tsa se'en lyi'ya loo Siria, xa ynan yu cha' si'yana ntsu'hui ta ne' judío 'in yu, can' cha' mdi'in tyaa yu cha' si'yana xitucui yu se'en lyi'ya loo Macedonia. ⁴ Nde ta'a mda'an yu Pablo tsaya' yten jun se'en lyi'ya loo Asia: Yu Sópater nu mdo'o quichen Berea, lo'o tucua yu Tesalónica, yu Aristarco lo'o yu

Segundo, yu Gayo nu mdo'o quichen Derbe, yu Timoteo, lo'o tucua yu Asia, yu Tíquico lo'o yu Trófimo. ⁵Yu re mducua loo yu, lo' mta yu 'in hua quichen Troas. ⁶Xa cua' mdyi ta'a nu nchcu ne' jaslya nu a yuhui suun, xacan' mdo'o hua quichen Filipino yten hua ni' yca na'an, lo' ni' ca'yu tsaan yu'hui liyji hua nu mdiyaa hua quichen Troas, can' na'an ta'a hua lo'o yu Pablo xiya' se'en guinu hua sca snan.

Yu Pablo msla' ta'a yu lo'o jun Troas

⁷Culoo tsaan nu mducua snan can', ngui'o ti'in jun ta'a na nu cu'ni jun siin, lo' yu Pablo mdyisnan ngulo'o yu 'in jun tsaya' mdiyaa tlu'hue tla, si'yana xca ti tsaan can' cua' ntsu'hui cha' tyi'o yu. ⁸Ngui'o ti'in jun sca na'an nu cua' nchca snan nde cuaan se'en tyun 'a quii' nducua quiin. ⁹Sca yu lyo' ti naan Eutico nducua yu se'en lca ventana, lo' ngu'ya tnu sla yu si'yana chaan 'a ycu' yu Pablo. Ti' la can' mdo'o tyu yu, cua' lca ngujui yu xa mxitucui ne' 'in yu. ¹⁰Mdiyaa yu Pablo se'en su yu lyo' ti can', lo' msu'hua tuscun yu 'in se'en su, lo' juin yu 'in jun: A su'hua um cha' tiquee um si'yana cua' nguila cha' tiyaa 'in yu re. ¹¹Xiya' ycuen yu Pablo la cuaan can', lo' xa cua' mdyi ycu siin yu lo'o jun, xca juesa mdyisnan ngulo'o yu 'in jun tsaya' nde cua' l'jyaan xaa, la xacan' mdo'o yu nguiaa yu. ¹²Tsu'hue 'a ntsu'hui tiquee jun nguia lo'o jun 'in yu lyo' ti can' si'yana ti' nguila cha' tiyaa 'in yu.

Xa mdiyaa yu Pablo se'en lca Mileto

¹³Xacan' nchgaa la ña'an hua mducua loo hua yten hua ni' yca na'an can', mdiyaa hua quichen Asón se'en mta hua 'in yu Pablo, si'yana mdi'in tyaa yu cha' tsaa yu tucueen lyuu. ¹⁴Xa mchcua yu 'in hua quichen Asón, yten hua ni' yca na'an lo'o yu, lo' mdiyaa hua quichen Mitilene. ¹⁵Xca tsaan can' mdiyaa hua nde loo la quichen Quío, ticui' cuaña'an xca tsaan can' mdo'o hua nguiaa hua, lo' mdyi'o ti'in hua se'en lca Samos. Xca tsaan can' mdijin hua quichen Trogilio, lo' mdyi'o ti'in hua quichen Mileto. ¹⁶Si'yana a ncu'a ti' yu Pablo tiya' ton yu se'en lyi'ya loo Asia, mdijin ti hua quichen Efeso, cha' ti' bla qui'ni ca'an 'in yu ta'a Pentecostés quichen Jerusalén.

Msla' ta'a yu Pablo lo'o jun Efeso

¹⁷Quichen Mileto ndi'in hua xa msu'hua yu Pablo suun 'in jun ta'a na Efeso, si'yana caan nchgaa yu nu ntsu'hui cunta 'in jun se'en ndi'in hua. ¹⁸Xa mdiyaan jun xacan' juin yu Pablo: 'Un cua' ndyu'hui lyoo um ña'an cha' 'ñan ti' tsaan nu mdiyaan se'en lyi'ya loo Asia, ¹⁹si'yana lo'o suun ña'an m'nin tñan 'in Ñi X'nan na, ngu'ya tu'hua tiqueen lo'o um, a cunta ne' judio ncu'a ti' ne' kujui ne' 'ñan, ²⁰a ngula' tin' ycuin' cha' nu cu'ni tsu'hue lo'o um, ngulo'on 'in um se'en ndiyo' ti'in um, a cunta

mda'an la na'an 'in um cunda scaa um. ²¹Scaña'an ti ycuin' lo'o ne' judio lo'o ne' gentil, si'yana tyaa ti' ne' 'in Ndiose lo' tsa qui'an ti' ne' 'in Ñi X'nan na Jesucristo. ²²Cua' ñii ñan ti' cusya 'ñan tsa'an quichen Jerusalén, ñi a jlyo tin' ñi na tsato'o 'ñan la cua. ²³Una ntsa' la Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'ñan nchgaa se'en ndijin, si'yana ntsu'hui cha' tsa'an na'an hcuan, lo' tijin scasca nu ti'i. ²⁴Una a sca cha' can' cu'nin cunta, ñi a ngui'nin 'tnan chendyu 'ñan, scati cha' nu nchca tin' si'yana lo'o nu chcuí lca tiqueen cu'nin tyiin tñan nu mdaa Ñi X'nan na Jesús 'ñan, lo' chcuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose tsaña'an ngui'ni ñi 'tnan 'in ne'. ²⁵Una cua' ñii quitsan' 'in um sca cha', si'yana ñi xca um lo' a ña'an ta'a 'a na lo'o um, 'un ne' nu cua' ycuin' cha' tsu'hue 'in Ndiose lo'o. ²⁶Can' cha' chcuin' lo'o um, si'i 'a cunta 'ñan cha' nde'en um quinan' cusya 'in um, ²⁷si'yana a msu'huan cutsin' ñi sca cha' lo'o um nchgaa ña'an nguiaa cha' 'in Ndiose. ²⁸Xñi um cunta 'in um tsatlyu lo'o jun ta'a na nu cua' mxnu Espíritu nu Luhui 'in Ndiose cunta 'in um, lo' cuaña'an chu'hui um cunta 'in jun nu cua' msi'i Ñi X'nan na lo'o tne ñi. ²⁹Jlyo tin' si'yana xa to'on re ntsu'hui cha' sten nu cuñilyi'o 'in um lo' cu'ni ti'i lo'o um, tsaña'an nchca ti' nguiten yu'hui sca 'ni la lja slya'. ³⁰Ticui' lja um re tyi'o nu chcuí' cha' cuiñi se'en nu culo tso' 'in jun ta'a na. ³¹Can' cha' tyi'in tiyaa um, lo' quia yu'hui ti' um ña'an ngu'ya tu'hua tiqueen si'ya um, a ngula' tin' ngulo'on 'in um cunda scaa um tsani' snan yjan, tla lo' cucha. ³²Can' cha' cua' ñii, 'un jun ta'a na, xnun cunta 'in um yaa' Ndiose lo' tyon um loo cha' tsu'hue 'in ñi, si'yana cui' na tca ta yaa' na 'in um, lo' taa na cha' tsu'hue nu qui'ni ca'an 'in um, tsatlyu lo'o nchgaa la ña'an nu cua' ngulohui Ndiose 'in. ³³Ñi siya', a mducua tloon tñi 'in um uta ste' um. ³⁴Cui' ca nu jlyo ti' um, si'yana m'nin tñan, jui na nu ngunajo'o 'ñan lo'o nchgaa la ña'an yu ta'a mda'an. ³⁵Cua' jlyo ti' um ña'an ngulo'on 'in um, la nu cu'ni na tñan tca ta yaa' na 'in nu 'ni cha' 'in, lo' quia yu'hui ti' na cha' nu ycuí' Ñi X'nan na Jesús: Tsu'hue lati nu taa um, lo' si'i nu nde caja nu taa 'in um. ³⁶Ña'an mdyi ycuí' yu Pablo cha' can', mdon xtyin' yu lo' ycuí' lyi'o yu 'in Ndiose lo'o nchgaa la ña'an jun can'. ³⁷Nchgaa jun ngu'ya tu'hua tiquee jun, lo' msu'hua tuscun jun 'in yu Pablo si'yana cua' quiaa yu. ³⁸Cha' nu ti'i lati nga'an 'in jun, si'ya cha' nu ycuí' yu si'yana a ña'an ta'a 'a yu lo'o jun. Xacan' ya lo'o ta jun 'in yu la se'en nducui yca na'an can'.

Xa nguila yu Pablo Jerusalén

21 ¹Xa msla' ta'a hua lo'o jun, xacan' yten hua ni' yca na'an can', lo' nguiaa hua nducua ñi se'en lca quichen Cos, xca tsaan can' mdiyaa hua se'en lca Rodas, la xacan' mdiyaa hua quichen Pátara. ²Can' yten hua ni' xca yca na'an nu ntsu'hui cha' tiyaa se'en lyi'ya loo Finicia, mdo'o hua nguiaa hua. ³Mdijin hua se'en su yuu ngutyi se'en lca Chipre, lo' mxnu hua 'in na tso' ca 'in hua, tsaya' mdiyaa hua se'en lyi'ya loo

Siria, xacan' mdyi'o ti'in hua quichen Tiro si'yana tyi'o yu'hua ntsu'hui ni' yca na'an can'. ⁴Na'an ta'a hua lo'o jun ndi'in can', lo' nguinu hua lo'o jun sca snan, lyeec 'a mjñan jun cha' tsu'hue 'in yu Pablo si'yana a tsaa yu Jerusalén, tsaña'an mxiycui' Espíritu 'in jun. ⁵Xa yatii snan can', mdo'o hua nde tu'hua quichen lo'o nchгаа jun tsatlyu lo'o nten 'in jun lo'o sñe' jun, ya lo'o ta jun 'in hua la loo ysin tu'hua tyi'a tujo'o, can' mdon xtyin' hua lo' ycu' lyi'o hua 'in Ndiose. ⁶Msu'hua tuscun ta'a hua lo' msla' ta'a hua lo'o jun, xacan' yten hua ni' yca na'an can', lo' mxitucui jun nde ña'an 'in jun. ⁷Mdo'o hua quichen Tiro lo' mdiyaa hua se'en lca quichen Tolemaida, can' yatii cha' nu mda'an hua ni' yca na'an. Ya ycu' cha' hua 'in jun ta'a na, lo' can' nguinu hua sca tla. ⁸Xca tsaan can' mdo'o hua lo'o yu Pablo, nguiaa hua nchгаа hua, lo' mdiyaa hua quichen Cesarea. Yaa hua se'en nducua na'an 'in yu Lpe, yu nu ndyi'an ycu' cha' tsu'hue 'in Ndiose, cui' yu nu yu'hui lja tsa cati yu nu mda yaa' 'in jun ti' culoo, can' nguinu hua lo'o yu. ⁹Yu Lpe can' ndi'in jacua ngüi' cuna'an sñe' yu nu nxiycui' Ndiose 'in. ¹⁰Can' mdi'in hua tucua snan tsaan xa mdiyaa sca yu naan Agabo nu mdo'o se'en lca Judea, lo'o yu can' nxiycui' Ndiose 'in yu. ¹¹Mdiyaa yu se'en ndi'in hua, lo' msñi yu quijyin ndi'in sii' yu Pablo, ticui' yu mscan' yu quiya' yu lo'o yaa' yu, lo' juin yu: Cua' mtsa' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'ñan, si'yana cuaña'an ntsu'hui cha' scan' ne' judio ndi'in quichen Jerusalén 'in x'nan quijyin re, lo' tyaa ne' cunta 'in yu tuyaa' ne' gentil. ¹²Xa ngune 'in hua cha' re, lo'o jun nu ndi'in na'an can' mjñan hua cha' tsu'hue 'in yu Pablo si'yana a tsaa yu quichen Jerusalén. ¹³Xacan' mxcuen yu Pablo: ¿Ñi cha' nguinan lo'o um 'ñan, lo' ngui'ni xi'in um cusya 'ñan? Nan' cua' mxñin tin' si'yana si'i tsaloo scan' ti ne' 'ñan, cui' ca nu lo'o cujui ne' 'ñan quichen Jerusalén, si'ya cha' 'in Ñi X'nan na Jesús. ¹⁴Si'yana a jui ña'an ti' xitiyaa' la hua 'in yu, can' cha' juin hua: Quinu cha' re cunta 'in Ñi X'nan na. ¹⁵Xa yatii snan can', m'ni chu'hue hua su'hua hua, mdo'o hua nguiaa hua nde Jerusalén, ¹⁶lo' ta'a nguiaa hua 'in tucua snan yu ta'a na mdo'o Cesarea, lo'o sca yu Chipre naan Mnasón, sca yu nu cua' s'ni ya qui'an ti' 'in Jesús, si'yana cui' yu taa yu se'en quinu hua la Jerusalén.

Xa msñi ne' 'in yu Pablo ni' lyaa

¹⁷Tsu'hue 'a ntsu'hui tiquee nchгаа jun nu ndi'in quichen Jerusalén xa mdiyaa hua se'en ndi'in jun. ¹⁸Xca tsaan can' yaa hua lo'o yu Pablo se'en ndi'in yu Jacobo, can' cua' nguio' ti'in nchгаа yu nu cua' ntsu'hui cunta 'in jun. ¹⁹Xa cua' ycu' cha' ta'a hua lo'o jun, xacan' yu Pablo mdyisnan mdaa yu suun cunda scaa cha' nu m'ni Ndiose lo'o ne' gentil se'en yaa yu si'ya tñan 'in ñi. ²⁰Xa ngune 'in jun cha' can' cui' xaa m'ni tnu jun 'in Ndiose, lo' juin jun 'in yu Pablo: Tsu'hue 'a ñi ta'a na, una mii ne' judio nu cua' ya qui'an ti' 'in Jesús ti' nxu'hua se'en ne' cha' 'in lee. ²¹Cua' ynan ne' cha' 'in um ña'an

ndlo'o um 'in ta'a judio na nu ntsu'hui lja ne' gentil, si'yana a ca ja'an ne' cha' nu mxnu scua Moisé, ñi a cu'ni ne' circuncida 'in sñe' ne', ñi a tsa ncha'an 'a ne' cha' nu cua' ntsu'hui 'in na. ²² ¿Ña'an ta cu'ni na ñii? A s'ni cunan ne' suun si'yana cua' nguila um, lo' tyisnan xo' ti'in ta'a ne'. ²³ Can' cha' tsu'hue lati cu'ni um nchgaa ña'an nu chcui' hua lo'o um. Lja na re ntsu'hui jacua yu nu cua' mdi'in tyaa sca ca 'in lo'o Ndiose. ²⁴ Tsa um lo' tsatlyu tyuhui cusya 'in um lo'o yu, cui' um su'hua lyiya' um cha' can' lo' xi'yu quichan' quee yu, xacan' ca cuiya' ti' ne' si'yana a nda'an um ña'an nu nchca ti' um, cui' ca nu ti' nxu'hua se'en um cha' 'in lee, lo' si'i ña'an nu nchcui' ne' cha' 'in um. ²⁵ Una ne' gentil nu cua' ya qui'an ti' 'in Jesús, cua' ngua'an tñan hua sca quityi 'in jun si'yana a 'ni cha' xu'hua se'en jun ñi sca cha' re, tsaloo ti a cu jun na nu cua' yu'hui loo jo'o, ñi tne 'ni uta cunan' 'ni nu a nslo tne, ñi a sten yu'hui 'a jun lo'o cuilyi'o nten uta lo'o ne' ycui' ti. ²⁶ Xca tsaan can' xa cua' ngüi cusya 'in yu Pablo lo'o yu can', yten jun ni' lyaa lo' mñicha' yu 'in yu nu ndlo tñan can', cha' ñi xaa ta'a tsaan nu quian lo'o yu lcuan 'in cunda scaa yu can'. ²⁷ Xa nde cua' ta'a cati tsaan can', na'an tucua snan ne' judio nu mdo'o se'en lca Asia 'in yu Pablo ni' lyaa can', cui' xaa mxilo ti'in ne' 'in nten ndi'in can', lo' msñi ne' 'in yu Pablo. ²⁸ Ycui' cueen ne': Nchgaa 'un ne' Israel, ta yaa' um 'in hua. Nde yu nu ndlo'o 'in nten nchgaa se'en si'yana ña'an ti'i ne' 'in na, nchcui' ca'an ne' 'in lee lo'o laa nu nducua re, a cunta nguiten lo'o yu 'in ne' gentil se'en re, lo' ngui'ni coo' yu 'in na. ²⁹ Juin ne' cuaña'an si'yana ti' culoo cua' na'an ne' nda'an yu Pablo lo'o yu Trófimo nu mdo'o Efeso, lo' msque' ti' ne' si'yana cua' yten lo'o yu 'in ni' lyaa. ³⁰ Can' cha' nguilo ti'in ña'aan quichen ne', msñi ne' 'in yu Pablo, ncuan quii suhue' ne' 'in yu nde lyiya', lo' cui' xaa mducun ton ne' laa. ³¹ Cua' cujui ti ne' 'in yu xa jui nu mtsa' 'in x'nan sindatu, si'yana ña'aan quichen Jerusalén cua' nguilo ti'in ne'. ³² Yu re cui' xaa mxo' ti'in yu 'in sindatu 'in yu lo'o nchgaa yu nu cua' ndlo tñan, ticui' xaa mdiyaa yu se'en ndi'in nten can'. Xa na'an ne' si'yana cua' ljaan yu sindatu lo'o x'nan yu, cui' xaa ngula' ti' ne' njyi'in ne' 'in yu Pablo. ³³ Ña'aan mdiyaa yu x'nan sindatu can', msñi yu 'in yu Pablo, lo' ngulo yu tñan 'in sindatu 'in yu si'yana scan' ne' 'in yu lo'o tucua carena, xacan' mñicha' yu 'in nten can' cha' tucui ca lca yu, lo' ñi na m'ni yu. ³⁴ Una nten can' scasca cha' mxcuen ne' 'in yu, lo' si'yana a jui nu taa tsu'hue suun lo'o yu tsaña'an nguilo ti'in nten can', ngulo yu tñan si'yana tsa lo'o ne' sindatu 'in yu Pablo se'en n'ni ne' tñan. ³⁵ Xa mdiyaa ne' se'en nchcuen ca'an ndiya' can', cua' cuaan ti lyi'ya ne' sindatu 'in yu si'yana cua' ña'an ti nguia y'ni lyi'o nten can' 'in yu, ³⁶ si'yana ña'aan nten can' nducui ncha'an ne' 'in yu, lo' nchcui' cueen ne': Yjui tijin um 'in yu.

Xa ycui' yu Pablo lo'o nten quichen

³⁷ Cua' sten lo'o ne' sindatu 'in yu Pablo ña'an can', xa ycui' yu lo'o x'nan sindatu can': ¿Ta taa um cha' cuiya' chcuin' sca cha'? Xacan'

mxcuen ne' 'in yu: ¿Ta nchcui' cha' griego? ³⁸ ¿Ta si'i nu'huin lca yu Egipto nu mxo' ti'in tsa jacua mii yu nducun' nu ncua xcan', lo' ya lo'o 'in yu se'en ngutyi can'? ³⁹ Xacan' mxcuen yu Pablo 'in x'nan sindatu can': Nan' lcan sca ne' judio nu mdo'o quichen Tarso, sca quichen nu ndon loo se'en lyi'ya loo Cilicia, lo' jñan cha' tsu'hue 'in um taa um cha' cuiya' chcuin' lo'o nten re. ⁴⁰ Xacan' mdaa x'nan sindatu can' cha' cuiya' 'in yu Pablo, mdyiton yu loo ndiya' can', m'ni yaa' yu 'in nten, lo' cui' xaa mdi'in seen ne', mdyisanan ycui' yu cha' hebreo, lo' juin yu:

22 ¹ Tsacua loo ndi'in um cua' ñii, nchca tin' chcuin' sca cha' lo'o um. ² Xa ngune 'in ne' ycui' yu cha' hebreo, lyeec la m'ni cunta ne' cha' nu nchcui' yu. Lo' juin yu: ³ Nan' lcan ne' judio ta'a um, lo' quichen Tarso ngulan se'en lyi'ya loo Cilicia. Una loo quichen re yato'o ylon, lo' nde yu'huin xcula. Cui' yu Gamaliel ngulo'o yu 'ñan nchgaa loo cha' 'in lee nu ntsu'hui 'in nten cula 'in na. Lo'o nu chcuin' lca tiqueen m'nin tñan 'in Ndiöse ña'an ngui'ni um cua' ñii. ⁴ Hasta m'nin lyi'on 'in nchgaa nu cua' ntsu'hui Tucueen can', si'yana caja tijin ne'. Can' cha' a ya' se'en ti mda'an, mscan' 'in ne' lo' msu'huan 'in ne' na'an chcuin', yu qui'yu lo'o ne' cuna'an. ⁵ A cunta yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa lo'o qui'yu cula jlyo ti' yu cha' re, si'yana cui' yu mdaa yu quityi cha' cuiya' 'ñan nu cui'yan tsa'an quichen Damasco, nu taan 'in jun ta'a judio na. Mdo'on, lo' lca cha' 'ñan scan' 'in jun, lo' quian lo'on 'in jun quichen Jerusalén re, se'en nu ntsu'hui cha' tyijyin jun nu ti'i.

Mdaa yu Pablo cha' ña'an ya qui'an ti' yu

⁶ Una yato'o cua' tyi'an tin quichen Damasco, chcuin' ndyi'ya cuaan, tsati ntyin msti sca xaa tlyu nu mdo'o la ni' cuaan, lo' msu'hua lo'o na 'ñan. ⁷ Cui' xaa mdlyun, lo' ngune 'ñan jui sca nu ycui', lo' juin 'ñan: Saulo, Saulo, ¿ñi cha' nda'an y'ni lyi'o 'ñan? ⁸ Mxcuen xacan': ¿Tucui ca lca um, Ñi X'nan hua? Lo' juin ñi 'ñan: Nan' lcan Jesús Nazaret nu nda'an y'ni lyi'o. ⁹ Lo'o yu ta'a nda'an na'an yu xaa can', lyeec 'a ytsen yu, una a ngu'ya yu cha' tiyaa tucui ca ycui' can'. ¹⁰ Xacan' nen 'in ñi: Ñi X'nan hua, ¿ñi na ta nchca ti' um cu'nin? Lo' juin ñi 'ñan: Tyiton lo' sten quichen cua, cua caja nu quitsa' 'in ñi tñan ntsu'hui cha' cu'ni. ¹¹ A ncua chcan' 'a 'ñan si'ya xaa nu m'ni 'ñan, can' cha' yu ta'a nda'an msñi yu yaan', lo' yten lo'o yu 'ñan quichen Damasco. ¹² Can' ndi'in sca yu naan Ananía, sca yu nu nxñi 'a cunta 'in lo'o cha' 'in Ndiöse, lo' ndyu'hui cuiya' ti' ne' judio chendyu 'in yu. ¹³ Yaan yu se'en ndi'in lo' juin yu 'ñan: Yu ta'a na Saulo, ntsu'hui cha' quila xaa quilooyi'ya. Ticui' xaa na'an 'in yu. ¹⁴ Lo' juin yu 'ñan: Ndiöse 'in nten cula 'in na ngulohui ñi 'in, si'yana ca jlyo ti' ña'an cha' 'in ñi, lo' tca ña'an 'in ñi nu Luhui lati, lo' quine 'in nchgaa cha' nu chcuin' ñi lo'o. ¹⁵ Cui' cunajo'o 'in ñi lo' chcuin' lo'o nchgaa nten tsaña'an cha' nu cua' na'an lo' ngune 'in. ¹⁶ Can' cha' cua' ñii, a quita lyeec la. Tyiton lo' chcuin' tya, lo' cuten qui'ya 'in lo'o cha' cuiya' 'in ñi.

Tsa ycuí' yu Pablo cha' 'in Ndiöse lo'o ne' gentil

¹⁷Yato'o xa mxitucuin quichen Jerusalén, yten ni' lyaa lo' na'an xñii sca cha' lja nchcuin' lyi'on 'in Ndiöse. ¹⁸Can' na'an 'in nu juin 'ñan: Ndlá ti cu'ni tyi'o quichen re, si'yana nten re a cuan xu'hue ne' 'ñan lo'o cha' nu chcuí'. ¹⁹Xacan' nen 'in ñi: Ñi X'nan hua, jlyo tsu'hue ti' nten re ña'an mda'an nan 'in jun nu cua' ya qui'an ti' 'in um cunda scaa se'en ndiyo' ti'in ne' judio, mjyi'in 'in jun lo' msu'huan 'in jun na'an chcuán. ²⁰Xa yjuí ne' 'in yu Steba, yu nu ycuí' cha' tsu'hue 'in um, lo'on nan' ndon xacan', sca cha' ti 'ñan lo'o ne', lo' yu'huin cunta ste' ne' lja ndyujui ne' 'in yu. ²¹Una ti' juin la ñi 'ñan: Yaa, si'yana nan' ca'an tñan 'in tsaá tijyo' se'en ndi'in ne' gentil.

Xa msñi ne' sindatu cunta 'in yu Pablo

²²Tsacan' cha' nu cua' ycuí' yu Pablo xa mdyisnan ycuí' cueen ne': Yjuí tijin um 'in yu si'yana a nga'an 'a cha' ti' tyu'huí yu chendyu. ²³Mdyisnan msí'ya lo'o ne' 'in yu Pablo lyee ya', lo' hasta msta ne' ste' ne' lo' mxiloo ne' sñi yuu. ²⁴Can' cha' cui' xaa ngulo x'nan sindatu can' tñan, si'yana sten lo'o ne' 'in yu Pablo na'an se'en ndi'in ne' lo' qui'ni yu tsaya' quítsa' yu ñi cha' nsí'ya lo'o nten can' 'in yu. ²⁵Xa mscan' ne' 'in yu Pablo lo'o tiso, mñicha' yu 'in sca nu ndlo tñan can': ¿Ta ntsu'huí cha' cuiya' jyi'in um 'in sca yu romano, lo' ti' lyijyi tyi'o qui'ya 'in yu? ²⁶Xa ngujlyo ti' yu cha' can', cui' xaa ya ytsa' yu 'in x'nan yu, lo' juin yu: ¿Na'an ta ljuin um cua' ñii si'yana ne' romano lca yu re? ²⁷Xacan' ya ñicha' x'nan sindatu can' 'in yu Pablo: Quítsa' 'ñan, ¿ta cha' ñi si'yana lca ne' romano? Mxcuen yu Pablo: Cui' yu. ²⁸Lo' juin yu x'nan sindatu can': Lo'on na lcan yu romano, una lo'o tñi jui cha' cuiya' re 'ñan. Xacan' mxcuen yu Pablo: Una nan' lcan sca yu nu ngula ca quichen romano. ²⁹Ne' sindatu nu lca cha' jyi'in 'in yu Pablo can', cui' xaa mdo'o tso' ne' lo' hasta lo'o x'nan sindatu can' ytsen, si'yana mscan' ne' 'in yu Pablo, lo' lca yu ne' romano.

Xa ncuá cuiya' cha' 'in yu Pablo tloo ne' judio

³⁰Yu x'nan sindatu can' si'yana nchca ti' yu ca jlyo ti' yu ñi qui'ya ca msu'hua ne' judio 'in yu Pablo, can' cha' xca tsaan can' mxo' ti'in yu 'in nchгаа yu nu ndlo tñan ni' lyaa 'in ne' lo'o qui'yu cula, xacan' mxtin' ne' carena nchcan' yu Pablo lo' ngulyoo ne' 'in yu tloo ndi'in nten can'.

23 ¹Yu Pablo mxina'an tsu'hue ca yu tloo nten can', lo' juin yu: 'Un ta'a judio na, nan' jlyo tin' si'yana ndu'huin sca chendyu nu luhui tloo Ndiöse, cui' cuaña'an cua' ñii. ²Yu Ananía, cui' yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa, ngulo yu tñan 'in yu nu ndon cui' ti sii' yu Pablo si'yana ycuán' ne' tu'hua yu. ³Xacan' mxcuen yu Pablo 'in yu: Ndiöse ycuán' ñi tu'hua um, si'yana lca um ña'an nchca ti' sca sii' na'an nu tsu'hue ña'an

mten, una nde ni' na coo'. ¿Ta si'i na nducua um se'en nu cu'ni cuiya' um cha' 'ñan lo'o cha' 'in lee, una nde nsti quiya' um 'in na, lo' ndlo um tñan si'yana jyi'in ne' 'ñan? ⁴Nten nu ta'a ndon yu Pablo can' juin 'in yu: ¿Ta cuaña'an ndaja um 'in yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in na, yu nu ngui'ni tñan 'in Ndiöse? ⁵Juin yu Pablo xacan': A ncuá jlyo tin' si'yana lca yu nu ndlo tñan ni' lyaa, lo' cha' ñi si'yana ndeña'an nchcui' quityi 'in Ndiöse: —A chcui' cha' ti'i lo'o yu nu ndlo tñan 'in—. ⁶Xa na'an yu Pablo si'yana lja can' ntsu'hui ne' saduceo, a cunta lo'o ne' fariseo, ycuí' cuen yu: 'Un ta'a judío na, nan' lcan ne' fariseo, sñe' ta nten 'in ne' fariseo, lo' cua' ñii si'yana ndiya qui'an tin' ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' ngujui, can' cha nchca cuiya' cha' 'ñan. ⁷Xa ycuí' yu Pablo cha' re, cui' xaa mdyisnán ycuí' tyijyin scasca ta ne', ne' fariseo lo'o ne' saduceo, lo' a ncuá 'a ca sca cha' ti 'in ne'. ⁸Ne' saduceo nchcui' ne' si'yana a ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' ngujui, ñi a ntsu'hui angujle 'in Ndiöse uta scasca cui'in. Una ne' fariseo ndiya qui'an ti' ne' nchgaa cha' can'. ⁹Si'yana lyeé ycuí' tyijyin ne', can' cha' mdyiton tucua snan ne' escriba, nu sca cha' ti 'in lo'o ne' fariseo, lo' juin ne': A sca qui'ya nguija lyoo hua 'in yu re, tina'an sca angujle uta sca cui'in ycuí' lo'o yu, lo' cha' cuaña'an ndi'in cha', a tsu'hue xuun na lo'o Ndiöse. ¹⁰Tsa nducua lyeé la nguilo ti'in nten can', lo' si'yana nguítsen x'nan sindatu can' ta cujuí yuhua' ne' 'in yu Pablo, ngulo yu tñan si'yana quia lyaa yu sindatu 'in yu Pablo tuyaa' nten can', lo' tsa lo'o yu 'in na'an se'en ndi'in yu sindatu. ¹¹Xa ngu'ya tla can' ngulo'o tloo Ñi X'nan na 'in yu Pablo, lo' juin ñi 'in yu: Pablo, cu'ni tnu tiquee, si'yana tsaña'an ycuí' cha' tsu'hue 'ñan quichen Jerusalén, cui' cuaña'an chcui' quichen Roma.

Xa m'ni cuiya' ne' cha' cujuí ne' 'in yu Pablo

¹²Xca tsaan can' m'ni cuiya' ne' judío cha' si'yana cujuí ne' 'in yu Pablo, ngulo ca ne' 'in ne' si'yana a cu 'a ne', ñi a co'o 'a ne' tyi'a tsaya' nu cujuí ne' 'in yu. ¹³Ndyijyin tsa tucua yla ne' nu mdi'in tyaa 'in lo'o cha' can'. ¹⁴Xacan' ya ycuí' ne' lo'o yu nu ndlo tñan ni' lyaa 'in ne', lo'o nchgaa qui'yu cula, lo' juin ne': Huare' cua' ngulo ca hua 'in hua si'yana a cu 'a hua tsaya' nu cujuí hua 'in yu Pablo. ¹⁵Can' cha' nchgaa 'un nu ndlo tñan, cu'ni ti um cha' si'yana ti' cunan la um suun cha' 'in yu Pablo lo' jñan um 'in x'nan sindatu si'yana tsa lo'o ne' 'in yu quiaa tlya, lo' huare' cua' ndi'in tiyaa hua tucueen si'yana cujuí hua 'in yu. ¹⁶Una sñe' nu cuna'an ta'a ngula yu Pablo, ngune 'in yu cha' can', cui' xaa yaa yu se'en ndi'in ne' sindatu can', lo' mtsa' yu 'in yu Pablo nchgaa cha' can'. ¹⁷Yu Pablo mdaa yu suun cha' re 'in sca nu lca que 'in sindatu, lo' juin yu: Tsa lo'o um 'in yu lyo' ti re tloo yu nu lca x'nan um, si'yana ntsu'hui sca cha' chcui' yu la cua. ¹⁸Xacan' ya lo'o ne' 'in yu se'en ndi'in x'nan ne', lo' juin ne': Yu Pablo nu ntsu'hui na'an chcuán cua mjñan yu cha' tsu'hue 'ñan, si'yana can lo'on 'in yu lyo' ti re, si'yana ntsu'hui sca cha' quítsa' yu 'in um. ¹⁹X'nan

sindatu msñi yaa' yu lyo' ti can', ngulo tso' 'in yu lo' mñicha' 'in yu: ¿Ñi cha' nchca ti' chcui'? ²⁰Xacan' juin yu lyo' ti can': Sca ta ne' judio cua' m'ni sca ne' cha', lo' can jñan ne' cha' tsu'hue 'in um si'yana quiaa tlya tsa lo'o um 'in yu Pablo tloo ne' se'en nu tyi'o scua la cha' 'in yu. ²¹Una a tsa qui'an ti' um 'in ne' si'yana ndyijyin tucua yla nu chu'hui ta 'in yu Pablo, cua' ngulo ca ne' 'in ne' si'yana a cu 'a ne' ñi a co'lo ne' tyi'a tsaya' nu kujui ne' 'in yu. Lo' cua' ñii tsaloo nta ti ne' 'in um, cha' ña'an ljuin um. ²²Xacan' x'nan sindatu can' mducui xu'hua 'in yu lyo' ti can' quiaa yu, lo' juin yu 'in: A chcui' lo'o ñi sca tucui si'yana cua' mtsa' 'ñan.

Xa mdyaa ne' cunta 'in yu Pablo yaa' yu Felix

²³Yu can' msi'ya yu 'in tucua nu lca que 'in sindatu, lo' ngulo yu tñan 'in si'yana tyi'in tyaa yu si'yana ntsu'hui cha' tyi'o yu braa cua' caa tla. Tsa lo'o yu tucua ciento sindatu 'in yu la quichen Cesarea, lo'o snan yla ntsu'hui tii yu nu nchcua cuiyu, lo'o chcua ciento yu nu cui'ya quilyaa chcuan. ²⁴A cunta tyon tiyaa cuiyu nu chcua yu Pablo nu tsa lo'o ne' 'in yu se'en ndi'in yu Felix nu lca gobierno, lo' cu'ni ne' cunta 'in yu tucueen tsaa yu. ²⁵Xacan' ngua'an yu sca quityi nu cui'ya ne', lo' ndeña'an nchcui' na: ²⁶Nan' lcan Claudio Lisias nu nchcui' cha' 'in um loo quityi re, 'un nu lca gobierno Felix. ²⁷Yu re msñi ne' judio 'in yu, ncua ti' ne' kujui ne' 'in yu, lo' ngulaan 'in yu lo'o sindatu 'ñan si'yana ncua jlyo tin' lca yu sca ne' romano. ²⁸Si'yana ca jlyo tin' ñi qui'ya msu'hua ne' 'in yu, can' cha' ya lo'on 'in yu se'en nchca cuiya' qui'ya 'in ne'. ²⁹Ncua cuiya' tin' si'yana ngulo qui'ya ne' 'in yu si'ya cha' 'in lee 'in ne', una a sca qui'ya nguija lyaon 'in yu nu tsaa yu na'an chcuan uta caja yu. ³⁰Una xa jui nu mtsa' 'ñan si'yana cua' m'ni cuiya' ne' judio cha' kujui ne' 'in yu, cui' xaa ngua'an tñan 'in yu se'en ndlo um tñan, cua' ycuin' lo'o tsalca nu msu'hua qui'ya 'in yu, cha' nchca ti' ne' can su'hua ne' qui'ya tloo um. Tsacua ti cha' chcui' na. ³¹Ticui' tla can' mdo'o lo'o sindatu 'in yu Pablo tsaya' mdiyaa ne' quichen Antípatris, tsaña'an nu mdo'o tñan 'in ne'. ³²Xca tsaan can' nguinu cunta 'in yu nu nchcua cuiyu si'yana tsa lo'o lyijyi 'in yu Pablo can', lo' nchгаа la ña'an yu sindatu can' mxitucui yu se'en mdo'o yu. ³³Xa mdiyaa ne' quichen Cesarea, mdyaa ne' cunta quityi can' 'in yu nu lca gobierno, lo' mchcuan ne' cunta 'in yu Pablo. ³⁴Xa mdyi ycuil' yu nu lca gobierno quityi can', mñicha' yu 'in Pablo cha' la quichen mdo'o yu. Xa ngujlyo ti' yu si'yana mdo'o yu se'en lyi'ya loo Cilicia, ³⁵juin yu 'in Pablo: Xa caan yu msu'hua qui'ya 'in, xacan' cu'nin cuiyan' cha' 'in. Ngulo yu tñan si'yana tsa lo'o ne' 'in yu Pablo se'en nducua na'an tñan 'in yu Herode, can' chu'hui ne' cuan 'in yu.

Cha' nu ycuil' yu Pablo tloo yu Felix

24 ¹Xa mda'a ca'yu tsaan mdiyaa yu Ananía nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in ne' judio, lo'o chcua xnan qui'yu cula, lo'o sca yu naan

Tértulo, si'yana can' yu nu ntsu'hui cha' chcuí' lo'o gobierno. Mdiyaa ne' tloo gobierno si'yana su'hua ne' qui'ya 'in yu Pablo. ²Xa nguila ton yu Pablo, mdyisnan msu'hua yu Tértulo qui'ya tloo gobierno, lo' juin yu: Nde mdiyaan hua lo' ncuá cuiya' ti' hua si'yana tsu'hue 'a cha' tiyaa 'in um lo'o ña'an nu ndlo um tñan, can' cha' tsu'hue ndi'in hua, ³lo' tsu'hue ntsu'hui tiquee hua nducuan xu'hue hua 'in um nchgaa se'en ndlo um tñan, 'un nu lca Felix. ⁴Cua' ñii si'yana a cu'ni tiya' hua 'in um lye la, cu'ni um cha' tlyu ti' 'in hua lo'o cha' nu chcuí' hua. ⁵Nchca ti' hua quitsa' hua 'in um si'yana yu re lca yu ña'an nchca ti' sca quicha, nda'an xisuun yu 'in ne' judio sca chcuí chendyu, lo' lca yu que 'in ta ne' nazareno. ⁶Cua' ña'an ti ncuá ti' yu cu'ni yu ni' lyaa 'in hua, can' cha' m'ni hua cha' nguinu yu si'yana cu'ni cuiya' hua cha' 'in yu tsaña'an nu nchcuí' lee 'in hua. ⁷Una yu Lisias x'nan sindatu can', yten yu lo'o juesa lo' ngulaa 'in yu re tuyaa' hua, ⁸lo' ngulo yu tñan 'in hua si'yana can su'hua hua qui'ya 'in yu tloo um, lo' ca cuiya' ti' um cha' re xa cuñicha' um 'in yu. ⁹Scaña'an ti nchcuí' nchgaa ne' judio ndi'in can'. ¹⁰Xacan' m'ni yaa' gobierno can' 'in yu Pablo si'yana tca chcuí' yu, lo' ndeña'an mdyisnan ycuí' yu: Nan' jlyo tin' si'yana cua' tyun yjan ndlo um tñan, can' cha' lo'o nu chcuí lca tiqueen chcuin' lo'o um cua' ñii. ¹¹A tucuí ña'an ca cuiya' ti' um cha' re, si'yana tsa ntsu'hui tichcua ti tsaan yi'an quichen Jerusalén ya y'nin tnun 'in Ndiose. ¹²A nguija lyoo ne' 'ñan nchcuin' cua' ña'an ti lo'o nten ni' lyaa, uta nxilo ti'in 'in ne' scasca se'en ndiyo' ti'in ne' judio, uta loo quichen. ¹³A ndyijyi ña'an culyo scua la ne' qui'ya nu msu'hua ne' 'ñan. ¹⁴Una quitsan' 'in um cua' ñii si'yana Tucueen nu nxcuan tloo ne' re cua' ntsu'huin, ticuí' Ndiose 'in nten cula 'in hua ngui'nin tnun, lo' ndiya qui'an tin' nchgaa cha' nguinu scua loo quityi cha' 'in lee lo'o cha' nu ngua'an yu nu mxicyuí' Ndiose 'in cua' s'ni. ¹⁵Su'hua ña'an nducua tloo hua 'in Ndiose lo'o ne' re, si'yana ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' cua' ngujui, nten tsu'hue uta ne' nducun'. ¹⁶Can' cha' nchgaa xaa nsñin cunta 'ñan, si'yana a nchca tin' cu'nin qui'ya tloo Ndiose, uta cu'nin cua' ña'an ti lo'o nten. ¹⁷Si'yana cua' tyun 'a yjan yi'an, can' cha' xiya' nguilan si'yana taan sca lcuan 'in ta'a hua ne' judio, a cunta taan lcuan ni' lyaa. ¹⁸Cuí' tñan can' ngui'nin ni' lyaa xa cua' ngüi cha' 'ñan, lo' tucua snan yu judio nu mdo'o se'en lca Asia na'an ne' 'ñan, una a nguilyu qui'an nten, ñi a nxilo ti'in 'in ne'. ¹⁹Can' nu nga'an cha' can su'hua qui'ya 'ñan, cha' ta nde'en la cha' nducuí ncha'an 'in yu lo'on. ²⁰Uta ticuí' ne' re quitsa' ne' 'in um, cha' nde'en la cha' ngunan' m'nin tloo ne' xa m'ni cuiya' ne' cha' 'ñan la cua. ²¹Tina'an si'yana cueen ycuin' sca cha' xa nu nen: Cua' ñii ngui'ni cuiya' um cha' 'ñan si'yana ndiya qui'an tin' ntsu'hui cha' tyiqui'o ne' cua' ngujui. ²²Xa ngune 'in yu Felix cha' re, cui' xaa mxitya' ti'in yu cha' can', si'yana cua' jlyo tsu'hue ti' yu ña'an nguiaa cha' 'in Tucueen can'. Lo' juin yu: Xa caan yu Lisias

x'nan sindatu can!, cu'nin cuiyan! lyijyin cha' re 'in um. ²³Ngulo yu tñan 'in que 'in sindatu si'yana chu'hui ne' cuan 'in yu Pablo, una a cunta 'a ti ne' lo'o yu lyee, taa ne' ya' sten nchgaa ta'a tsu'hue yu lo' tijin ne' na nu cunajo'o 'in yu. ²⁴Mdijin tucua snan tsaan xa mdiyan lo'o yu Felix 'in Drusila cuiyio' yu, lo' lca ne' sca ne' judio. Msu'hua yu suun si'yana caan yu Pablo lo' yato'o ngune 'in yu ña'an nguiaa cha' tsu'hue 'in Jesucristo, ²⁵una xa mdyisnan ycui' yu Pablo si'yana 'ni cha' tyi'in tsu'hue na, lo' xñi na cunta 'in na si'yana tiyaa xaa cu'ni Ndiose xñan bsya 'in na, cui' xaa ytsen yu Felix, lo' juin yu 'in Pablo can': Quiaa lya, cua xi'yan 'in xa nu tyi'o lja 'ñan. ²⁶Yu Felix can' nducua tloo yu si'yana su'hua lyi'ya' yu Pablo 'in yu, la xacan' culaa yu 'in, can' cha' lu'hua ti mxi'ya yu 'in. ²⁷Mdijin tucua yjan xa mdiyaa yu Felix can' cunta cha' cuiya' ntsu'hui yaa' yu 'in xca gobierno nu naan Porcio Festo. Lo' se'en nu quinu tsu'hue tiquee ne' judio lo'o yu, mxnu qui'ya yu 'in yu Pablo can' yaa' yu Festo.

Cha' nu ycui' yu Pablo tloo yu Festo

25 ¹Tsa ntsu'hui snan ti tsaan mdiya ti'in yu Festo can' quichen Cesarea, xa yaa yu nde Jerusalén. ²Yu nu ndlo tñan ni' lyaa 'in ne' judio, lo'o nchgaa la ña'an yu nu ndon loo 'in ne', mdiyaa ne' tloo yu Festo se'en nu su'hua ne' qui'ya 'in yu Pablo, lo' mjñan ne' cha' tsu'hue 'in yu, ³cha' tca ca cuiya' cha' 'in yu Pablo xiya' quichen Jerusalén. Cha' 'in ti ne' cua' m'ni cuiya' ne' cha' si'yana chu'hui cunan ne' tucueen, lo' cujui ne' 'in yu. ⁴Una yu Festo mxcuen yu: Cua' ntsu'hui ne' cuan 'in yu Pablo la quichen Cesarea, lo' nde cua cua' ntsu'hui cha' xitucuin. ⁵Can' cha' tsalca nu ndon loo la 'in um, tca tsa can' lo'on, la cua su'hua can' qui'ya 'in yu cha' ta nde'en la na m'ni yu. ⁶Ti' mdiya' la yu Festo can' cha xnu' uta cha tii tsaan, xacan' mxitucui yu nde quichen Cesarea. Xca tsaan can' yten tucua yu se'en n'ni cuiya' yu qui'ya, lo' ngulo yu tñan si'yana quia 'ya ne' 'in yu Pablo can'. ⁷Ña'aan yten yu Pablo msu'hua lo'o ne' judio nu mdo'o quichen Jerusalén 'in yu, lo' mdyisnan msu'hua ne' scasca qui'ya 'in yu, chacui' qui'ya nu tnu, una ñi sca na lo' a nguñi na 'in yu. ⁸Xacan' mxcuen yu Pablo: Ñi sca cha' ngunan' lo' a m'nin lo'o cha' 'in lee 'in ne' judio, ñi lo'o laa, ñi lo'o César, a sca qui'ya nducuin. ⁹Yu Festo se'en nu quinu tsu'hue yu lo'o ne' judio, mñicha' yu 'in yu Pablo: ¿Ta nchca ti' xitucui quichen Jerusalén, lo' la cua cu'nin cuiyan' cha' 'in? ¹⁰Xacan' mxcuen yu Pablo: ¡Ta si'i tloo um ndon cua' ñii se'en ndlo yu César tñan, cui' re ntsu'hui cha' ca cuiya' cha' 'ñan! 'Un jlyo ti' um si'yana a sca qui'ya nducuin tloo ne' judio. ¹¹Una cha' nde'en la cha' m'nin nu hasta cujui ne' 'ñan, a cunen lo'o um ta a cajan. Una cha' a sca qui'ya nguija lyoo 'ñan ña'an nu ndlo qui'ya ne' 'ñan, a ntsu'hui cha' quinun tuyaa' ne' re. Jñan cha' tsu'hue 'in um si'yana yu César cu'ni cuiya' yu cha' 'ñan. ¹²Xa mdyi ycui' yu Festo lo'o ta'a lyi'ya yu tñan, xacan' juin yu 'in Pablo:

Cua' mjñan si'yana yu César cu'ni cuiya' cha' 'in, can' cha' se'en nducua yu César tsaa.

Xa ycuí' yu Pablo tloo yu Agripa lo'o Berenice

¹³Mdijin tucua snan tsaan can', mdiyaa yu ree Agripa lo'o Berenice si'yana chcuí' cha' ne' 'in yu Festo. ¹⁴Lo' si'yana tyun tsaan mdi'in ne' can', jui ña'an mdaa yu Festo suun cha' 'in yu Pablo lo'o ne', lo' juin yu: Nde mxnu su'hua yu Felix sca yu preso. ¹⁵Xa yi'an Jerusalén, yu nu ndlo ca tñan ni' lya' 'in ne' judio, lo'o nchgaa qui'yu cula, mjñan ne' cha' cuiya' 'ñan si'yana tyi'o qui'ya 'in yu tsaya' nu caja yu. ¹⁶Una mxcuén 'in ne' si'yana a ntsu'hui cha' 'in ne' romano ndyaa ne' sca tucui loo cha' ndyija, cha' na a nchca ca cuiya' cha' 'in yu tloo ndon nu nsu'hua qui'ya 'in yu, lo' ti' lyijyi chcuí' yu cha' nu 'in yu. ¹⁷Can' cha' xa mdiyaan ne' nde re, tlya xca tsaan can' mxi'yan 'in yu preso can' si'yana ca cuiya' cha' 'in yu. ¹⁸Mdyisnan ycuí' ne', una ñi sca qui'ya ña'an nu ñan tin', a mdaa ne' 'in yu. ¹⁹Tsaloo si'ya cha' nu cua' ntsu'hui 'in ne', can' qui'ya mdaa ne' 'in yu. N'ni tyi'ya ne' 'in sca yu naan Jesús nu cua' ngujui, una yu Pablo nchcuí' yu si'ya lo'o ca yu can'. ²⁰Si'yana a ngujlyo ña'an ndi'in cha' re, can' cha' mñichan' 'in yu Pablo cha' nchca ti' yu xitucui yu nde Jerusalén, lo' la cua ca cuiya' cha' 'in yu. ²¹Una yu Pablo mjñan yu si'yana yu Augusto cu'ni cuiya' cha' 'in yu, can' cha' ngulon tñan si'yana ti' chu'hui ne' cuan 'in yu tsaya' ca'an tñan 'in yu tsaa yu se'en nducua yu can'. ²²Xacan' yu Agripa juin yu 'in yu Festo: Lo'on nan' nchca tin' quine 'ñan cha' nchcuí' yu cua. Lo' juin yu Festo: Quiaa quine 'in um cha' nu chcuí' yu. ²³Xca tsaan can' yu Agripa lo'o Berenice, lco' tsu'hue ne' yten ne' ña'an lo'o nchgaa x'nan sindatu, lo'o nchgaa la ña'an ne' nu ndon loo 'in ne' quichen can', xacan' m'ni yu Festo cha' nguian lo'o ne' 'in yu Pablo can', ²⁴lo' juin yu Festo: 'Un yu nu lca ree Agripa lo'o tsalca nu ta'a nducua na re, tloo um cua' ndon yu re, lo' ña'aan ne' judio msu'hua qui'ya 'in yu xa yi'an Jerusalén, a cunta yan su'hua ne' qui'ya 'in yu la re, lo' nchcuí' cueen ne' si'yana caja tijin yu. ²⁵Una cui' xaa ngu'yan cha' tiyaa si'yana a sca qui'ya m'ni yu nu lo'o caja yu. Lo' si'yana cui' yu mjñan yu si'yana yu Augusto cu'ni cuiya' cha' 'in yu, can' cha' ntsu'hui tiqueen ca'an tñan 'in yu la cua. ²⁶Una a ngujlyo tin' ña'an tsaa' quityi qui'ya 'in yu nu ca'an tñan 'in yu x'nan na, can' cha' m'nin cha' yaan yu tloo um, 'un nu lca ree Agripa tsatlyu lo'o nchgaa ta'a nducua na re, lo' ca cuiya' cha' 'in yu, xacan' caja ña'an tsaa' quityi cha' 'in yu. ²⁷Si'yana a ntsu'hui cha' tijin na sca preso, cha' si'i culo nducua taa na suun ñi qui'ya m'ni yu.

Cha' nu ycuí' yu Pablo tloo yu Agripa

26 ¹Xacan' juin yu Agripa 'in yu Pablo: Ntsu'hui cha' cuiya' 'in chcuí'. Xacan' mscuen yu Pablo yaa' yu, lo' mdyisnan mdaa yu

suun ña'an ndi'in cha' 'in yu, lo' juin yu: ²Tsu'hue 'a ntsu'hui tiqueen si'yana tca taan suun lo'o um, 'un nu lca ree Agripa, lo' ca cuiya' ti' um ña'an ndi'in cha' 'ñan, lo' si'i ña'an qui'ya nsu'hua ne' judio 'ñan. ³Tsu'hue 'a si'yana 'un cua' jlyo ti' um ña'an cha' nu ntsu'hui 'in ne' judio lo'o scasca cha' nu nchcui' tyijyin ne'. Cu'ni um cha' tlyu ti' 'ñan lo'o cha' nu chcuin'.

Chendyu mdu'hui yu Pablo cua' s'ni

⁴Nchгаа ne' judio ndyu'hui lyoo tsu'hue ne' 'ñan ña'an chendyu nu mdu'huin, si'yana lja ne' ncuca suhuen, a cunta mdi'in quichen Jerusalén. ⁵Jlyo ti' ne' si'yana cua' s'ni nducui ncha'an cha' 'in ne' fariseo, ta nu ti lati ndi'in ne', lo' cui' ne' tca quitsa' ne' 'in um cha' re. ⁶Cua' ñii nchca cuiya' cha' 'ñan si'ya cha' nu nducua tloon, tsaña'an cha' nu cua' mdi'in tyaa Ndiose lo'o nten cula 'in hua, ⁷cui' cha' nu nducua tloo tsa tichcua ta nten 'in hua, nu tla lo' cucha ngui'ni tnu hua 'in Ndiose lja nta hua cha' nu cua' mdi'in tyaa ñii, lo' si'ya cha' re, 'un nu lca ree Agripa, ndlo qui'ya ne' judio 'ñan. ⁸¿Ta ñan ti' um si'yana Ndiose a tca cu'ni ñii cha' tyiqui'o ne' cua' ngujui? Ña'an mxitijin yu Pablo nu ti'i 'in jun ti' culoo ⁹Nan' nguñan tin' ti' culoo si'yana cui' 'a ña'an m'nin, xa mna'an ti'in cha' 'in Jesús Nazaret, ¹⁰can' cha' lo'o cha' cuiya' 'in yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa, ti' la quichen Jerusalén msu'huan 'in jun nu ndiya qui'an ti' 'in Jesús na'an chcuin, lo' xa yjuí ne' 'in jun ncuca sca cha' ti' 'ñan lo'o ne'. ¹¹Tyun 'a ya' mxitijin 'in jun nu ti'i nchгаа se'en n'ni tnu ne' judio 'in Ndiose, lo' mxicu'nin 'in jun si'yana chcuí' ca'an jun cha' nu ndiya qui'an ti' jun. Lye ncuca ti'i tin' 'in jun, can' cha' scasca quichen mducui ncha'an 'in jun.

Yu Pablo mdaa yu suun ña'an ya qui'an ti' yu

¹²Cui' si'ya cha' can' ngui'an quichen Damasco lo'o cha' cuiya' 'in yu nu ndlo ca tñan ni' lyaa 'in ne' judio. ¹³Cua' ca ndyi'ya cuaan ngui'an tucueen can', na'an msti sca xaa nu mdo'o la ni' cuaan nu tsu'hue lati ña'an que xaa 'in cucha, lo' msu'hua lo'o na 'ñan lo'o yu ta'a ngui'an can'. ¹⁴Cui' ña'an lcaa mdlyu hua nchгаа hua, xacan' ngune 'ñan jui sca nu ycuí' lo'o cha' hebreo, lo' juin 'ñan: Saulo, Saulo, ¿ñi cha' nda'an y'ni lyi'o 'ñan? ¿Ta a jlyo ti' si'yana ticuii' ngui'ni ti'i lo'o ña'an nu ngui'ni cua? ¹⁵Xacan' mxcuen: ¿Tucui ca lca um Ñi X'nan hua? Lo' juin Ñi X'nan na 'ñan: Nan' lcan Jesús nu nda'an y'ni lyi'o. ¹⁶Tyiton lya, nan' ngulo'on tloon 'in si'yana ca sca nguso 'ñan, lo' tsa ycuí' lo'o nten cha' nu na'an cua' ñii, lo'o cha' nu ti' lyijyi culo'on 'in. ¹⁷Culaan 'in tuyaa' ne' judio lo'o ne' gentil, si'yana cua' ñii ca'an tñan 'in tsa se'en ndi'in ne', ¹⁸lo' sla cha' tiyaa 'in ne', ña'an ca si'yana tyi'o tso' ne' loo cha' tla yta 'in ne' lo' tyon ne' loo xaa 'in Ndiose, tyi'o ne' se'en ntsu'hui ne' tuyaa' laxa'an lo' chcuí

ncha'an ne' 'in Ndiose, xacan' chca qui'ya nducui ne' loo nu tsa qui'an ti' ne' 'ñan, lo' chcu'an ne' cunta cha' tsu'hue nu taa Ndiose 'in nchгаа nu mdo'o hui 'in ñi. Ña'an ncu'a ja'an yu Pablo 'in Jesús ¹⁹Can' cha' cua' ñii quitsan' 'in um, 'un nu lca ree Agripa, si'yana a m'nin lye' tin' lo'o cha' nu mdo'o la ni' cuaan. ²⁰Culo nducua la ycuin' cha' re lo'o ne' ndi'in quichen Damasco, a cunta lo'o ne' Jerusalén, lo'o ña'aan se'en lyi'ya loo Judea, cui' cuaña'an ycuin' lo'o ne' gentil si'yana tyaa ti' ne' 'in Ndiose, lo' culo'o xñan ne' 'in ne' lo'o scasca cha' tsu'hue nu cu'ni ne'. ²¹Si'ya cha' re msñi ne' judio ñan la ni' lyaa 'in ne', lo' ncu'a cha' cujui ne' 'ñan. ²²Una Ndiose mda yaa' ñi 'ñan, can' cha' loo cha' re ndon hasta cua' ñii, cula lo' suhue nchcuin' cha' tsu'hue 'in ñi lo'o, chcu'i ña'an nguiaa cha' nu ycu'i Moisé lo'o cha' nu ycu'i nchгаа la ña'an yu nu mxicyui' Ndiose 'in cua' s'ni: ²³si'yana ñi nu lca Cristo ntsu'hui cha' tyijyin ñi nu ti'i tsaya' caja ñi, lo' culoo la ñi tyiqui'o ñi si'yana ca ñi sca xaa 'in ne' judio lo'o ne' gentil.

Ncu'a ti' yu Pablo si'yana tsa qui'an ti' yu Agripa

²⁴Lja nchcu'i yu cha' re, ycu'i cueen yu Festo: Cua' ndiyo' Pablo, loo nu lye'e 'a m'ni cha'an can' cha' nchca ndiyo'. ²⁵Xacan' mxcu'en yu Pablo: 'Un ñi Festo, si'i na ndiyon', cui' ca nu nchcuin' cha' nu ñi lo'o sca cha' tiyaa nu chcu'i. ²⁶Nde nducua yu ree, jlyo tsu'hue ti' yu ña'an ndi'in cha' re, can' cha' a sca lca tiqueen chcuin' tloo yu, si'yana nchгаа cha' re ndyi'ya yu cunta si'yana si'i cha' nu yato'o cunan ti ca lca na. ²⁷'Un nu lca ree Agripa, ¿ta ndiya qui'an ti' um cha' nu mxnu scua yu nu mxicyui' Ndiose 'in? Nan' jlyo tin' si'yana ndiya qui'an ti' um. ²⁸Xacan' mxcu'en yu ree can': ¿Ta ñan ti' si'yana lo'o cha' nu ycu'i ti cua, tsa qui'an tin' 'in Cristo? ²⁹Mxcu'en yu Pablo: Cha' Ndiose ljuin, a 'ni cha' ta cui' xaa uta ndiya' la, una 'ni cha' tsa qui'an ti' um lo'o nchгаа ta'a nducua um re, lo' ca um sca sñe' ñi ña'an nu lcan, una si'i ña'an nu nchcan' lo'o carena re. ³⁰Xa mdyi ycu'i yu Pablo cha' re, tsatlyu mdyiton yu ree can', lo'o gubierno, lo'o Berenice, lo'o nchгаа la ña'an ta'a nducua yu. ³¹Mdo'o ntan ne' se'en can', mdyisnan ycu'i ne' scasca ne', lo' nchcu'i ne': A sca qui'ya nducui yu re nu quinu yu'hui yu na'an chcu'an uta caja yu. ³²Yu Agripa can' juin yu 'in Festo: Tca lyaa yu re cha' cua na a mjñan yu cha' si'yana yu César cu'ni cuiya' cha' 'in yu.

Xa nguiaa yu Pablo preso quichen Roma

27 ¹Mdiyaa xaa nu juin ne' si'yana tsa hua se'en lca Italia, xacan' mdyaa ne' cunta 'in yu Pablo yaa' yu Julio, nu lca que 'in yu sindatu ta 'in yu Augusta, a cunta lo'o chcu'a xnan yu preso. ²Xacan' yten hua ni' yca na'an nu mdo'o quichen Adramitio, nu ntsu'hui cha' tyi'o ti'in scasca se'en lyi'ya loo Asia. Mdo'o hua nguiaa hua, lo' ta'a nguiaa hua 'in yu Aristarco nu mdo'o quichen Tesalónica se'en lyi'ya loo Macedonia.

³Xca tsaan can' mdyi'o ti'in hua quichen Sidón, lo' si'yana mña'an 'tnan ti' yu Julio 'in yu Pablo, mdaa yu cha' cuiya' tsaá yu se'en ndi'in ta'a tsu'hue yu si'yana cu'ni cunta 'in yu. ⁴Xacan' yten hua ni' yca na'an can', lo' si'yana lyee nchca cui'in se'en nguiaa hua, can' cha' msñi hua luhua' tso' cueen se'en su yuu ngutyi se'en lca Chipre. ⁵Xa mdijin hua se'en lyi'ya loo Cilicia lo'o Panfilia, xacan' mdyi'o ti'in hua quichen Mira se'en lyi'ya loo Licia. ⁶Can' na'an yu nu lca que 'in sindatu xca yca na'an nu mdo'o quichen Alejandría nu tiyaa se'en lca Italia, lo' ni' can' yten lo'o yu 'in hua. ⁷Tyun 'a tsaan yu'hui lyijyi hua loo tyi'a can', que' 'a mdiyaa hua chcuá se'en ndi'in quichen Gnido, cuaña'an ti' nchca cui'in nde loo se'en nguiaa hua, can' cha' mxisti hua luhua' tso' nde 'ya se'en su yuu ngutyi se'en lca Creta, chcuá se'en ndi'in quichen Salmón. ⁸Lyee 'a tñan mdijin hua cua' juin tu'hua tyi'a can', tsaya' mdyi'o ti'in hua sca se'en nu nchcui' ne' lo'o Buenos Puertos, lo' cui' ti can' ndi'in quichen Lasea. ⁹Si'yana cua' tyun tsaan mtñan' hua, a cunta cua' mdijin tsaan nu n'ni ne' judio ayuna, chen nchcui 'in hua ti' tsaá la hua ni' yca na'an can', can' cha' yu Pablo mdaa yu cha' tiyaa 'in ta'a nda'an yu, ¹⁰lo' juin yu: Nchgaa 'un yu ta'a nda'an na re, nan' xque' tin' si'yana chen nchcui 'in na nu ti' tsaá la na, quinán' yca na'an re lo'o yu'hua ntsu'hui ni' na, lo' tsato'o lo'o nare' quinán' na. ¹¹Una yu nu lca que 'in sindatu can' a m'ni cunta yu cha' ycui' yu Pablo, lyee la m'ni cunta yu 'in yu nda'an lo'o 'in yca na'an can' lo'o x'nan na. ¹²Si'yana tucui ti ña'an quinu yu se'en can' tsaan nu tlya', can' cha' qui'an la yu m'ni sca yu cha' nu tyijyin yu tsaá yu cha' ti' bla tiyaa yu quichen Fenice se'en lyi'ya loo Creta, sca se'en chcan' tucua nscan chendyu, lo' can' quinu yu tsaan nu tlya'.

Xa yaan quio cui'in loo tyi'a tujo'o

¹³Mdyisnan mscua cui'in jo'o ti nu nguiaa tso' ca se'en ntsu'hui cha' tsaá yu, lo' ñan ti' yu tsa lo'o na 'in yu, can' cha' ngulyoo yu chcuán nu nsñi tucui 'in yca na'an can', lo' mdo'o yu nguiaa yu cua' juin tu'hua tyi'a se'en lyi'ya loo Creta. ¹⁴Xi'i ti mducui yaan sca cui'in tnu nu nchcui' ne' lo'o Euroclidón, lo' msilyu taa na loo yca na'an can'. ¹⁵Si'yana juesa 'a yaan cui'in can', lo' a ncua 'a 'in hua tsa lo'o hua 'in yca na'an can', mdaa tu hua ya' ya lo'o cui'in can' 'in hua se'en nu ncua ti' na. ¹⁶Ya lo'o cui'in can' 'in hua nde luhua' tso' ca se'en su yuu ngutyi nu naan Claudia, que' 'a ncua canan ngulyoo hua 'in yca na'an lyo' ti nu nducuan quii yca na'an can'. ¹⁷Xa mdyi'o scua na chon' yca na'an tlyu can', xacan' mdyisnan ngxuxen yu tiso sii' yca na'an tlyu can' lo' mscan' tla yu 'in na. Nguitsen yu cha' tsa ycan' yu'hui yca na'an can' loo ysin se'en lca Sirte, can' cha' mdyi'ya yu te' nducua que yca na'an can', lo' ngula yaa' yu 'in na. ¹⁸Una xca tsaan can' lyee la mscuin ti'in cui'in 'in yca na'an can', xacan' mdyisnan mscuan yu yu'hua ntsu'hui ni' na loo tyi'a. ¹⁹Nu cua' nchca snan tsaan can', na nu 'ni

lati cha' 'in yca na'an can' lo' mscuan hua 'in na. ²⁰Tyun 'a tsaan, ñi cucha ñi cuii a ncuca chcan' 'a, lo' tsacua ña'an nchca quio cui'in tnu nu mscuin ti'in 'in yca na'an can', cua' mxñii ti' hua si'yana a tyi'o laa 'a hua. ²¹Si'yana cua' tyun tsaan a nchca cu 'a hua, mdyiton yu Pablo tlu'hue la lja hua, lo' juin yu: Nchгаа 'un yu ta'a nda'an na re, cha' cua na ngune 'in um ña'an cha' nu ycuin' lo'o um si'yana a tyi'o na se'en lca Creta, lo' a ña'an na cha' tnu re. ²²Una cua' ñii chcuin' lo'o um si'yana cu'ni tnu tiquee um, siya' yca na'an re jlyo na una nare' a sca ca 'in na. ²³Si'yana tla nu mdijin re, Ndiose X'nan, ñi nu ngui'ni tnu hua 'in, ngua'an tñan ñi sca angujle nu mdi'in lo'on. ²⁴Lo' juin ñian: A cutsen Pablo, si'yana ntsu'hui cha' tiyaa ton tloo yu César, lo' si'yana mjñan cha' tsu'hue ñian, tyi'o laa nchгаа la ña'an yu ta'a nda'an re. ²⁵Can' cha' cua' ñii, nchгаа um cu'ni tnu tiquee um, si'yana ndiya qui'an tin' 'in Ndiose, lo' chcuí ña'an mtsa' angujle 'ñian, cui' cuaña'an tsato'o na. ²⁶Una ntsu'hui cha' tsa ycan' yu'hui yca na'an re cui' ti se'en su sca yuu ngutyi. ²⁷Xa cua' nchca tilcua tla nu cua' nguia lo'o cui'in can' 'in hua loo tyi'a tuj'o Adriático, tlu'hue tla can' yu nu nda'an lo'o 'in na ngüi ti' yu si'yana cua' tyi'o ca'an ti hua loo yuu ngutyi. ²⁸Xacan' msu'hua cuiya' yu tsala ña'an qui'ñi se'en nguiaa hua can', lo' ntsu'hui na cla ta. Xa cua' nguiaa na nde loo la msu'hua cuiya' la yu 'in na, lo' cha' 'tñu ti ta ti' ndiyaa na xacan'. ²⁹Lo' nguitsen yu cha' tsa tucua yca na'an can' loo quee, can' cha' nde chon' mxityu su'hua yu tsa jacua chcuian nu nxñi tucui 'in na, lo' lca tiquee yu cha' cua na cua' qui'ya xaa. ³⁰Tsalca yu nu nda'an lo'o yca na'an can' ncuca ti' yu tyi'o cunan ti yu ni' yca na'an lyo' ti can', lo' mdyi'ya yu 'in na loo tyi'a, lo' m'ni ti yu cha' si'yana culo jni yu tiso nu nchcan' chcuian ti'in nu nducui nde chon' yca na'an can'. ³¹Una yu Pablo juin yu 'in yu nu lca que can' lo'o nchгаа la ña'an yu sindatu: Cha' na yu re xnan yu, ñi sca um lo' a tyi'o laa um. ³²Yu sindatu can' msi'yu yu tiso nu nchcan' ca'an yca na'an lyo' ti can', lo' mdaa tu yu ya' quinan' yu'hui na loo tyi'a can'. ³³Xa cua' ljyaan xaa, yu Pablo mdaa yu cha' tnu tiquee 'in nchгаа yu can' si'yana cu chin' yu, lo' juin yu: Cua' nchca tilcua tsaan nguitsa sla na, lo' a nchca cu 'a na. ³⁴Can' cha' cua' ñii, taa na juesa cu chin' na si'yana a ña'an ti' na lyee la, lo' cha' ñi si'yana ñi sca quichan' que na a quinan' na. ³⁵Xa mdyi ycuí' yu cha' re msñi yu sca jaslya, tloo na'an nchгаа yu can' mdyaa yu xu'hue 'in Ndiose, msu'hue yu 'in na lo' ycu yu 'in na. ³⁶Xacan' nchгаа la ña'an yu jui cha' tnu tiquee 'in yu, lo' mdyisnan ycu yu. ³⁷Loo nchгаа hua ndiyaa hua tsa tucua ciento ntsu'hui snan yla ntsu'hui 'tñuxca hua, nu ntsu'hui hua ni' yca na'an can'. ³⁸Xa cua' ycu yu, mdyisnan mslo su'hua yu mti trigo loo tyi'a can' si'yana quisa la su'hua yca na'an can'.

Xa ngutyin' yu'hui yca na'an

³⁹Xa ngu'ya xaa, a yu'hui lyoo yu se'en can', una na'an yu sca se'en yten yu'hui tyi'a tuj'o, chcan' loo ysin 'in na, lo' mdyaa ycuí' yu cha' tca

tsa lo'o yu 'in yca na'an can' loo ysin can'. ⁴⁰Xacan' msi'yu yu tiso nu nsñi tucui 'in yca na'an can', mxnu sti yu chcuau can' ni' tyi'a, cui' ña'an lcaa mxtin' yu ti nu nchcan' ca'an yca nu nda juesa 'in na, xacan' mscuen yu te' nu chcuau nde loo yca na'an can', mdo'o na nguiaa na chcuau tu'hua ysin can'. ⁴¹Una xa mdiyaa na sca se'en nguio' tucua ysin, can' ycan' yu'hui na lo' nguinu tucua cuuan suun na, juesa nu ndiyan ytsa tyi'a can' mdyisnan msta na 'in yca na'an can'. ⁴²Xacan' yu sindatu m'ni cuiya' yu cha' si'yana cujui yu 'in nchgaa yu preso can', si'yana a xcua yu tyi'a lo' lyaa yu. ⁴³Una yu nu lca que can' a mdaa yu cha' cuiya' si'yana ntsu'hui tiquee yu culaa yu 'in yu Pablo can'. Xacan' ngulo yu tñan cha' ti ña'an yu nchca nxcua yu tyi'a, tyi'o ca'an yu loo ysin can', ⁴⁴lo' nchgaa la ña'an yu lo'o juesa 'in ca' ti uta chon' yu'hua nu nducui loo tyi'a can' tiyaa yu la can'. Cuaña'an yato'o nchgaa yu mdo'o laa yu loo tyi'a can'.

Xa mdyi'o ca'an yu Pablo loo yuu se'en lca Malta

28 ¹Xa cua' mdyi'o ca'an hua loo ysin can', jui nu mtsa' 'in hua si'yana loo yuu ngutyi se'en mdiyaa hua can' naan na Malta. ²Nten ndi'in can' tsu'hue 'a cha' 'in ne', mxiqui'o ne' quii' lo' mxi'ya ne' 'in hua si'yana ndyi'ya quioo, a cunta tlya'. ³Yu Pablo can' mxo' yu stan' yca ngutyi, lja msu'hua yu 'in na loo quii' can', mdo'o snan sca cunaan nu la loo quii' can', lo' ycu 'in yaa' yu. ⁴Xa na'an nten nu ndi'in ca can', si'yana nducui ti 'in loo yaa' yu, scasca ne' mdyisnan ycui' ne': Nu cha' ñi ca si'yana lca yu re nu ndujui nten, lo' siya' mdo'o laa yu loo tyi'a, una cua' ñii ngula yaa' ndiose 'in yu. ⁵Mscuin yu yaa' yu, lo' mdyu yu'hui cunaan can' loo quii' lo' a sca ncuu 'in yu. ⁶Nta ne' ñi xaa scuen quiiin yu, uta caja yu, una xa na'an ne' si'yana cua' tsaan ycu cunaan can' 'in yu, lo' a sca ncuu 'in yu, xacan' mxitsa'an ne' cha' tiyaa 'in ne', lo' nchcui' ne' si'yana lca yu sca ndiose. ⁷Cui' ti can' ndi'in yuu 'in sca yu naan Publio, lo' lca yu bsya se'en can', ncuan xu'hue yu 'in hua lo' ni' snan tsaan tsu'hue 'a mna'an seen yu 'in hua. ⁸Yato'o sti yu Publio can' nscua yu ti'i yu lo'o tique', a cunta lo'o quicha tne. Yu Pablo yten se'en nscua yu can', lo' xa mdyi ycui' lyi'o yu 'in Ndiiose mdi'in tyaa yu yaa' yu 'in, lo' m'ni chca yu 'in. ⁹Xacan' nchgaa la ña'an nu ti'i ndi'in can' mdyisnan yaan se'en ndi'in yu Pablo, lo' nchgaa ne' mchca ne'. ¹⁰Lja mdi'in hua can' tsu'hue 'a yu'hui ne' cunta 'in hua, lo' xa cua' tyi'o hua tsa hua ni' xca yca na'an, xacan' mda xu'hue ne' nchgaa loo na nu cunajo'o 'in hua tucueen tsa hua.

Xa mdiyaa yu Pablo quichen Roma

¹¹Tsani' snan coo' mdi'in hua se'en can', xacan' mdo'o hua nguiaa hua ni' xca yca na'an nu mdo'o quichen Alejandría, can' nguinu tucui na tsalja mdijin tsaan nu tlya', lo' tloo na nga'an lcuin Castor lo'o Pólux. ¹²Xacan'

mdyi'o ti'in hua quichen Siracusa se'en nguinu hua snan tsaan. ¹³Can' mdo'o hua nguiaa hua cua' juin tu'hua tyi'a tsaya' mdiyaa hua quichen Regio. Xca tsaan can' mdo'o hua nguiaa hua, lo' mdyisanan mscua cui'in nde chon' se'en cua' mdijin hua, la xca tsaan can' mdiyaa hua quichen Puteoli. ¹⁴Can' na'an ta'a hua lo'o jun ta'a na, mjñan jun cha' tsu'hue 'in hua si'yana quinu hua lo'o jun sca snan. Xacan' mdo'o hua nguiaa hua nde quichen Roma tucueen lyuu. ¹⁵Jun ta'a na ndi'in Roma, xa ynan jun cha' si'yana cua' ljyaan hua tucueen, ya ycua jun 'in hua la se'en lca Foro de Apio. Xa mdiyaa hua se'en lca Snan Tienta, lo'o can' ndi'in ta la jun 'in hua. Xa na'an yu Pablo 'in nchgaa jun can', mdyaa yu xu'hue 'in Ndiose lo' jui cha' tnu tiquee 'in yu. ¹⁶Xa mdiyaa hua quichen Roma, yu nu lca que 'in sindatu can' mdyaa yu cunta 'in nchgaa yu preso yaa' xca x'nan yu sindatu. Mdaa yu cha' cuiya' si'yana tyi'in yu Pablo xca se'en, lo' scati sindatu chu'hui cunta 'in yu.

Ycui' yu Pablo cha' 'in Jesús quichen Roma

¹⁷Xa mda'a snan tsaan can', yu Pablo m'ni yu cha' mxi'ya yu 'in nchgaa ne' judio nu ndon loo lati quichen can', xa cua' nguio' ti'in ne' juin yu 'in ne': Nchgaa 'un ta'a judio na, quitsan' 'in um si'yana a nchca sca cha' quinan' 'ñan lo'o nchgaa ta'a judio na, ñi lo'o ña'an cha' nu cua' ntsu'hui 'in na, una ti' la Jerusalén mdyaa ne' cunta 'ñan yaa' yu bsya romano, lo' ngua'an tñan yu 'ñan ljyaan preso nde re. ¹⁸Yu bsya cua' m'ni cuiya' yu cha' 'ñan, lo' ncuca ti' ne' culaa ne' 'ñan si'yana a sca qui'ya nguija lyoo 'ñan nu lo'o kujui ne' 'ñan. ¹⁹Una si'ya ne' judio nu mtñan qui'ya 'ñan, mjñan si'yana yu César cu'ni cuiya' yu cha' 'ñan, lo' si'i si'yana nde'en la na m'nin. ²⁰Can' cha' msi'yan 'in um si'yana chcuin' lo'o um cha' re, lo' ca jlyo ti' um si'ya cha' nu nta naa ne' Israel, can' cha' nchcan' lo'o carena re. ²¹Xacan' mxcuen ne' 'in yu Pablo: Ñi sca quityi nu mdo'o Judea, a nchca chcuca hua cunta nu nchcui' cha' 'in, ñi sca ta'a judio na, a nchca can ti'in tyaa qui'ya 'in nde re, ta nde'en la cha' nducui ncha'an 'in. ²²Una nchca ti' hua quine 'in hua ña'an cha' nu ndlo'o, si'yana nchgaa se'en na'an ti'i ne' ña'an cha' nu ntsu'hui cua. ²³M'ni cuiya' ne' cha' lo'o yu tsaan nu ntsu'hui cha' chcu' yu lo'o ne', qui'an 'a ne' mdiyaa ne' ña'an se'en ntsu'hui yu, lo' chcu' tsaan can' ngulyo scua la yu tsaña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan, ycui' yu cha' 'in lee nu ngua'an scua Moisés, lo'o cha' nu ngua'an scua yu nu mxiycui' Ndiose 'in, ña'an ca si'yana tsa qui'an ti' ne' 'in Jesús. ²⁴Ntsu'hui nu ya qui'an ti' cha' nu ycui' yu Pablo, lo' ntsu'hui nu a ya qui'an ti'. ²⁵A ncuca ca sca cha' ti 'in ne', can' cha' juin yu Pablo xa nu cua' tyi'o tso' ne': Cha' ñi ña'an mxiycui' Espíritu nu Luhui 'in Ndiose 'in yu Isaíá xa ycui' yu lo'o nten cula 'in na, lo' juin ñi: ²⁶—Yaa, lo' chcu' lo'o nten cua: Siya' lye la ne 'in um, una a ndyi'ya um cha' tiyaa, siya' lye la ña'an um lo' a chcan' 'in um. ²⁷Si'yana nten re

ncua tla cusya 'in ne', cua' mxiya' ti' ne' ne 'in ne', mducun ne' quiloo ne', ña'an ca si'yana a ca chcan' 'in ne', ñi a quine 'in ne', ñi a qui'ya ne' cha' tiyaa, ñi a quia nan ne' 'ñan se'en nu cu'nin chcan 'in ne'—. ²⁸Can' cha' ca jlyo ti' um cua' ñii, si'yana lo'o ne' gentil cua' mdaa Ndiose cha' cuiya' tyi'o laa ne', can' nu quine 'in cha' re. ²⁹Xa mdyi ycui' yu cha' re, mdo'o ne' judio nguiaa ne', scasca ne' mdyisnan ycui' tyijyin ne' si'ya cha' can'. ³⁰Yu Pablo msu'hua lyiya' yu sca na'an se'en mdi'in qui'ya yu tsani' tucua yjan, lo' nducuan xu'hue yu nchgaa nu ndyi'an can', ³¹lo' nchcui' yu ña'an ntsu'hui cha' culo Ndiose tñan 'in ne', ndlo'o yu cha' 'in Ñi X'nan na Jesucristo, ñi a ytsen 'a yu ycui' yu lo' ñi a tucui 'a nu nducui ndijin.